Η ΕΥΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 82. *Τόμος.* Δ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1851.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ

Ο ΑΡΤΟΣ ΤΗΣ ΓΟΝΕΣΣΗΣ.

(Ἀπόσπασμα Ἱστορήματος.)

Α'. — Ἐκχειρία.

Ἐπανέλθωμεν φίλε ἀναγνῶστα εἰς τὰς ἀρχαίας ἡμῶν ἐπαναστάσεις, καὶ, ὅπως εὕρωμεν *νόστιμον τὸν ἄρτον τῆς Γονέσσης*, ἃς ἐνθυμηθῶμεν *τὸ Ἀργυροῦν Νομισματόσημον*.

Μὴ λησμονῶμεν δὲ πρὸ πάντων ὅτι πρόκειται περὶ ἱστορίας καὶ οὐχὶ περὶ πολιτικῆς, τοῦ 18, καὶ οὐχὶ τοῦ 19 αἰῶνος· ὥστε, ἂν συγχύσῃς τὰς ἐποχὰς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τὸ πταῖσμα ἰδικόν σου θὰ ἦναι.

Ἴδομεν ἄρα ἐν ὀνόματι τοῦ Δικαίου, τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κράτους, τὸ Συλλαλητήριον ἐγειρόμενον διὰ τῶν προνομίων αὐτοῦ, τοὺς Πρίγγιπας μετὰ τὸ Συλλαλητήριον, τὸν λαὸν μετὰ τοὺς ἀστοὺς, καὶ μετὰ τοῦτον ὅλον τὸν κόσμον, τὸν Γουλιέλμον Δεβουὰλ ἡγούμενον δραγμῆς συνωμοτῶν καὶ φέροντα τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς στάσεως, τὴν δημοκρατίαν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς Σφενδόνης.

Παρ' ὀλίγον δ' ὁ Βερτράνδος Δεβουὰλ προσεταιρίσατο τοὺς ὅρεις, οὓς ἐξήγαγον ἀπὸ τῆς ὀπῆς αὐτῶν ὁ Μῦς Βροῦσελ, ὁ Μῦς Γόνδης, ὁ Μῦς Λογγεβίλ, καὶ παρ' ὀλίγον τὸ χαμαιτυπεῖον τοῦ *Κουροῦ καλοῦ* διέβη ὡς ὑπόπτερον εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Κονδὲ, εἰς τὴν πολιτοφυλακὴν, ἵνα καταστῇ ἀπὸ προμαχῶνος εἰς προμαχῶνα, μέχρι τῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ θρόνου.

Ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ στέμμα τοῦ νεαροῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. εὗρε προασπιστὰς αὐτοῦ δύο πανούργους ἀλώπεκας καὶ τρεῖς ἀπτοήτους λεοντας.

Καὶ ἦταν, αἱ μὲν ἀλώπεκες ὁ Καρδινάλιος Μαζαρῖνος καὶ Ἰωάννης Βουχερὰ, οἱ δὲ λέοντες Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ, ὁ κόμης Φίλιππος δ' Ἀμαλβὺ, καὶ ὁ πρεγκηψ Κονδέ.

Οὕτως, ὁ μὲν Μαζαρῖνος ἐκέρδησε χρόνον, Ἄννα δὲ ἡ Αὐστριακὴ ἔμεινεν ἀλαζὸν ἔχουσα τὸ μέτωπον· ὁ δ' Ἀμαλβὺ ἀπέσπασε τὸ μυστήριον τοῦ Δεβουὰλ, τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὴν χεῖρα τῆς Λουΐζης· ὁ Κονδὲ ἀφίχθη ἐκ καιρῷ δαφνοστεφὴς ἐκ Λένσης καὶ Ἰωάν-

νης ὁ Βουχερὰ εἶπεν ἀφελῶς εἰς τὴν ἀντιβασίλισσαν. « Διὰ νὰ πολεμήσητε, περιμείνατε τὴν δύναμιν τῆς νίκης. Παραχωρήσατε σήμερον εἰς τοὺς Παρισινοὺς τὸ ἥμισυ ἐξ ὅσου διὰ τῆς βίας θὰ σᾶς ἀποσπάσουν, . . . θὰ καταχρασθῶσιν αὐτοῦ τοιουτοτρόπως, ὥστε θὰ ἔχητε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαναλάβητε τὸ ὅλον, καὶ τότε διὰ νὰ τοὺς δαμάσητε, διὰ νὰ τοῖς δείξητε μίαν καὶ καλὴν ὅτι οἱ Παρίσιοι δὲν εἶναι ἡ Γαλλία, μὴ πράξετε ἄλλο, εἰμὴ τὸ νὰ τοὺς ἐγκαταλείψετε ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ νὰ τοῖς ἀφαιρέσητε τὸν ἄρτον τῆς Γονέσσης πολιορκοῦσά τους διὰ τοῦ Κ. Πρίγγιπος. »

Κατὰ τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον οἱ κρατηθέντες προϋχοντες Βροῦσσελ καὶ Βλαμμενὶλ ἐπανῆλθον ἐν θριάμβῳ, οἱ Πρίγγιπες, τὸ Συλλαλητήριον καὶ οἱ ἀστοὶ ἐνεδύοντο ἐφαμίλλως τὰ τεμάχια τ' ἀποσπασθέντα τῆς βασιλικῆς ἁλουργίδος· ἔδωκαν δὲ πρὸς ἀλλήλους γενικὸν ἀσπασμόν, συναγελασθέντες περὶ τὸν θρόνον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. καὶ μόνος ὁ Δεβουὰλ ἀποτίων δι' ὅλους αὐτοῦ τοὺς συνενόχους, κατεκλείσθη προσηκόντως εἰς τὴν Βαστίλλην.

Ἐν τούτοις, μεθ' ἑβδομάδας τινας ἡ ἀχαριστία τῶν Παρισινῶν ἐκύρωσε τὴν ἀλήθειαν τῆς προρρήσεως τοῦ Βουχερὰ, διότι τὸ μὲν Συλλαλητήριον κατέστη παρα ποτε θρασύτερον, « ἐφαίνετο, ὁμολογεῖ ὁ Γόνδης ὅτι τὰ πνεύματα ἦσαν ἐξημμένα ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ τρυγετοῦ, καὶ τὸ πᾶν προήγγελε σκηνὰς πρὸς τὰς ὁποίας τὸ παρελθὸν εἰδύλλια ἦσαν μόνον καὶ βουκολικὰ ἀσμάτια· » οἱ δὲ Μαρσιλιὰκ, Λαροσφουκὼ, Βουϊλὼν, δ' Ἐλβὲφ, Κόντι, Μομβαζὼν, κ. λ. συνώμοττον ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ παρὰ τῇ Δουχίσσῃ Λογγεβίλῃ· καὶ οἱ συμφατριασταὶ τοῦ Γυλιέλμου Δεβουὰλ ἀπὸ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐξερχόμενοι ἤρχιζαν καὶ πάλιν νὰ ἐξωτρύνωσι τὸν λαὸν, νὰ σπείρωσι σατύρας, νὰ ὑβρίζωσι τὸν βασιλέα, τὴν βασίλισσαν καὶ τὸν ὑπουργὸν, νὰ ζητῶσι μεγαλοφώνως τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀρχηγοῦ των, καὶ νὰ συναρμόττωσιν αὖθις τοὺς κεχωρισμένους σπονδύλους τοῦ ὄρεως τῆς ἀναρχίας. Ἑνὶ δὲ λόγῳ, αἱ στάσεις ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ἀγυιὰν ἐνῷ ἤρχιζαν πάλιν εἰς τὸ Συλλαλητήριον αἱ ἀπαιτήσεις, δι' ὧν ὁ Βροῦσσελ ἐξεδικεῖτο μὲ χαλκόστομον εὐγλωττίαν, καὶ διὰ τὴν καθυστέρησιν τοῦ χρυσοβούλλου τῆς εὐγενείας, καὶ διὰ τὸ σύνταγμα τὸ ἀποποιηθὲν εἰς τὸν υἱόν του, καὶ διὰ τὴν ἐφήμερον αἰχμαλωσίαν του, καὶ διὰ τὸν μέγιστον τρόμον ὃν ἔπαθεν ἕνεκα τοῦ κινδύνου τοῦ δέρματός του.

Β'. — Ἡ παραμονὴ τῶν Θεοφανείων.

Οὕτω λοιπὸν εἶχον τὰ πράγματα τὴν 4 Ἰανουαρίου 1649, ὅτε, αἱ δύο οἰκογένειαι Βροῦσσελ καὶ Βουχερὰ παρευρέθησαν παρὰ τῷ Βουλευτῇ (Βροῦσσελ) κατὰ τὴν ὁδὸν Σαιλλανδρὸ· ὁ κεραυνὸς τοῦ Συλλαλητηρίου, ἀκάθεκτος παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ γυναικαδέλφου αὐτοῦ, εἶχε τότε βροντήσει εἰς τὴν Γερουσίαν. Θηρεσία δὲ ἡ θυγάτηρ του ἐποίκιλλε πολυτίμως τελαμῶνα ἐν εἴδει Σρενδόνης, ἀλλὰ κατέστη παράφρων σχεδὸν ἀρ' ἧς ἐλογίσθη μία τῶν ἀμαζόνων τῆς Κ. Λογγεβίλης, καὶ Λουΐζα ἡ ὡραία αὐτῆς ἐξαδέλφη τὴν εἰρωνεύετο διὰ τῆς κακεντρεχείας αὐτῆς τῆς ἀθῶας καὶ ἀβλαβοῦς, συναλλασσομένη συγχρόνως μετὰ τοῦ πατρός της Βουχερὰ φράσεις τινας καθ' ἃς πολλάκις ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα τοῦ κόμητος δ' Ἀμαλβύ.

Τότε δὲ ἡ Γραῖα Πέτραινα ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς αἰθούσης καὶ ἀνήγγειλε μετὰ φωνῆς τραχείας *τὸν κύριον ὑπολοχαγὸν τῶν σωματοφυλάκων*· καὶ πεισματωδῶς ἤθελε νὰ χαρακτηρίσῃ οὕτω τὸν Φιλιππον δ' Ἀμαλβὺ ἀρνουμένη αὐτῷ τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν, τὸ δίπλωμα τουτέστι τοῦ λοχαγοῦ ὅπερ ἔλαβε παρὰ τῆς Ἀντιβασιλίσσης.

Ὁ κόμης εἰσῆλθεν ὑπομειδιῶν, ὡμίλησε περὶ τοῦ καλοῦ καιροῦ καὶ τῆς βροχῆς μετὰ τοῦ Βροῦσσελ καὶ τῆς Θηρεσίας, καὶ περικαλύπτων τὴν Λουΐζαν διὰ βλέμματος ζωηροῦ τῆς γλυκυτέρας ἐλπίδος, ἐξῆλθε συνομιλῶν χαμηλῇ τῇ φωνῇ μετὰ τοῦ γέροντος Βουχερά.

— Λοιπὸν, κύριε Βουχερὰ, τῷ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ μὲ τὸ σύνταγμά μου, πότε θὰ σᾶς εἰπῶ, ἰδοὺ ἐγὼ μὲ τὴν εὐτυχίαν μου!

Ὁ ἀστὸς τῆς Γονέσσης ἔκλινε τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ μὲ τὸ πανοῦργον ἐκεῖνο ὕφος, ὅπερ ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν καὶ τοὺς καλητέρους αὐτοῦ φίλους.

— Δηλαδὴ, ἀπεκρίθη ὅπως τύχῃ χρόνου, πότε οἱ γάμοι τοῦ Κ. Ἀμαλβὺ καὶ τῆς κόρης Βουχερά;

— Τῆς ὁποίας μ' ὑπεσχέθης τὴν χεῖρα ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης καὶ τοῦ πρίγγιπος, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν προέδρευσες τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου· καὶ καθ' ἣν ὁ Μαζαρῖνος μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἀμοιβὴν ταύτην τοῦ θαρρούς μου;

Ὁ Φιλιππος ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ κόλπου καὶ παρετήρησε μετὰ ζωηρᾶς ἡδονῆς τὸ μικρὸν νομισματόσημον, τὸ παριστῶν Λουΐζην τὴν Βουχερά.

— Ναὶ, ναὶ ἔκαμεν ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ θίγων διὰ τῆς χειρὸς τὴν σιαγόνα του.

Καὶ εἵλκυσε τὸν λοχαγὸν μέχρι τῆς λιθοστρώτου, ὡς ἂν οἱ τοῖχοι εἶχον ὦτα προδότου· εἶτα περιστρεψόμενος ἔτι βλέμμα κατάσκοπον, ἀπεφάσισε τέλος νὰ ὡμιλήσῃ οὕτω·

— Θὰ νυμρευθῆτε τὴν θυγατέρα μου, κύριε Κόμη, ὅταν ὁ βασιλεὺς ἐπανέλθῃ εἰς Παρισίους!

— Ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ ἐξέλθῃ, ἀνεφώνησεν ἐκθαμβος ὁ δ' Ἀμαλβύ.

— Θὰ ἐξέλθῃ αὔριον, ὑπέλαβεν ὁ ἀστὸς διπλασιάζων τὴν προφύλαξιν. Ναὶ, ναί· αὔριον ἄρχεται ἡ μεγάλη προσβολὴ, ἡ προσβολὴ τοῦ λέοντος . . . Εἶδα σήμερον τὴν βασίλισσαν, τὸν πρίγγιπα καὶ τὸν καρδιναλίον· τὸ πᾶν εἶναι προπαρεσκευασμένον. Ἕκαστος ἡμῶν θὰ παίξῃ τὸ πρόσωπόν του· σοὶ ἐξηγοῦμαι.

Καὶ οἱ δύο συνδιαλεγόμενοι ἐξηκολούθησαν τόσῳ σιγὰ, ὥστε ἡ πλέον μυστηριώδης ἠχὼ δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς ἀκούσῃ.

— Τώρα, εἶπε τελευτῶν ὁ μέλλων πενθερὸς, ὑπάγετε νὰ λάβητε τὰς διαταγὰς τοῦ καρδιναλίου· καὶ

στοχασθῆτε ὅτι πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας ἢ τῆς καταστροφῆς τῆς Μοναρχίας. Αὔριον!—αὔριον, εἶπεν ὁ Φίλιππος ἐντόνως, κ' εὐθὺς ἔπειτα οἱ γάμοι. —Εὐθύς.

Ἀπεχωρίσθησαν δὲ θλίβοντες ἀμοιβαίως τὰς χεῖρας, καὶ ὁ Βουχερὰ ἐπανελθὼν εἰς τοῦ ἐξαδέλφου του, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα εἰς τὴν ἐντονον αὐτὴν ἀπειλὴν τοῦ φοβεροῦ βουλευτοῦ.

— Αὔριον εἶναι ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, ἀλλ' ἐγὼ θὰ τὴν κάμω ἑορτὴν τοῦ Συλλαλητηρίου, διότι ἐγὼ θὰ μοιράσω τὴν πήταν, καὶ τὸ κουκὶ δὲν θὰ πέσῃ εἰς τὸν καρδιναλήν.

— Ὁ καρδιναλιος ἀποστρέφεται τὰ κουκιὰ τοῦ Βάλτου, ὑπέλαβεν ὁ μυλωθρὸς τῆς Γονέσσης, αἰνιττόμενος τὴν συνοικίαν, ἐν ᾗ κατῴκουν τότε οἱ ἀρχηγέται τῆς Σφενδόνης.

Εἶτα δὲ, καταλείπων τὸν γυναικάδελφόν του νὰ προπαρασκευάσῃ τὰ τῆς ἐπαύριον, ὑπῆγε νὰ ἐρευνήσῃ ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν τὴν διαθεσιν τοῦ κοινοῦ.

Ταχέως δ' ἐβεβαιώθη ὅτι οὐδεὶς ὑπώπτευε τὴν μεγάλην του σκευωρίαν τὴν αὐλικὴν, κ' ἐπανήρχετο οἴκαδε εὐηρεστημένος ἀπὸ τῆς περιοδείας του, ὅτε ἀγνώριστος περιμένων αὐτὸν παρὰ τῇ θύρᾳ τῷ ἐνεχείρισε τὸ ἑξῆς γραμμάτιον κ' ἐγένετο ἄφαντος.

« Κύριε Βουχερὰ, ἐπειδὴ παίζετε πρόσωπον διακεκριμένον, πρέπει ὡς τοιοῦτον νὰ σᾶς μεταχειρισθῶσιν· ἠξεύρετε νὰ πλέξητε ῥαδιουργίαν, ἀλλ' οἱ φίλοι σας οἱ πιστοὶ εἶναι ἀδόλεσχοι. Ὁ Κ. δ' Ἀμαλβὺ ὑμέτερος μελλόγαμβρος θ' ἀπαγάγῃ αὔριον τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν. Ὁ δὲ Κ. Πρίγγιψ καλεῖ εὐθὺς τὸν ἐν Λένσῃ στρατὸν διὰ νὰ πολιορκήσῃ τοὺς Παρισίους· προειδοποιεῖσθε ὅμως ὅτι ἡ συνομοσία ὑμῶν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν θὰ κατασταθῇ τὸ μυστικὸν τῆς κωμῳδίας, καὶ ὅτι θ' ἀποτύχῃ ἀθλίως, ἐὰν δὲν πείσητε τὸν Μαζαρῖνον νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ. »

Οὐδεμία ὑπογραφή.

— Ἐκεῖνος ὁ διαβολογόνδης θὰ μᾶς ἐμάντευσεν, ἀνέκραξεν ὁ μυλωθρὸς πτύσσων ὀργίλως τὸ χαρτίον. ἀδιάφορον, προσέθηκεν εἶτα μετὰ στιγμιαίαν διάσκεψιν· ἐπειδὴ ὡς ἀνόητος μοῦ δείχνει τὰ χαρτιά του θ' ἀλλάξω τὰ ἰδικά μου, καὶ δὲν θ' ἀφήσω νὰ χαθῇ τὸ παιγνίδι, θὰ ἴδωμεν τὶς εἶναι ὁ καλήτερος παίκτης, ὁ βοηθὸς τοῦ ἀρχιερέως ἢ ὁ μυλωθρός.

Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν τὸ σχέδιόν του ἐπανορθώθη· ἀναβὰς ταχέως παρὰ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, ἣν εὗρε βυθισμένην εἰς ἄβραν τινα ὀνείρωξιν,

— Λουΐζα, τῇ εἶπε, θὰ ὑπάγεις αὔριον τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν Αὐλήν.

— Εἰς τὴν Αὐλήν! ἐγώ! καὶ τί νὰ κάμω;

— Διὰ νὰ μοιράσῃς τὴν πήταν τῶν Θεοφανείων μὲ τὰς Α. Α. Μ. Μ., τὸν Κ. Καρδιναλιον καὶ τὸν Πρίγγιπα, καὶ ἴσως διὰ νὰ γενῇς βασίλισσα 'μισῆς ὥρας.

Ἡ Λουΐζα ἀποροῦσα πρῶτον, ἔμεινεν ἤδη ἔκπληκτος.

— Ὁ Κ. δ' Ἀμαλβὺ θὰ εἶν' ἐκεῖ, ἠκολούθησε μειδιῶν ὁ ἀγαθὸς Βουχερά.

Ἡ δὲ νεᾶνις συνελθοῦσα, ἠρώτησε πῶς ὤφειλε νὰ καλλωπισθῇ δι' ἑορτὴν τόσῳ μεγάλην.

— Ἴσα ἴσα, αὐτὸ εἶναι τὸ οὐσιῶδες, εἶπεν ὁ Βουχερά· θὰ προμηθευθῆς, προσεῖπε μετὰ σοβαρότητος, ἐσθῆτα καὶ σκούφωμα τοῦ θείου σου.

Ἀλλὰ τώρα ἡ Λουΐζα ἐπίστευσεν ὅτι ὀνειρεύεται καὶ ἀπεφήνατο ὅτι οὐδὲν ἐννοεῖ.

— Δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ ἐννοήσῃς, ἀγαπητή μου, ἠκολούθησε μετ' ἀπαθείας ὁ ἀστός· ἔπειτα, δὲν θὰ ἐνδυθῆς οὔτε τὴν ἐσθῆτα αὐτὴν, οὔτε τὸ σκούφωμα· ἀλλὰ θὰ τὰ φέρῃς εἰς τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο ὄχημα, τὸ ὁποῖον ὁ Βροῦσσελ παρέρριψεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κήπου του· ἄνθρωποι πιστοὶ θὰ ἔλθουν νὰ τὸ ζητήσουν καὶ θὰ τὸ σύρουν διὰ τῆς πύλης, ἔχον σὲ ἐντός του ὅσον ὡραίαν καὶ ὅπως θέλεις καλλωπισμένην, ἀλλὰ προσέτι καὶ τὰς αὐλαίας κλεισμένας μετὰ φροντίδος.

— Ὦ Θεέ μου! ἐπεφώνησεν ἡ Λουΐζα· ἀλλὰ λησμονεῖτε ὅτι τὸ ὄχημα τοῦτο εἶναι γνωρισμένον εἰς τοὺς Παρισίους παντοῦ ὡς τὸ γελοιωδέστερον ὄχημα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ναβάρρας;

— Τοὐναντίον, τὸ ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα τὸ ἐπροτίμησα· θὰ ἦσαι φρόνιμος ὅσον κέγὼ, αὔριον τὸ ἑσπέρας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς σημείωσε καλῶς τὰς ὁδηγίας μου, ἐκτέλεσον αὐτὰς μέχρι κεραίας, καὶ μαθε ὅπως θαρρυνθῆς, ὅτι πρόκειται νὰ ἐπισπεύσῃς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ γενῆς σὺ κόμησσα δ' Ἀμαλβὺ, κ' ἐγὼ Βαρῶνος Γονέσσης, ἐὰν τὸ σχέδιον ἡμῶν εὐτυχήσῃ.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ βέλτιστος ἔλαβε τὸν πῖλον αὐτοῦ, ἐφίλησε τὰς δύο τῆς θυγατρός του παρειὰς, ἐγροβιλήθη περὶ αὐτὸν καὶ ἀπῆλθε μεγάλα βιβὰς εἰς τοῦ Πρίγγιπος Κονδέ.

Γ'. — Τὰ Θεοφάνεια.

Τὴν δ' ἐπαύριον περὶ τὰς 4 Μ. Μ. ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἀστυνομίας καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς Σεγυιέρος εἰσῆλθον εἰς τὸν φαιὸν θάλαμον τῶν Ἀνακτόρων, ὅπου τοὺς περιέμενον Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ καὶ ὁ Μαζαρῖνος.

— Λοιπὸν ἀρχιγραμματεῦ, εἶπεν ἡ βασίλισσα τὸ Συλλαλητήριον εἶν' ἄξιον τῆς ἐπιεικείας ὑμῶν τῆς βασιλικῆς;

— Τὸ Συλλαλητήριον, ἀπήντησεν ὁ Σεγυιέρος διεμαρτυρήθη κατὰ « τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ παραβιάσεων τῶν πρὸς πρὸς τὸν λαὸν γενομένων ὑποσχέσεων· » τὴν ἐπαύριον μετὰ τὰς ὀχυρώσεις, καὶ ἀπεποιήθη τὴν παραδοχὴν τῶν πρὸς τὸ Κράτος δανείων ὅσα ἡ Ὑμετ. Μεγαλειότης διέταξε πρὸς ἐπάρκειαν τῶν δαπανῶν τοῦ πολέμου. Ποτὲ ἄλλοτε ὁ Βροῦσσελ δὲν ἐφάνη τοσοῦτον ἀνδρικός· διεκήρυξεν ὅτι μήτε ὁ σίδηρος, μήτε τὸ πῦρ δὲν θὰ τὸν βιάσουν νὰ κυρώσῃ « τὴν τρομερὰν τοκογλυφίαν τῶν βασιλικῶν δανείων. »

— Ἔπρεπε νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς δανείσῃ ἄνευ τόκου, διέκοψεν ὁ Μαζαρῖνος, στρείφων τὸν μύστακα.

— Οἱ δὲ πρίγγιπες; καὶ ὁ συμβοηθὸς τοῦ ἀρ-

χιερέως; ἠρώτησεν ἡ ἀντιβασίλισσα τὸν Τοποτηρητὴν τῆς ἀστυνομίας.

— Οἱ πρίγγιπες εἶναι συνηθροισμένοι ἀπὸ τῆς πρωΐας ταύτης παρὰ τῇ Δουκίσσῃ Λογγεβίλη ὅπου δύνασθε νὰ κρίνητε τὸ τί μηχανορραφοῦσι παρόντος ἐν μέσῳ αὐτῶν τοῦ Ἱσπανοῦ Πράκτορος Ἀρνολφίνη· ὁ δὲ συμβοηθὸς «συνεκάλεσεν εἰς μεγάλην συνέλευσιν τοὺς ἐφημερίους, τοὺς προεστῶτας, τοὺς δόκτορας, τοὺς μοναχοὺς, καὶ, χωρὶς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Καρδιναλίου, προσποιούμενος τοὐναντίον ὅτι φείδεται αὐτοῦ, ἀπέδειξεν εὐμηχάνως ὅτι εἶναι ὁ χειρότερος Ἰουδαῖος ἐξ ὅσων ποτὲ ἐφάνησαν ἐν Εὐρώπῃ.»

— Καὶ οἱ πολιτοφύλακες καὶ τὸ κοινόν; ἐπηρώτησεν ὁ Μαζαρῖνος διὰ ν' ἀλλάξῃ τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας.

— Τὸ κοινόν, ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων, συσσωρεύεται κατὰ τὰς γωνίας ὅλων τῶν ὁδῶν διὰ ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἐγκύκλιον αὐτὴν τῆς ὁποίας ὑποβάλλω ἀντίτυπον εἰς τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα.

Καὶ ὁ Μαζαρῖνος ἀνέγνω συσπῶν τὰς ὀρρῦς.

« Ἀναφορὰ πρὸς τὸ Συλλαλητήριον τῶν Παρισίων.

» . . . Ἐπὶ τῶν μεγάλων δεινῶν καὶ τῶν ἀταξιῶν » ὅσας ἐπροξένησεν ὁ Καρδινάλιος Μαζαρῖνος . . . . » Ξένος, Σικελὸς, ὑπήκοος τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπα- » νίας, πρώην ὑπηρέτης ἐν Ῥώμῃ, ὑπηρετήσας εἰς » τὰς βδελυρωτέρας κραιπάλας, ἀποδιωχθεὶς ἕνεκα » τῶν κακοήθων αὐτοῦ πράξεων καὶ τῶν σκευωριῶν, » δεχθεὶς ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κατασκό- » που, περικυκλωμένος ὑπὸ ἀνθρώπων ἀτίμων καὶ ἀ- » πίστων, προδοτῶν, αἰσχροκερδῶν, ἀσεβῶν καὶ ἀ- » θέων. κ. τ. λ. κ. τ. λ. » (1)

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ἡ βασίλισσα ἐγειρομένη μετὰ μανίας· εἰς τοιαύτας αἰσχρότητας μὲ τὸ τηλεβόλον μόνον δύναταί τις ν' ἀποκριθῇ· ἐμμένω λοιπὸν εἰς ὅλα τὰ μέτρα τὰ ψηφισθέντα διὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην· ὁ Κ. Καρδινάλιος δὲν ἀμφιῤῥέπει πλέον, νομίζω. Θὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Κ. Πρίγγιπα, καὶ τὰ λοιπὰ ἄτομα ὅσα ὀφείλουν νὰ μᾶς συνοδεύσωσιν. Ἔλθετε τὴν ὀγδόην εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους ἡμῶν θαλάμους.

— Οἱ φίλοι μας ὅλοι θὰ ἦναι εἰς τὴν θέσιν των Μεγαλειοτάτη, ἀπήντησεν ὁ Μαζαρῖνος μὴ δυνάμενος νὰ ὑποκρύψῃ τὴν ὠχρότητά του.

Ὠχρία δὲ πάντοτε προκειμένου νὰ ἐκτελέσῃ μεγάλην ἀπόφασιν, καὶ μάλιστα νὰ πολεμήσῃ μέγαν κίνδυνον.

Ἀλλὰ κατέστη πελιδνὸς ἀκούων τὸν Τοποτηρητὴν τῆς ἀστυνομίας προστιθέντα.

— Μὴ λησμονεῖτε νὰ ζητήσητε ἕνα λόχον σωματοφυλάκων ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, διότι οἱ πολιτοφύλακες ἐυυρίσθησαν τὸ σχέδιον τῆς Αὐλῆς, καὶ οἱ ἐπιτιμηταὶ τῶν συνοικιῶν θὰ διπλασιάσουν τὴν φρουρὰν καθ' ὅλας τὰς διόδους τῆς πόλεως.

— Εἷς λόγος προσέτι νὰ μὴ τὸ ἀναβάλωμεν, εἶπε θαῤῥαλαιόφρων ἡ βασίλισσα· ἂν δὲν ἐγκαταλίπωμεν τοὺς Παρισίους τὴν ἑσπέραν ταύτην, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκκαταλίπωμεν τὴν πόλιν αὔριον, εἰμὴ διὰ τῶν κυμάτων τοῦ αἵματος! . . .

Ὁ Μαζαρῖνος ἔφριξε, καὶ μόλις συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, ὅταν ἐκάλεσε τὸν Πρίγγιπα Κονδέ.

Περὶ δὲ τὴν ὀγδόην ἕκαστος παρευρέθη κατὰ τὴν διαταγὴν ὅπου Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ τοὺς περιέμενε.

Καὶ ὁ μὲν Δοὺξ τοῦ Ὀρλεὰν ἀφίχθη πρῶτος, εἶτα ὁ σφραγιδοφύλαξ Σεγυιέρος, ὕστερον ὁ στρατάρχης Γραμμόντης, καὶ τέλος ὁ Κονδὲ μετὰ τοῦ Βουχερὰ καὶ οἱ Κόμητες Κομμίγγης, καὶ δ' Ἀμαλβύ.

Ὡς δ' ἀνὴρ εἰθισμένος εἰς τοὺς κινδύνους ὁ Κονδὲ εἰσῆλθεν ὅλος φιλομειδὴς καὶ προσέφερεν εἰς τὴν βασίλισσαν μικρὸν ἄρτον τῆς Γονέσσης, ὃν ὁ Βουχερὰ τῷ εἶχεν ἐγχειρίσει τὴν ἡμέραν ἐπιλέγων. - « Ἰδοὺ τὸ ἀληθὲς πλακούντιον τῶν Θεοφανείων διὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην. »

Καὶ ὁ Κονδὲ ἐπανέλαβε τὸν λόγον εἰς τὴν Βασίλισσαν, ἥτις ἐπεδοκίμασεν αὐτὸν ὁλοψύχως.

Συγχρόνως δὲ, κυρία τῆς αὐλῆς, καὶ Λαπὸρτ ὁ θαλαμηπόλος τοῦ βασιλέως, εἰσήγαγον τὴν Λουΐζαν Βουχερὰ, ἣν ὑπῆγον νὰ λάβωσιν ἐν σκότει μετὰ τοῦ παλαιοῦ ἀμαξίου τοῦ Βροῦσσελ.

Εἰς φαιδρὸν τότε ὡρμήθησαν γέλωτα βλέποντες τὸν Λαπὸρτ ἐπιδεικνύμενον τὴν ἐσθῆτα καὶ τὸ σκούφωμα τοῦ τρομεροῦ Βουλευτοῦ.

Καὶ Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ ἐθάῤῥυνε διὰ θελκτικοῦ μειδιάματος τὴν νεάνιδα, ἥτις ἠρυθρία καὶ ἔτρεμε ὑπὸ τὸν ἀφελῆ κόσμον μετάξης καὶ τριχάπτων, κόσμον ἐκλεχθέντα διὰ φιλοκαλίας τὰ μάλιστα λεπτφυοῦς πρὸς τὴν μυστηριώδη αὐτῆς ἐν τῇ Αὐλῇ εἴσοδον.

— Ἐστὲ βεβαία, Μεγαλειοτάτη, εἶπε καὶ ὁ πατήρ της εἰς τὴν βασίλισσαν· θὰ εὕρῃ ἀταραξίαν πνεύματος κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀφοσιώσεως.

Ἐξηγήθη δὲ τότε λεπτομερῶς τὸ πρόσωπον ἑκάστου, καὶ ἡ Λουΐζα ἐννόησε τέλος ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀπαγάγωσιν ἀπὸ τῶν Παρισίων τὸν βασιλέα, τὴν βασίλισσαν, τὴν βασιλικὴν οἰκογέννειαν καὶ τὴν κυβέρνησιν ὅλην.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτρόμαξε συμμεριζομένη οὕτως ἐξ ἀπροόπτου σχέδιον τόσῳ μέγα, ἀλλ' εὐθὺς εἶτα φιλόστοργος θλίψις τῆς χειρὸς τοῦ πατρός της, κ' ἓν βλέμμα τοῦ Φιλίππου δ' Ἀμαλβὺ τῇ ἐνέπνευσαν τὸ θάῤῥος, ὅπερ ἐπεδείκνυεν ὁ Βουχερὰ αὐτός.

Ἰδοὺ δὲ τοῦ τελευταίου τούτου τὸ σχέδιον, ὁποῖον τὸ εἶχεν ὁρίσει μετὰ τοῦ Πρίγγιπος, καὶ ὁποῖον παμψηφεὶ ἐπεδοκιμάσθη.

Ὁ μὲν δοὺξ δ' Ὀρλεὰν καὶ ὁ Καρδινάλιος θὰ ὑπάγουν νὰ δειπνήσουν καὶ νὰ παίξωσι παρὰ τῷ Στρατάρχῃ Γραμμόντῃ, ἀφ' οὗ θ' ἀναχωρήσουν τὴν πρώτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον, θὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ *Στάδιον τῆς βασιλίσσης* (θέσις παρὰ τὸν Κεραμεικὸν) ὅπου θὰ περιμείνωσι μετὰ τοῦ Κομμίγγη καὶ τινων σωματοφυλάκων τὴν ἄφιξιν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας.

Αὕτη δὲ θ' ἀρχίσῃ τὴν ὁδοιπορίαν ὀλίγον ἔπειτα

(1) Ἐπίσημον ἔγγραφον ἐφ' οὗ ἐξεδόθη καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ Σατελέ.

δι' ὅλων τῶν προφυλάξεων, ὅσας ἀπαιτοῦσιν ἄτομα τόσῳ πολύτιμα.

Ὁ δ' Ἀμαλβὺ, περιβεβλημένος τὴν ἐσθῆτα καὶ τὸ πιλίον τοῦ Βροῦσσελ, θὰ ἐπιβῇ μετὰ Ἄννης τῆς Αὐστριακῆς, Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', καὶ τοῦ Δουκὸς Ἀνδεγαβίας εἰς τὸ ὄχημα, ἡ βασίλισσα θὰ σκεπασθῇ μὲ τὸν ἁπλοῦν μανδύαν τῆς Λουΐζης, καὶ ἕλη σωματοφυλάκων, ὧν μεταξὺ θὰ κρυβῇ ὁ Κονδὲ, θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἀπὸ διαστήματος, ἑτοίμη νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ πρῶτον σύνθημα.

Ἐπί τινα δὲ βήματα πρόσω θὰ ἑλαθῇ ὄχημα τῆς Αὐλῆς συνωδευμένον ἐπιδεικτικῶς ὑπὸ τεσσάρων σωματοφυλάκων, κ' ἐγκλεῖον τὸν Βουχερὰ ἐντὸς ῥάσου τοῦ Καρδιναλίου, καὶ τὴν Λουΐζην κρυμμένην ὑπὸ τὴν πλουσίαν ἀλουργίδα Ἄννης τῆς Αὐστριακῆς.

Ὥστε, ἐὰν οἱ περίπολοι καὶ οἱ φρουροὶ τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ὀνωρίου ἐπέτρεπον νὰ διέλθωσιν αὐτοὶ ἀκωλύτως, ὄπισθεν αὐτῶν θὰ διέβαινον πολὺ βεβαιότερον, ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα· ἂν δὲ ἀπήντων ἀντίστασιν, οἱ τέσσαρες σωματοφύλακες θὰ ἐπειρῶντο νὰ ἐκβιάσωσι τὴν ἔξοδον, πάντοτε ὅμως φειδόμενοι τοῦ αἵματος μὴ ἄλλως προκαλέσωσι σύγχρουσιν σπουδαιοτέραν· οὕτω δὲ, ἐὰν διέβαινον τὴν πύλην, καθίστατο αὐτὴ ἐλευθέρα διὰ τὸ ἄλλο ὄχημα, ἀλλ' ἂν ἐκρατοῦντο ὑπὸ τῆς πολιτοφυλακῆς . . . Τὸν λόγον αὐτὸν προφερθέντα ἀπαθῶς ὑπὸ τοῦ Κονδὲ ὁ Βουχερὰ τὸν διέκοψεν ἐπιλέγων·

— Ἀναδέχομ' ἐγὼ τὰ λοιπά.

Ἡ Λουΐζα τότε εἰς τὴν ἀποσιώπησιν ταύτην ἐμάντευσε μεθ' ὁποίου κινδύνου ἔμελλε ν' ἀντιπαραβληθῇ· καὶ ὅμως περιωρίσθη νὰ ἐρωτήσῃ χαμηλῇ τῇ φωνῇ τὸν πατέρα της·

— Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, πάτερ μου, δὲν θὰ μ' ἀφήσετε;

— Ποτὲ, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, ἀπεκρίθη θλίβων τὴν χεῖρά της.

Καὶ ὁ δ' Ἀμαλβὺ ἀπεστράφη ὅπως διατηρήσῃ τὸ θάῤῥος του, φοβούμενος μὴ ἀπαντήσῃ ἀποχωρισμοῦ βλέμμα εἰς τὰ ὑγρὰ ὄμματα τῆς μνηστῆς αὐτοῦ.

Τότε δὴ ὁ δοὺξ τοῦ Ὀρλεὰν καὶ ὁ Μαζαρῖνος ἀπεχώρησαν μετὰ τοῦ Στρατάρχου Γραμμόντη· ὁ Βουχερὰ ἠκολούθησε τὸν Λαπὸρτ διὰ τὴν προδιάθεσιν τῶν μερικωτέρων, ἡ δὲ βασίλισσα ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἴδια δώματα μετὰ τοῦ Κονδὲ, τῆς Λουΐζης καὶ τοῦ δ' Ἀμαλβύ.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τοῦ θαλάμου αὐτῆς, εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἐπιφορτισμένων νὰ κλείωσι τὰς θύρας τῶν ἀνακτόρων προσελθὼν ἀνήγγειλεν αὐτῇ ὅτι κίνησις μεγάλη διενεργεῖτο κατὰ τὰ πέριξ, ὅτι φῆμαι δυσοίωνοι περιέτρεχον τὴν πόλιν, ὅτι τὰ τάγματα ὅλα τῆς πολιτοφυλακῆς διέβαινον μεταξὺ συναθροίσεων ὄχλου, καὶ ὅτι ὁ βοηθὸς τοῦ ἀρχιερέως ἐφάνη μεταβαίνων ἐναλλὰξ ἀπὸ τοῦ μεγάρου τῆς Κ. Λογγεβίλης εἰς τὸ Συλλαλητήριον.

— Καλά· ἀπεκρίθη ψυχρῶς ἡ βασίλισσα· ὁ ἐξωτερικὸς αὐτὸς θόρυβος δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ κοιμηθῶμεν ἥσυχοι.

Ἔπειτα δὲ μετὰ μεγίστης ἀταραξίας διέταξε νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἀναπαύσεως τοῦ βασιλέως εἰς τὴν συνήθη ὥραν, καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ὑπηρεσίαν τῆς νυκτὸς, ὡς ἂν οὐδὲν εἶχε διακόψει τὸν τακτικὸν αὐτῆς ῥοῦν.

Ὁ ἀξιωματικὸς λοιπὸν ἐντελῶς ἠπατημένος ὑπὸ τοῦ ἀπαθοῦς ἐκείνου ἐξωτερικοῦ, ὑπῆγε νὰ θαῤῥύνῃ διὰ τῆς καλητέρας πίστεως τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ, ἀνησύχους ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν θορύβων, ὧν ἤκουον τὰς ἀπηχήσεις.

Καὶ μετὰ μίαν ὥραν βραδύτερον σιγὴ βαθυτάτη ἐπέκειτο ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων, ἠκούοντο δὲ μόνον τὰ βήματα τῶν περιπόλων πολιτοφυλάκων καὶ τά, *τίς εἶ*; τῶν σκοπῶν....

« Τὴν ἡμέραν αὐτὴν, τόσῳ μεγαλώνυμον, λέγει ἡ Κ. δὲ Μοττεβίλλη, ὑπῆγα εἰς τῆς βασιλίσσης εἰς τὸ μικρὸν αὐτῆς δωμάτιον, καὶ τὴν εὗρον ἐν μέσῳ τῶν αὐλικῶν της θεωροῦσαν τὸν βασιλέα παίζοντα, καὶ νωχελῶς ἐρειδομένην ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς τραπέζης. Ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὁ νοῦς αὐτῆς ἦν συγκεντρωμένος εἰς ὅ,τι μόνον ἔβλεπεν· ἐκαθησα τότε ὀπίσω τῆς ἕδρας αὐτῆς διὰ νὰ πράξω τὸ αὐτό· ἀλλ' εὐθὺς ἡ Κυρία Τρεμουίλλη, καθημένη παρ' αὐτῇ μ' ἔνευσε διὰ τοῦ βλέμματος κ' ἐγὼ ἔκλινα πρὸς αὐτὴν, ὅπως μάθω τί ἤθελε νὰ μ' εἴπῃ· ἡ κυρία δ' αὕτη, ἥτις ἄλλως δὲν ἦτον ἐκ τῶν ἀπειροτέρων, μ' εἶπε τότε διὰ χαμηλοτέρας φωνῆς· «Διεδόθη εἰς τοὺς Παρισίους ὅτι ἡ βασίλισσα ἀναχωρεῖ τὴν νύκτα ταύτην.» Ἐξεπλάγην· ἄνευ δ' ἀποκρίσεως τῇ ἔδειξα τὴν βασίλισσαν καὶ τὴν ἀταραξίαν αὐτῆς τὴν πνευματικὴν, καὶ, ὑψοῦσα τοὺς ὤμους, ἐθαύμασα μετ' αὐτῆς διὰ τὴν ἰδέαν ἐκείνην ἥτις μ' ἐφαίνετο χιμαιρική.

» Ἡ βασίλισσα διετέλεσε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἑσπέρας, ἐπιδεικνύουσα τὴν ἀταραξίαν ἐκείνην, τὴν συνήθη σύντροφον καθ' ὅλας τῆς ζωῆς της τὰς πράξεις· ὅ,τι δὲ ἠδυνήθημεν νὰ παρατηρήσωμεν νεωτερίζον παρ' αὐτῇ ἦν ἡ παρὰ τὸ σύνηθες εὐθυμία της. Οἱ πρίγγιπες, ὡς ἔθος, τῇ προσέφερον τὸ βαθὺ σέβας των, ἡ δὲ Βασίλισσα ὡμίλει μόνον περὶ πραγμάτων θρησκευτικῶν, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ ὑπάγῃ νὰ περάσῃ τὴν ἡμέραν της εἰς Βαλδεγράς· ὁ Δεσπότης, ὁ μικρὸς ἡμῶν πρίγγιψ καληνυκτίζων αὐτὴν, τῇ ἀπέσπασε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ τὸν πάρῃ μαζῇ της, καὶ ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ μὲ τὴν ἰδέαν αὐτήν . . . ἵνα δὲ φαιδρύνῃ τὸν Βασιλέα, ἡ Βασίλισσα ἠθέλησε νὰ κόψῃ τὸ πλακούντιον καὶ μᾶς ἐτίμησε, μοιράζουσα αὐτὸ καὶ εἰς ἡμᾶς μετὰ νεάνιδος τινος, ἥτις ἔτυχεν ἐκεῖ ἐκτάκτως.

» Ἡ δὲ νεᾶνις αὕτη ἔλαχε τὸν κύαμον (ἐγένετο Βασίλισσα τοῦ κυάμου) διότι αὐτὸς εὑρέθη εἰς τὸ μερίδιον τῆς Παναγίας Παρθένου, καὶ πρὸς εὐθυμίαν, ἡ Α. Μ. διέταξε νὰ μᾶς φέρωσι φιάλην οἴνου ἀρωματώδους, ἀφ' οὗ ἐπίομεν ἐνώπιόν της· καὶ ἡμεῖς προσέτι, αἵτινες δὲν εἴχομεν ἔργον σπουδαιότερον τοῦ ἰδικοῦ της, διὰ νὰ εὐθυμήσωμεν, ἐβιάσαμεν τὴν βασίλισσαν νὰ πίῃ καὶ αὐτὴ ὀλίγον· θέλουσαι δὲ νὰ πληρώσωμεν καὶ τὸν ἡμέτερον φόρον εἰς τὰς ἀλ-

λοκότους τρέλλας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπεφωνήσαμεν *ἡ βασίλισσα πίνει.* Εἶτα, ἐδειπνήσαμεν ὡς ἔθος εἰς τὴν ἱματοθήκην αὐτῆς, καὶ καλῶς εὐθυμήσαμεν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀνησυχίας. Τέλος τόσον ἀνοήτως εἴχομεν, ὥστε μετὰ τῆς βασιλίσσης αὐτῆς περιεπαίξαμεν τοὺς λέγοντας ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην προὐτίθετο ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ ποτὲ τῇ ἀληθείᾳ δὲν μᾶς ἐφάνη πλέον φιλόστοργος καὶ πλέον φαιδρά.

Ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ ἀδελφός του ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Λαπὸρτ κατεκλίθησαν ὁ εἷς παρὰ τῷ ἄλλῳ· ὁ κόμης δ' Ἀμαλβὺ πρὸς ὃν Λουδοβῖκος ὁ ΙΔ'. διέταξε νὰ δώσωσι τὴν δᾷδα, ἐστοχάσθη εὐτυχῶς νὰ τῷ ἀναγνώσῃ ἓν κεφάλαιον τῆς Σκυδερῆ, ὥστε ὁ Μονάρχης ἀπεκοιμήθη ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Μονωθεῖσα μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῆς, ἡ βασίλισσα ἐξεδύθη καὶ χωροῦσα πρὸς τὴν κλίνην ὡμίλησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸν **Κ. Πρεμιὲ** (τὸν πρῶτον Γραμματέα Βέριγγεν), τέλος (λέγει τελευτῶσα ἡ Κ. Μοττεβίλλη,) ἀφοῦ ἴδαμεν τὴν Α. Μ. εἰς τὴν κλίνην ἐκαληνυκτίσαμεν τὸν **Κομμίγγην** καὶ τὸν δ' Ἀμαλβὺ λοχαγὸν τῶν σωματοφυλάκων, οἵτινες εἰσῆλθον μίαν στιγμὴν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν, καὶ ὑπήγομεν νὰ κοιμηθῶμεν μὲ τὸν συλλογισμὸν ὅτι ἡ περίστασις θὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὰ διαδιδόμενα.»

Οὕτω λοιπόν, ὕπνωττεν ἤδη ἕκαστος ἐντὸς τῶν Ἀνακτόρων ἐξαιρουμένης τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν μυστικῶν αὐτῆς συμβούλων.

Καὶ ἡ μὲν πρώτη πρᾶξις τοῦ δράματος ἐπαίχθη λίαν καλῶς· ἡ δὲ δευτέρα ἤρξατο ὅταν ἐσήμανεν ἡμίσεια μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ ἦν ἤδη ἐγειγερμένη καὶ ἐνδυμένη, ὅταν ὁ Πρίγγιψ Κονδὲ, οἱ κόμητες δ' Ἀμαλβὺ καὶ Δεκομίγγης, ὁ Βουχερὰ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐπανῆλθον εἰς τὸν φαιὸν θάλαμον.

Καὶ τὰ μὲν δύο ὀχήματα ἦσαν ἕτοιμα, οἱ δὲ σωματοφύλακες ἀνέμενον ἐν τῷ κήπῳ. Τότε ἡ βασίλισσα διέταξε τὸν Λαπὸρτ νὰ διϋπνήσῃ τὸν βασιλέα καὶ τὸν δοῦκα τῆς Ἀνδεγαβίας.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῆς διαταγῆς ταύτης, θόρυβος ὡσεὶ ὑποχθόνιος ἀπήχησεν ἀπὸ τῶν ὁδῶν.

Καὶ πάντες ἀνασκιρτήσαντες ἠκροῶντο.

— Ὁ λαός! εἶπε πρῶτος Ἰωάννης ὁ Βουχερά.

Ἡ δὲ βασίλισσα ἐνέβλεπε τὸν Πρίγγιπα, ὅστις ἔφερεν εὐθὺς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβίδος τοῦ ξίφους.

Ὁ Βουχερὰ ἐν τούτοις φθάσας εἰς γείτονα θάλαμον ἡμυηνέωξε τὸ παράθυρον.

Καὶ εἶδε σωρὸν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν μεγεθυνόμενον, καὶ ἤκουσεν ἄνδρα πρὸς τὸ πλῆθος ἀγορεύοντα· ἀνεγνώρισε δὲ ἤ, μᾶλλον, ἐμάντευσε τὸν ἀρχιδιάκονον· ἦλθε τότε ν' ἀναγγείλῃ ταῦτα, κλείων πρῶτον μετὰ φροντίδος τὰς θύρας δι' ὧν ἤρχετο.

— Ὁ Κόνδις μᾶς προσβάλλει, εἶπεν αὐτὸς τῇ βασιλίσσῃ δεικνύων τὴν ἐπιστολήν, ἥτις τῷ ἐνεχειρίσθη τὴν πρωΐαν· ἀνεκαλυψε τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς ἡμῶν· τὸ διέδωκε δὲ τεχνηέντως, καὶ ὡδήγησε τὸν λαὸν ἐνταῦθα, προσποιούμενος ὅτι ὡδηγήθη παρὰ τοῦ λαοῦ.

Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν, ὁ θόρυβος ὁ ὑπόκωφος ἐγιγαντώθη σχεδὸν, καὶ ὡς βροντῆς κύλισμα ἠπείλησε τὸ ἀνάκτορον.

Ἡ βασίλισσα τότε ὠχρίασεν, οὐχὶ φόβου ὠχρότητα, ἀλλ' ἀγανακτήσεως, ζητοῦσα τοῦ Κονδὲ τὴν γνώμην.

— Πρέπει ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀναχώρησιν, ἢ νὰ διέλθωμεν ὡς κεραυνὸς διὰ τοῦ ὄχλου· ἐκλέξατε Μεγαλειοτάτη, εἶπεν ὁ Πρίγγιψ· εἶμ' ἕτοιμος καὶ εἰς τὸ μὲν καὶ εἰς τὸ δέ.

— Αὔριον, ἀνέκραξεν ἡ βασίλισσα, θὰ εἴμεθα αἰχμάλωτοι τῆς Σφενδόνης.

— Λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ Κονδὲ στρεφόμενος πρὸς τὸν δ' Ἀμαλβὺ πόσους σωματοφύλακας ἔχομεν παρόντας;

— Τριακοσίους σχεδὸν, Κύριέ μου.

— Ἀρκοῦν πρὸς διασκόρπισιν δέκα χιλιάδων ἀνθρώπων. Σάλπισον τὸ ἐμβατήριον καὶ — ἐμπρός!

Ἀλλ' ἐνῷ ὁ δ' Ἀμαλβὺ ἐξήρχετο, ὁ Βουχερὰ ἐπανερχόμενος.

— Στῆθι! κράζει, ὁ ἀρχιδιάκονος ἐπρότεινεν εἰς τὸν λαὸν νὰ ἔλθῃ ὡς ἀντιπρόσωπός του νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ βασιλεὺς εὑρίσκεται εἰς τ' ἀνάκτορα καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ τοὺς ὑπηκόους του . . . ἰδοὺ αὐτός· ἀναβαίνει μετὰ τριῶν ἀξιωματικῶν τῆς πολιτοφυλακῆς ... πρέπει νὰ τοὺς δεχθῶμεν καὶ νὰ τοὺς δείξωμεν τὸν βασιλέα κοιμώμενον· θ' ἀναχωρήσωμεν ἔπειτα ἀκωλύτως.

— Ὁ ἄξιος ἄνδρας! πάντοτ' ἔχει δίκαιον εἶπε, ὁ Κονδὲ ὠθῶν ἐν τῷ κολεῷ τὸ ξίφος.

Καὶ ὁ μὲν δ' Ἀμαλβὺ ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ τὰ δρύφακτα πρὸς τὸν ἀρχιδιάκονον, ὁ κόσμος δ' ὅλος ἠφανίσθη, ἐξαιρέσει τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ σωματοφυλάκων.

Ὁ δὲ Κομμίγγης ἔστη παρὰ τὸ προσκεφάλαιον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ἕτοιμος νὰ θανατώσῃ τὸν πρῶτον, ὅστις θὰ ἐπέβαλλεν ἐπ' αὐτοῦ χεῖρα.

Καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ βόμβος κατεσιγάζετο ὡς ἐκ γοητείας, ὁ δὲ Γόνδης εἰσήρχετο μετὰ τῶν τριῶν ἀξιωματικῶν, δαψιλεύων τῇ βασιλίσσῃ τὴν λατρείαν αὐτοῦ καὶ βλέμμα λυγκὸς κρύβδην περιδονῶν.

Ἀλλ' ἀδυνατῶν ν' ἀναλύσῃ προπαρασκευὴν ἀναχωρήσεως, « τὸ σχέδιον, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἀνεβλήθη εἰς ἄλλην ἡμέραν θὰ εὕρω τὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα νὰ τὸ ἐμποδίσω. »

— Κύριε Ἀρχιδιάκονε, τῷ εἶπεν ἡ βασίλισσα μετὰ χάριτος, ἥτις προὐκάλεσεν εἰς αὐτὸν ἀγῶνα τινα σπασμώδη, σᾶς εὐχαριστῶ ἀναδεξάμενον νὰ πείσητε τοὺς ὑπηκόους μου περὶ μιᾶς ἀληθείας· ὑπάγετε νὰ ἰδῆτε τὴν Α. Μ. εἰς τὴν κλίνην της, καὶ διηγηθῆτε εἰς τοὺς Παρισιανοὺς πῶς τοὺς ἐγκαταλείπω.»

Ὁ Γόνδης τότε ἐλυγίσθη μέχρις ἐδάφους, βυθίζων ὕστερον βλέμμα κατὰ τὰς γωνίας τοῦ θαλάμου, εἶτα δ' ἐστράφη μετὰ τῶν τριῶν συνοδῶν του πρὸς τὸ λέχος Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ

προσώχθησαν ἐπὶ τῷ οὐδῷ μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ.

Ὁ βασιλόπαις λοιπὸν ὕπνωττε, λευκὸς, ῥοδώδης, παχυλὸς, τὴν κόμην ἔχων διεσπαρμένην ἐπὶ προσκεφαλαίου τριχάπτων, τοὺς δύο βραχίονας ἐκτὸς τῆς κλίνης, καὶ ἀπωθοῦντας εἰς δόξης τι ὄνειρον, σκέπασμα ἐφ' οὗ διεκρίνοντο ἐντελῶς δύο τρύπαι.

— Ἀχόμη μία ἀδυναμία τοῦ Μαζαρίνου! διελογίσατο· ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων συσσωρεύει καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας κοιμᾶται μὲ σκεπάσματα *τρύπια.*

— Βλέπετε κύριοι! εἶπεν ἀποστρεφόμενος εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ δεικνύων αὐτοῖς συγχρόνως τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἡγεμόνος.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἔκλιναν γόνυ, ὡρκίσθησαν νὰ ὑπερασπίσωσι καὶ νὰ ἐκδικήσουν Λουδοβῖκον τὸν ΙΔ', καὶ ἀπεχώρησαν μετὰ μεγάλης σπουδῆς περιβλεπόμενοι.

Εἶτα δ' ἀμέσως ἀπήχησε κραυγὴ γενικὴ καὶ βροντώδης· «Ζήτω ὁ Βασιλεύς!... Ζήτω ἡ βασίλισσα, κάτω ὁ Μαζαρῖνος!...» καὶ τὸ πλῆθος διεσπάρη κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Ὀνορίου....

Ἐν τούτοις ὁ ἀρχιδιάκονος εἶπεν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ἀποσυρόμενος.

— Δύο προφυλάξεις ἀξίζουν περισσότερον τῆς μιᾶς. — Δότε διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τὸ σύνθημα εἰς τοὺς φρουροὺς τοῦ ἁγ. Ὀνορίου καὶ Ῥιχελιέως.

— Καλῶς ἐπαίχθη, ἀνέκραξεν ὁ Βουχερὰ εἰσερχόμενος παρὰ τῇ βασιλίσσῃ μετὰ τῆς Λουΐζης καὶ τοῦ Κονδέ· δυνάμεθα τώρα νὰ ἐγείρωμεν τὸν Βασιλέα καὶ νὰ κινήσωμεν.

Ἐντὸς δὲ στιγμῶν ὀλίγων τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα, καὶ μόνος ὁ Λουδοβῖκος ἀντέτεινε μὴ θέλων νὰ ὑπακούσῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μητέρα του.

— Τέλος πάντων, ἔλεγεν, ἐγὼ εἶμ' ὁ βασιλεύς.

— Ὁ Δαμαλβὺ ὅμως ἐπέτυχε τὴν συγκατάθεσίν του, πείθων αὐτὸν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἴδῃ μίαν μάχην . . .

— Ναί, μίαν μάχην, ἐμουρμούρισεν ἡ βασίλισσα, συσφίγγουσα τοὺς ὀδόντας· διότι ἡ νὺξ αὐτὴ θὰ γενῇ ἀκριβὴ εἰς τοὺς Παρισίους.

Δ'. — Ἡ Βασίλισσα τοῦ κυάμου.

Μεταξὺ δὲ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, δύο ὀχήματα ἐξῆλθον μετάλληλα τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων, συρόμενα πρὸς τὴν πύλην τοῦ ἁγ. Ὀνορίου.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἦν ὄχημα βασιλικὸν ἐγκλεῖον τὸν Βουχερὰ μετὰ τῆς καρδιναλικῆς πορφύρας, καὶ τὴν Λουΐζην ἐντὸς τοῦ περιβλήματος τῆς βασιλίσσης, φρουρούμενον δ' ἑκατέρωθεν ὑπὸ τεσσάρων σωματοφυλάκων.

Τὸ δὲ δεύτερον, τὸ ἁμάξιον τοῦ Βροῦσσελ περιεῖχε Λουΐ τὸν ΙΔ'. καὶ τὸν Δοῦκα τῆς Ἀνδεγαβίας, τὴν βασίλισσαν ὑπὸ τὸ ἐπίβλημα τῆς Λουΐζης, καὶ τὸν Δαμαλβὺ ἐν τῇ ἐσθῆτι τοῦ Συμβούλου, ἅπασαν τουτέστι τὴν Μοναρχίαν ἐμπεπιστευμένην εἰς τὴν ἀνδρίαν ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, καὶ τῶν σωματοφυλάκων οἵτινες μετὰ τοῦ Πρίγγιπος Κονδὲ ἠκολούθουν κατὰ διάστασιν.

Ὡς δ' ὁ Βουχερὰ τὸ προεῖδε, τὸ βασιλικὸν αὐτοῦ ὄχημα, ἐπιδειχτικῶς συνωδευόμενον ἐφείλκυσεν ὅλην τὴν προσοχὴν τῶν περιπόλων· καὶ τοὺς ἠπάτησεν εὐκόλως περὶ τοῦ τί ἔπραττεν, ἀλλὰ τοῖς ἐνέπνευσε δεξιῶς τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ἦν ὁ Μαζαρῖνος· ἡ ὑπόνοια δ' αὕτη ὡσεὶ γραμμὴ φλεγομένης πυρίτιδος, ἀφίχθη μέχρι τῆς πύλης τοῦ ἁγ. Ὀνορίου.

Ἀλλ' εἰς τὴν προσπέλασιν τῆς πύλης αὐτῆς εἰς τὴν θέαν τῶν ὅπλων τῶν ἐν τῷ σκότει λαμπόντων, ἡ Λουΐζα ἠσθάνθη κλονουμένην οὐχὶ τὴν ἀφοσίωσιν ἀλλὰ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς τὴν φυσικὴν, κ' ἔδραξε τότε σπασμωδικῶς τοῦ πατρός της τὴν χεῖρα.

— Κόρη μου, τῇ εἶπεν ὁ ἀνδρεῖος ἀνὴρ περιπτυσσόμενος αὐτήν· ἰδοὺ ἡ ἐπίσημος στιγμή! Θὰ ὑποκριθῆς τὸ πρόσωπον μιᾶς βασιλίσσης ἴσως· ἔχε λοιπὸν τὴν γενναιότητα καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς· πρέπει, πρέπει ἡ ἀληθὴς βασίλισσα νὰ ὑπερβῇ τὴν πύλην ταύτην, ἔστω καὶ νὰ διαβῇ ἐπὶ τοῦ πτώματός σου καὶ τοῦ ἰδικοῦ μου.

Καὶ τότε ἡ Λουΐζα ἐδεήθη τοῦ οὐρανοῦ δέησιν βραχεῖαν καὶ ἀνέμενεν ἠρεμοῦσα ὅ,τι ἐπέπρωτο.

— *Τίς εἶ*; ἔκραξεν ὁ πρῶτος σκοπὸς τῶν σωματοφυλάκων.

Ἀλλ' ὁ ὀχηλάτης, μεμυημένος ἐκ προτέρων, ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ ἔπληξε τὰ ὑποζύγια.

— *Στῆτε*! ἐπεφώνησεν ὁ σκοπός.

Καὶ ἄνδρες δέκα ἀνορρίχωμενοι ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς φυλακῆς ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἵππων.

Ὁ ὀχηλάτης ὅμως ἠθέλησε νὰ ἐλάσῃ· ἀγὼν τότε δεινὸς ἤρχισε.

Διότι πολιτοφύλαξ, ὃν ὁ τροχὸς ὀλίγου δεῖν κατέθλασεν, ἔφερε τὴν λόγχην του εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς τῶν σωματοφυλάκων, ἐκεῖνος δ' ἀπέκρουσε τὴν προσβολὴν διὰ πυρσοκροτήσεως πιστολίου· ἀλλ' ἀμέσως οἱ λοιποὶ συνεταῖροι τοῦ πρώτου μανιώδεις ἤδη ἐσκόπευσαν διὰ τῶν πυροβόλων τὸ ὄχημα· εὐτυχῶς δὲ λοχαγὸς ἐπιτηρητὴς καθησυχάζων αὐτοὺς ἤνοιξε τὴν θυρίδα, καὶ,

— Μία τήβεννος! ἀνέκραξε, βλέπων τὴν πορφυρᾶν ἐσθῆτα τοῦ Βουχερά· συγχρόνως δ' αἱ λέξεις· *ὁ Καρδιναλιος εἶναι, εἶναι ὁ Μαζαρῖνος*! ἀντήχησαν καθ' ὅλον τὸ σῶμα τῶν φυλάκων.

Ὁ ἐπιτηρητὴς λοιπὸν ἠρώτησε τὸν ὑπουργὸν, τίς τὸν συνώδευε.

— Σιωπή! ἐψιθύρισεν αὐτὸς εἰς τὸ οὖς τῆς Λουΐζης.

Ὁ δὲ ὀχηλάτης καὶ νέον ἀπεπειράθη νὰ προβῇ, ὥστε ὁ ἀξιωματικὸς ἀνετράπη· οἱ πολιτοφύλακες πάλιν ἀνέκραξαν· *ἀλτ*! *ἢ πυροβολοῦμεν*! ἀλλ' ὁ ὀχηλάτης τοῖς ἀπεκρίθη διὰ κρακισμοῦ τῆς μάστιγος, καὶ οἱ πολιτοφύλακες ἐπυροβόλησαν, κραυγὴ δὲ ἡμιθνιγμένη ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ ὀχήματος, διότι . . . δύο

σφαῖραι προσέβαλον τὴν Λουΐζαν κατὰ τὸ οὖς καὶ τὸν βραχίονα.

— Δυστυχῆ! ἐκραύγασεν ὁ Βουχερὰ πρὸς τὸν ὀχηλάτην, δεχόμενος αὐτὴν λειποθυμοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Κ' ἔμελλεν εὐθὺς ν' ἀποδοθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ καρδιναλίου· ἀλλ' ἡ Λουΐζα τῷ ἐψιθύρισε· «δὲν εἶναι τίποτε» ἀνέλαβεν αὐτὸς τόιε τὸ ψυχρὸν αἷμα του καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐπιτηρητήν, « εἶμαι τωόντι ὁ Μαζαρῖνος, καὶ παραδίδομαι εἰς ὑμᾶς κύριε! λάβετε εἴκοσιν ἀνθρώπους καὶ ὁδηγήσατέ με ὅπου θέλετε.

Συγχρόνως δὲ ἔνευσε πρὸς τοὺς σωματοφύλακας καὶ τὸν ὀχηλάτην νὰ ὑπακούσωσι.

Φαντασθῆτε τώρα τὸν θρίαμβον τῶν πολιτοφυλάκων! Εἰς τὴν παραφορὰν τῆς χαρᾶς των, οὐδεὶς ἐκείνων, οἵτινες ἠδύναντο ν' ἀναγνωρίσωσι τὸν ὑπουργόν, δὲν ἐστοχάσθη νὰ φέρῃ μίαν ᾧδὰ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βουχερά.

Ἡ φρουρὰ δ' ὅλη πιστεύουσα ὅτι σώζει τὴν μοναρχίαν, ἐτάχθη περὶ τὸ ὄχημα καὶ ἀνέκραξε διὰ μιᾶς· « εἰς τὸ Συλλαλητήριον, τὸν Καρδιναλιον εἰς τὸ Συλλαλητήριον!

Εἶτα δὲ, ὄχημα, αἰχμάλωτοι καὶ πολιτοφύλακες, *πρώραν ἀνακύψαντες*, ἐπανεστράφησαν εἰς Παρισίους.

Μετὰ δέκα ὅμως λεπτὰ ἡ ἀληθὴς βασίλισσα ἀφικνεῖτο ἐν τῷ ἁμαξίῳ τοῦ Βροῦσσελ εἰς τὴν πύλην γυμνωμένην ἤδη τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς.

Εἷς τὰ *τίς εἶ*; τῶν σκοπῶν τῶν μονωθέντων ὁ Δαμαλβὺ ἐπιδεικνύμενος τὴν ἐσθῆτα καὶ τὸ πιλίον αὐτοῦ ἀπεκρίνατο. «Ὁ Σύμβουλος Βροῦσσελ καὶ ὑπάγω κατ' ἐντολὴν τοῦ Συλλαλητηρίου εἰς τὸν ἅγ. Γερμανὸν νὰ ἐπαναφέρω τὸν Βασιλέα τὸν ὁποῖον μᾶς ἐπῆραν ἀπὸ τὰ Παρίσια».

Καὶ πραγματικῶς οἱ σκοποὶ ἀνεγνώρισαν τὴν γελοιώδη σκευὴν τοῦ ἄρχοντος· ἔφερον δὲ μετὰ σεβασμοῦ τὰ ὅπλα καὶ ἀνέκραξαν· « Ζήτω ὁ Βροῦσσελ, ὁ πατὴρ τῆς Γαλλίας!»

Καὶ ὅμως ἐξεπλάγησαν κατά τι, ἰδόντες ἑπομένως τὴν γραμμὴν ἵλης ἱππέων τῆς σωματοφυλακῆς τῆς Βασιλίσσης· μολοντοῦτο ὑπέθεσαν ὅτι ἀπεστέλλοντο εἰς τὸν Βασιλέα ὑπὸ τοῦ Συλλαλητηρίου ὡς τιμῆς συνοδία· ἄλλως τε τί θὰ ἔπραττον κατὰ στίφους ἐνόπλων;

— Ἐς αὔριον, κύριοι Σφενδονισταί! ἐς αὔριον! εἶπεν ὁ Κονδὲ ὑπερβὰς ἤδη τὴν πύλην καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς Παρισίους διὰ κινήματος ἀρειμανίου· ἐκέντησε τότε σφοδρῶς τὸν πτερωτὸν αὐτοῦ ἵππον καὶ διευθύνθη μετὰ τῆς ἵλης εἰς τὸ *Στάδιον τῆς Βασιλίσσης*, ὅπως ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Μαζαρίνου καὶ τοῦ Δουκὸς δ'Ὀρλεάν.

Ἐν τούτοις δὲ ταχυδρόμος μέγα καλπάζων ἔβαινε πρὸ τῆς συνοδίας τοῦ ψευδοῦς ὑπουργοῦ καὶ διαφημίζων ἀπὸ περιπόλων εἰς φρουρὰς τὴν κράτησιν τοῦ Καρδιναλίου ἀφικνουμένου ἤδη ὅλως ἐν καταισχύνῃ εἰς τὸ Συλλαλητήριον. Τότε δὴ πυλωροὶ, κληδῆρες, ὑπηρέται, τρέχουν νὰ διϋπνήσωσι τοὺς ἄρχοντας εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ Βάλτου καὶ τοῦ Ἄστεως (de la Cité). Πρόεδροι, Σύμβουλοι, Εἰσηγηταὶ κ.λ. ἐγείρονται ἀνασκιρτῶντες, περιβάλλονται τὰς ἐσθῆτας καὶ τὰ πιλία, καὶ συνέρχονται εἰς τὸ Μέγα Βουλευτήριον.

Ἑτέρωθεν δὲ μαθόντες τὰ γινόμενα οἱ πρίγγιπες καὶ οἱ μεγιστᾶνες Κόντης, Λογγεβίλ, Ἐλβὲρ, Βουιλιὼν, Γόνδης· ἡττημένος ὅτε ἐπιστεύετο νικητὴς· ὁ Μαρσιλιὰκ καὶ οἱ συμμοριασταὶ αὐτοῦ, ἑνὶ λόγῳ πάντες *οἱ σωτῆρες τοῦ Κράτους* ἀγεληδὸν συμφέρονται πρὸς τὴν λείαν.

Μίαν δ' ὥραν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ συλληφθέντος, ἡ πόλις ὁλόκληρος τῶν Παρισίων ἀνετράπη διὰ τῆς πολυκρότου αὐτῆς ἀναγγελίας, καὶ ὅμιλος μέγας γιγαντούμενος εἰς στιγμὴν κατεκάλυπτε τὰς ἀγυιὰς καὶ τὴν πλατεῖαν τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Δικαιοσύνης· Ἀπετελεῖτο δὲ φανταστικόν τι θέαμα διὰ τῶν χλωμῶν τῆς Σελήνης ἀκτίνων, ἀνταναχλωμένων ἐπὶ τῶν ἀργυροχυμάντων τοῦ Σηκουάνα ὑδάτων, καὶ προστιθεμένων αὐταῖς τῶν δᾴδων καὶ τῶν φανῶν οἵτινες ἐξήρχοντο ἀπὸ πάσης οἰκίας . . . Τὸ δὲ ψῦχος ὑπερέβαινε τὸ τῆς Καμσάτκας, ἀλλὰ ποῖος πάγος ἢ ποῖον πῦρ ἠδύνατο νὰ περιστείλῃ τῶν Παρισιανῶν τὴν περιέργειαν;

Καὶ τέλος τὸ βασιλικὸν ὄχημα ἐξῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς πλατείας Δελφῖνος, περιηχούντων τῶν χλευασμῶν τοῦ ὄχλου.

Ἀλλ' ἐνταῦθα δευτέρα φήμη πολὺ μείζων τῆς πρώτης ἐκρήγνυται ὡς βόμβα κατὰ τὰς θύρας τοῦ βουλευτηρίου, τοὐτέστιν ὅτι οὐχὶ μόνον τὸν Καρδιναλιον ἐκράτησαν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀντιβασίλισσαν βασίλισσαν, διότι τὸ ἄλουργὲς καὶ ὁ βασιλικὸς μανδύας εἰσὶν ὁμοῦ ἐντὸς τοῦ ὀχήματος.

Ποία λοιπὸν λεία διὰ τὸ Συλλαλητήριον καὶ τοὺς Πρίγγιπας! καὶ τέλος ὁποία εὐκαιρία τοῦ νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς κυβερνήσεως! ὅτε δ' ὠνόμασαν τὴν βασίλισσαν, οἱ προὔχοντες θέλοντες νὰ τὴν ἐξυβρίσωσιν εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν ὀφειλομένας τιμὰς καὶ νὰ ὑποβιβάσωσι τὸ στέμμα κατὰ τοὺς κανονισμοὺς, διατάττουν νὰ ὑποδεχθῶσι τὴν Α. Μ. εἰς τὴν μεγάλην κλίμακα τοῦ Βουλευτηρίου.

Τὸ ὄχημα λοιπὸν καὶ οἱ φύλακές του στρέφουσι διὰ τῆς ἀγυιᾶς Λυνέττης, καὶ παρουσιάζονται ἐπισήμως πρὸ τῶν δρυφάκτων, ἐπὶ παρουσίᾳ ἅπαντος τοῦ Συλλαλητηρίου, ἱσταμένων κατὰ γραμμὴν ἐπὶ τῶν βαθμίδων.

Ἀλλ' ἂς κρίνῃ τις ἤδη τὴν ἀποπληξίαν οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ταπείνωσιν ὅλων ἐκείνων τῶν Σφενδονιστῶν, ἑτοίμων νὰ δράξωσι τὴν λείαν των, ὅταν ἀντὶ τοῦ Μαζαρίνου καὶ Ἄννης τῆς Αὐστριακῆς ἴδον ἐμφανιζόμενον καὶ προβαίνοντα Ἰωάννην τὸν Βουχερὰ μετὰ τῆς κόρης του.

Καὶ τῆς σκηνογραφίας αὐτῆς δὲν δοκιμάζομεν τὸ διάγραμμα, διότι δὲν διαγράφεται.

—Μὰ τὴν πίστιν μου, σᾶς βεβαιώνω, κύριοι, εἶπεν ὁ ἀστὸς τῆς Γονέτσης πανοῦργον μειδιῶν, ἀντὶ Καρδιναλίου ἐσυλλάβετε τὸ ῥάσσον του μοναχὸν, καὶ

ἀντὶ βασιλίσσης, συνελάβετε τὴν βασίλισσαν τοῦ Κυάμου.

Εἶτα ἐνηγκαλίσατο ἀθῴως ὁ Βροῦσελ τὸν γυναικάδελφόν του καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι οἱ Παρίσιοι δὲν ἔχουσι πλέον μήτε βασιλέα, μήτε βασίλισσαν, μήτε ὑπουργὸν, καὶ ὅτι θὰ δεχθῶσι τὴν ἡμέραν αὐτὴν τὰς διαταγὰς τῆς Α. Μ. στρατοπεδεύσαντος εἰς ἅγιον Γερμανὸν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Λεύστης.

— Τίποτε, ὑπέλαβεν αὕτη ὠχρὰ καὶ ἐλαφρὸν μειδιῶσα.

Ὁ δὲ πατήρ της ἐγκλείων αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του, « Εὐγενὲς τέκνον! ἐπεῖπε, ἔχεις τωόντι τὴν γενναιότητα βασιλίσσης.

Τέλος ὁ Βροῦσελ, συγκινούμενος, τοὺς μεταφέρει εἰς δωμάτιον τοῦ βουλευτηριου, καὶ τὸ συλλαλητήριον μετὰ θοροβώδη συζήτησιν, διέταξε νὰ κρατηθῶσιν ἐπιτηρούμενοι παρὰ τῷ Βροῦσσελ μέχρι πληρεστέρων εἰδήσεων.

(*Ἀκολουθεῖ.*)

ΠΑΓΙΣ

ΠΡΟΣ ΣΥΛΛΗΨΙΝ ΗΛΙΑΚΗΣ ΑΚΤΙΝΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

(Συνέχεια ἴδ φυλλάδ. 80)

Φθὰς εἰς τὴν ὁδόν του παρετήρησε τὴν κυρίαν Διονυσίου εἰς τὸ ὑπόθυρον ἱσταμένην καὶ μετά τινος γείτονος ὁμιλοῦσαν. Πλησιάσαντος τούτου,

— Ἐλᾶτε, κύριε Κοῦμβε, εἶπεν ἡ Κ. Διονυσίου· τὸ δωμάτιόν σας εἶναι ἕτοιμον, πλὴν δὲν ὑπάρχει κάνεὶς λόγος τοῦ νὰ μᾶς στερήσητε τῆς συντροφίας σας εἰς τὸ δεῖπνον.

Ὁ Δαβὶδ, μετά τινος συστολῆς, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, καὶ ἠκολούθησε τὴν καλὴν γυναῖκα εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἔνθα ἦτο τὸ δεῖπνον παρακείμενον.

Ὁ σύζυγός της ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα τὸν Δαβὶδ, καὶ τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο ὑπῆρξε τὸ εὐαρεστότατον, ἐξ ὅσων ἀπήλαυσε ποτὲ ὁ πτωχὸς πρὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν. Πρὶν τὸν ἀφήσωσι νὰ καταβῇ, τὸν προσεκάλεσαν καὶ διὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγεννῶν.

Ἄ! ἄριστε Δαβὶδ, ἔχεις μέγα δίκαιον νὰ μείνῃς ἀκίνητος καὶ ὡς ἐμβρόντητος εἰσερχόμενος εἰς τὸν μικρὸν θαλαμίσκον σου! ὁποία μεταβολή! Πόσον εὐάρεστον εἶναι νὰ βλέπῃς αὐτὸ τὸ ἔδαφος καθαρὸν τόσον καὶ κεκαλυμμένον μὲ ἐλαφρὸν στρῶμα λευκῆς ἄμμου, τὴν ἐσχάραν τῶν γαιανθράκων τοσοῦτον στιλπνὴν, τὸ χαρίεν ἐκεῖνο καὶ σπινθηροβολοῦν πῦρ τῆς ἑστίας, τὴν θερμορρόην, πλήρη ὕδατος προητοιμασμένου διὰ τὸ τέϊον σου, τὰ ἐν τάξει κείμενα ἐργαλεῖα, τοὺς ὑέλους τοῦ παραθύρου τόσον διαφανεῖς, ὥστε ἐφαίνετο διὰ μέσου αὐτῶν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐπιχρυσοῦν τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν κατὰ τὰ μέτωπά των, τὴν κασσιτέρινον καὶ στιλπνὴν κύλικα ἐπὶ τοῦ δίσκου πλησίον τῆς πίπας, εἰς τὰ πλάγια δύο ἢ τρία τρυβλία, πλυμένα καὶ ἐκτεινόμενα κατὰ τὸ μῆκος τοῦ τοίχου, τὴν μικρὰν στρογγύλην τῆς μητρός του τράπεζαν, καθαρὰν καὶ λάμπουσαν· πλησίον δὲ αὐτῆς ἕδραν ἀπόζουσαν μελιτέου κηροῦ καὶ ἐπ' αὐτῆς τὴν ἱερὰν γραφὴν, τὴν καλὴν παλαιὰν βίβλον, τὴν τοσοῦτον ἤδη χρόνον λησμονηθεῖσαν.

Ὁ Δαβὶδ, μετὰ τὴν ὀλιγόστιγμον ἔκπληξίν του, ἀφῆκεν ἐκ τοῦ στόματός του νὰ φύγῃ τὸ « Ὦ ἔ! » οὐχὶ μὲ τὴν συνήθη του θλιβερότητα, ἀλλὰ μὲ τὸν θαυμαστικὸν ἐκεῖνον τόνον τοῦ παιδίου, τοῦ θεωροῦντος τὸ ἐργαστήριον ἑνὸς ζαχαροπλάστου! Ὑπῆγεν ἔμπροσθεν τοῦ παραθύρου καὶ ἐκύτταξε, ὑπῆγε πάλιν ἔμπροσθεν τοῦ πυρὸς καὶ ἐκύτταξε· ἔπειτα ἐκάθησεν εἰς τὴν ἕδραν του καὶ ἐκάλυψε τὸ μέτωπόν του μὲ τὰς χεῖρας, ὡς νὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἐγίνετο παίγνιον ὀνειροπωλήσεώς τινος. Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἦσαν ταῦτα ὀνειροπόλησις, ἀλλ' εὐτυχὴς πραγματικότης.

Μετὰ νέαν ἀναφώνησιν τοῦ « Ὦ! ἔ! », ἤνοιξε τὴν Βίβλον· ζωηρὸν φῶς ἔπεσεν εἰς τὰς σελίδας καὶ ἐρώτιζε τὰς λέξεις αὐτάς. « Μή ποτε ἀπαυδμήσωμεν τὸ καλὸν ποιοῦντες· ἐλεύσεται γὰρ ὥρα ἐν ᾗ ἀπολαύσωμεν τῶν καρπῶν τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν πράξεων.» Ταὐτοχρόνως ἡ γλυκερὰ καὶ μελῳδικὴ φωνὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Δαβὶδ εἶχεν ἤδη ἀκούσει, ἐψιθύρισεν. «Ὁ θαλαμίσκος σου μᾶς ἀρέσει Δαβὶδ, καὶ θὰ ἐρχόμεθα εἰς αὐτὸν συχνάκις. »

Ὁ Δαβὶδ μόλις δυνηθεὶς νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ταραχῆς του, ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ ὑπάγῃ παρευθὺς νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν κυρίαν Διονυσίου, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν βασιλικὴν, τὴν τοσούτῳ κοπιάσασαν, ἐστοχάσθη μάλιστα νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀγαθὴν νεάνιδα μικράν τινα ἀνταμοιβὴν· ἀλλ' εἰς τὰς πρώτας λέξεις, τὰς ὁποίας ἠθέλησε νὰ προφέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, ἡ κυρία Διονυσίου τὸν ἐμπόδισεν. Εὐγνωμονῶν δὲ ὁ Δαβὶδ, ἐξῃτήσατο τὴν χάριν τοῦ νὰ λάβῃ τὴν χεῖρά της, ζητῶν πρὸς τούτοις καὶ συγχώρησιν διὰ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν ἀμαυρότητα τοῦ δέρματος τῆς ἑαυτοῦς χειρός.

Ἡ κυρία Διονυσίου ἔσπευσε νὰ δράξῃ τὴν χεῖρά του μετ' εἰλικρινείας καὶ ἀγαθότητος, παρενείρουσα μολοντοῦτο, μὲ εὔχαρι μειδίαμα, ὅτι ὀλίγον ὕδωρ καὶ ὀλίγος σάπων θὰ ἐξαρκέσῃ, τέλος πάντων, ὥστε ἡ χεὶρ αὐτοῦ νὰ μὴν ἦναι τόσον μαύρη καὶ τόσον σκληρά. Τὸ μάθημα ἐγένετο ἄνευ πικροῦ τινος λόγου.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, ὁ ὕπνος τοῦ πτωχοῦ γέροντος ἐμβαλλωματὰ ὑπῆρξεν ἡγεμονικός. Καθ' ὕπνους, διέβλεπεν οὐρανίους μορφὰς καὶ ἠκροᾶτο θελξικάρδιον μουσικὴν, γλυκερὰς φωνὰς, τὰς λέξεις αὐτὰς ψιθυριζούσας. «Ὁ Θεὸς σ' εὐλόγισε· ἔπραξες ἀληθῶς καλὴν πρᾶξιν.»

Ἠγέρθη ἐνωρὶς καὶ νυφθεὶς παρετήρει τὴν ὁδὸν Τάπης πικνὸς χιόνος ἐκάλυπτε τὰς στέγας καὶ τὸ ἔδαφος· μακρὰ λευκώδη νέφη ἐκυλίοντο βραδέως εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀφίνοντα μολοντοῦτο ποῦ καὶ ποῦ τόπον ἀνοικτὸν, δι' οὗ ἐφαίνοντο μεγάλα διαστήματα τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Δαβὶδ ἐσκέφθη ὅτι περὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ὁ καιρὸς θὰ γίνῃ ὡραῖος.

Ἐπρογεύθη μετὰ πλειοτέρας τοῦ συνήθους ἡδονῆς, ἀκολούθως ἤρξατο τὴν ἐργασίαν. Ὄχι μετὰ πολὺ καὶ αὐτὸς μεγάλως ἐξεπλάγη διὰ τοὺς ἀσυνήθεις ἤχους, οἵτινες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν χειλέων του . . . Ὁ Δαβὶδ Κοῦμβος ἐτραγῴδει.

Ἡ ἡμέρα ἐξηκολούθει νὰ ἦναι συννεφώδης, καὶ μολοντοῦτο ὁ Δαβὶδ εὗρισκε τὸ δωμάτιόν του λαμπρὸν καὶ χαροποιὸν, ἐνῷ δ' ἐπανελάμβανε τὰ ἄσματα τῆς νεότητός του, φαιδραὶ ἰδέαι καὶ εὐτυχεῖς ἀναμνήσεις ἔπαιζον περὶ αὐτὸν, ὡσανεὶ ὁμάς τις ἀγαθοποιῶν πνευμάτων.

Ἠργάσθη οὕτως ὀλίγας ὥρας, μεχρισοῦ ἡ Βασιλικὴ εἰσῆλθε διὰ νὰ τακτοποιήσῃ τὸ δωμάτιόν του. Ὁ Δαβὶδ διὰ νὰ τὴν ἀρίσῃ ἐλευθέραν εἰς τὴν ἐργασίαν της, ἐξῆλθε μίαν στιγμὴν εἰς τὴν ὁδόν.

Μόλις ἔκαμεν ἑκατὸν βήματα, καὶ παρετήρησε καθήμενον ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου μικρὸν παιδίον διετὲς ἢ τριετές, τὸ ὁποῖον ἔκλαιε πικρῶς. Εἷς ἀστοποιὸς, φέρων τὸ κάνιστρον εἰς τὸν ὦμόν του, εἶχε σταματήσει ἔμπροσθέν του.

— Γνωρίζετε τὸ παιδίον τοῦτο; εἶπεν οὗτος εἰς τὸν Δαβὶδ Φαίνεται ὅτι πεινᾷ, καὶ πιστεύω ὅτι εἶναι ἔκθετον

— Ὄχι, δὲν τὸ γνωρίζω, τὸ κοῦμένον, ἀπεκρίθη ὁ Δαβὶδ· τί σκέπτεσθε νὰ τὸ κάμετε ;

— Ὤ, τίποτε, εἶπεν ὁ ἀρτοποιός· τίποτε, παρὰ νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

— Ὄχι, ὄχι, ἐπανέλαβεν ὁ Δαβὶδ· οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀστυνομίας ἔχουν χεῖρας ὀλίγον τραχείας δι' αὐτὸ τὸ ἀθλιον πλάσμα· ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ τὸ φέρω εἰς τὸ οἴκημά μου· ἐκεῖ τοὐλάχιστον ὑπάρχει ποῦ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν χιόνα, καὶ ἐάν τις δὲν τὸ ζητήσῃ, τότε, συμβιβαζόμεθα.

— Δὲν εἶναι οὕτω, μικρέ μου; θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζῆ μου;

Καὶ ὁ Δαβὶδ ἔτεινε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸ παιδίον, ὅπερ ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ θεωρῶν αὐτὸν μὲ τοὺς μεγάλους καὶ πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς του, ἀνέκραξε.

— Μάνα !

— Ὤ! ἔ ! τί χαρίεν πλάσμα !

Καὶ ὁ Δαβὶδ, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸ, ἔσπευσε νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, λαλῶν πρὸς τὸ παιδίον τὰ γλυτύτερα λόγια, ὅσα ἠδύναντο νὰ ἐπιχύσωσι παρηγορίαν εἰς τὴν καρδίαν του, ὑποσχόμενος ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ τροφὴν, καὶ ὅτι ἡ μαμά του θὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον.

Πρὸ δύο ὡρῶν, ἀξιοσημείωτος μεταβολὴ ἐγένετο εἰς τὸν βίον τοῦ Δαβὶδ. Οὐδέποτε εἶχε τὸ πνεῦμα ἐνεργητικώτερον, οὐδέποτε ἐνδιαφέρετο πρὸς τόσα πράγματα. Ἔκοψε τεμάχιον ἄρτου καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸ παιδίον, ὅπερ ἐκάθητο πλησίον τοῦ πυρός· ἔπειτα σηκόνων τὰ μικρὰ ὑποδήματα καὶ τὰς μουσκευμένας κάλτας του, τοῦ ἐθέρμανε τοὺς μικροὺς πόδας.

Ἡ χιὼν ἔπαυσε νὰ πίπτῃ, τὰ νέφη ἐγένοντο σπανιώτατα· ὁ ὠχρὸς τοῦ χειμῶνος ἥλιος εἰσεχώρησεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ἐκάλυψε μὲ τὰς ἀκτίνας του τὸ παιδίον καὶ τὸν εὐεργέτην του.

Ἐν τούτοις τὸ παιδίον, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὴν πεῖνάν του, ἤρξατο καὶ πάλιν νὰ φωνάζῃ. — Μαμά! Ὁ δὲ καλὸς ἄνθρωπος ἐπαναλάμβανε καὶ αὐτὸς τὸ αἰώνιόν του « ὦ! ἔ! » Δὲν ἤξευρε πῶς ἄλλως νὰ τὸ παρηγορήσῃ παρὰ διὰ τῶν φαντασιοπληξιῶν. Τότε ὁ ἥλιος ἦλθε νὰ τὸν βοηθήσῃ· λαβὼν τὴν μικρὰν κασσιτερίνην κύλικα, ἔθεσεν αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε, ἀνταναχλωμένων χαριέντως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἔμπροσθεν τοῦ παιδίου, ἔκαμεν αὐτὸ νὰ γελᾷ, δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κύλικα.

Ἡ εἰκὼν ἦτο θελκτική· ὁ καλοκάγαθος γέρων, θελχθεὶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του, ἐδιπλασίασε τὰς προσπαθείας του, εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἡ εὐθυμία τοῦ παιδίου, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηροτέρα καθισταμένη, μετεδίδετο καὶ εἰς αὐτὸν, ὅστις ἤρξατο ἐπίσης νὰ γελᾷ ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς καρδίας. Ὑπῆρχέ τι ἀλλόκοτον εἰς τὴν ὁμοιότητα τῶν τοιούτων γελώτων τῶν τόσων πρὸς ἄλληλα διαφόρων, τοῦ μὲν νεαροῦ καὶ λιγυροήχου, τοῦ δὲ ξηροῦ καὶ ἠχηροῦ, ὀλίγον τι δὲ βραχνώδους, ὡς τὸ γέλασμα ἐκεῖνο, τὸ μακρόθεν ἀκουόμενον, καὶ μὴ ἐπιδεχόμενον διάρκειαν.

Εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν στιγμὴν, ὁ Δαβὶδ ἤκουσε τὴν μικρὰν γνωστοτάτην φωνὴν, λέγουσαν αὐτῷ·

— Ἀγαθὲ Δαβὶδ, βλέπεις καλῶς ὅτι ἤδη ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐρχόμεθα εἰς τὸν οἰκόν σου.

Τὸ παιδίον ἐλησμόνησε τὴν θλῖψιν του· ἦτο καθὼς εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ, ἐνῷ ὁ Δαβὶδ ἐπαναλάμβανε τὴν ἐργασίαν του, ἠγέρθη καὶ ἐγύριζεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ δωματίου, ἀκολουθῶν πάντοτε τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου, ἥτις μετεβάλλετο εἰς χρυσοῦς πλοκάμους καὶ ἐξήραινε τὰ ἐπὶ τῶν μικρῶν παρειῶν τοῦ παιδίου θαλερὰ δάκρυα.

Τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, ὁ Δαβὶδ ἔστρωσε τὴν τράπεζαν πλησίον του, καὶ τῷ ἔδωσε τὸ καλλίτερον μέρος τοῦ ὄψου του, θεωρῶν μετ' ἀνεκφράστου ἡδονῆς τὴν καλήν του ὄρεξιν.

Τὸ ἑσπέρας, τὸ παιδίον ἐκοιμήθη. Ὁ Δαβὶδ τὸ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸ ἐκούνει, ὡς νὰ τὸ ἀνελίκνιζεν ἐντὸς τῶν βραχιόνων του, νανουρίζων παλαιόν τι νανούρισμα, καὶ τὸ ἀπεκοίμισεν ἡσύχως εἰς τὸ στρῶμμά του. Ἀνῆψεν ἀκολούθως τὸν λύχνον του, καὶ, πάντοτε ἐργαζόμενος, καὶ θεωρῶν τὸ παιδίον, ἠσθάνετο ἑαυτὸν εὐτυχῆ διὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην τῆς ζωῆς του.

Ταραχή τις, ἀκουσθεῖσα ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἐξύπνησε τὴν προσοχήν του, ἐπειδὴ σπανίως ἡ σιγὴ τῶν ὁδῶν ταράσσεται κατὰ τοιαύτην ὥραν. Πολλαὶ φωναὶ ἀνεμιγνύοντο συγκεχυμένως πως. Ἔπειτα ἔκρουσέ τις εἰς τὴν θύραν. Μήπως πῦρ διεδόθη εἰς τὴν οἰκίαν; ὁ Δαβὶδ τοῦτο ἐνόμισεν· ἠγέρθη κατεσπευσμένως, καὶ τὸ πρῶτόν του κίνημα ἦτο νὰ τρέξῃ πρὸς τὸ παιδίον, ὅπως ἕτοιμος γένηται νὰ τὸ λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ νὰ τὸ σώσῃ, ἅμα δοθῇ τὸ ἐλάχιστον σύνθημα.

Ἡ Κυρία Διονυσίου εἶχε καταβῆ εἰς τὸν διάδρομον.

— Ἀνοίξατε τὴν θύραν σας, Κ. Κοῦμβε εἴμεθα εἰς τὸ σκότος· κάποιος σᾶς ζητεῖ ἐδῶ.

— Βεβαίως, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κοῦμβος, δὲν μοὶ ἔφεραν ὑποδήματα νὰ ἐπισκευάσω τόσον ἀργά· θὰ εἶναι κάμμία εἴδησις.

Ἤνοιξε, καὶ ἤκουε τὴν κυρία Διονυσίου, λέγουσαν.

— Ἐντεῦθεν, κυρία. Ἰδοὺ τὸ δωμάτιον τοῦ Κούμβου. Ἀλλ' ἀναμφιβόλως θὰ σᾶς ἔχουν κακῶς πληροφορήσει, ἐπειδὴ περὶ τούτου διόλου δὲν μοὶ εἶπε τίποτε.

Συγχρόνως, γυνή τις ἔσπευσε καὶ ἐφάνη ἐντὸς τοῦ δωματίου· μὲ φωνὴν δὲ συγκινητικὴν,

— Κύριε, εἶπε, εἴδατε τὸ τέκνον μου, τὸ μοναδικόν μου τέκνον ! ὦ! ὁμιλήσατε. σᾶς ἱκετεύω.

Ὁ Δαβὶδ, ἐκπλαγείς, ἀπήντησε μετ' ὀλίγον μὲ ἀπλότητα.

— Δὲν γνωρίζω ἐὰν αὐτὸ εἶναι; παρατηρήσατε.

Καὶ πλησιάζων βραδέως τὸ φῶς εἰς τὸ στρῶμα, ἔδειξε τὸ κοιμώμενον παιδίον. Μ' ἓν μόνον βλέμμα, ὅπερ ἔρριψεν ἡ μήτηρ, ἤρκεσε ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ τέκνον της· τὸ ἔθλιψεν εἰς τὴν καρδίαν της, τὸ μικρὸν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ, ἡσυχον εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς μητρός του, περιεπτύξατο διὰ τοῦ εὐτραφοῦς βραχιονός του τὸν τράχηλον τῆς εὐτυχοῦς γυναικὸς, καὶ ἐκοιμήθη πάλιν.

— Δὲν εἴμεθα πολλὰ πλούσιοι, κύριε, εἶπεν ἡ γυνὴ δακρυρροοῦσα ἀπὸ χαράν· ἀλλ' ἐὰν δυνάμεθα νὰ κάμωμέν τι δι' ὑμᾶς, θὰ εἴμεθα εὐτυχέστατοι· καὶ, ἂν ἦσθε

τόσον καλὸς, ὥστε νὰ ἔλθητε εἰς τὸ δεῖπνόν μας τὴν Κυριακὴν, ὁ σύζυγός μου θὰ ὑπερευχαριστηθῇ, δυνάμενος ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν φροντίδα, ἣν ἐλάβετε πρὸς τὸ προσφιλέστατον αὐτοῦ μικρόν· εἶναι τὸ μόνον μας τέκνον, κύριε !

— Ὅσον διὰ τὰς εὐχαριστίας, κυρία, δὲν πρέπει κἂν νὰ τὰς ἀναφέρωμεν. Αἰσθάνομαι μὲν θλίψιν, διότι φεροῦμαι τὸ τέκνον σας, ἀλλὰ θὰ μὲ πληροῖ χαρᾶς ἡ θέα του, ὁπόταν θὰ τὸ βλέπω εἰς τὸν οἰκόν σας, ἐὰν μοὶ συγχωρήσετε νὰ ἔρχωμαι εἰς αὐτόν· ὅσον δὲ διὰ τὸ δεῖπνον, δὲν ἔχω τὴν ἀπαιτουμένην ἐνδυμασίαν, ὦ! ἔ!

Καὶ ὁ δυστυχὴς Δαβὶδ ἔρριψε βλέμμα θλιβερὸν εἰς τὰ ἐπιρραμμένα ἐνδύματά του.

— Ὦ.' νὰ ζῆτε, μὴν ὁμιλῆτε οὕτω, καὶ ὑποσχεθεῖτε ὅτι θὰ ἔλθητε· προσέθηκεν ἡ γυνή . . .

Καὶ, δώσασα αὐτῷ τὴν διεύθυνσίν της, καὶ εὐχαριστήσασα ἐκ νέου, τὸν ἀπεχαιρέτησε καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ Δαβὶδ δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ. Ἐσυλλογίζετο νὰ εὕρῃ τρόπον, ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν μὲ καλλίτερα ἐνδύματα. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν κυρίαν Διονυσίου, καὶ μάλιστα εὐθύς· καθότι δὲν τῷ ἔμνησκε πλέον καιρός· ἡ ἐπιοῦσα ἦτο σάββατον.

Τῇ ἐπαύριον, ἀπὸ πρωΐας, ἄφησε τὴν θύραν του ἀνοικτὴν, παραφυλάττων τὴν κυρίαν Διονυσίου, ἥτις ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀγοράν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶχε τὴν αὐτὴν ἰδέαν· μάλιστα μικρά τις γυναικεία περιέργεια τὴν ἐκίνει νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ὀλίγα περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ παιδίου. Ὁ Δαβὶδ διηγήθη ὅ,τι συνέβη, μεχρισοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ προξενοῦν αὐτῷ τὴν τόσην ἀμηχανίαν. ! Τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ; Ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ νὰ γευματίσῃ ἢ ὄχι;

— Καὶ διατί νὰ μὴν ὑπάγετε εἰς τὸ γεῦμα τῶν καλῶν αὐτῶν ἀνθρώπων; εἶπεν ἡ κτρία Διονυσίου. Ἀφήσατε τοῦτο τὸ ἑσπέρας τὰ ἐνδύματά σας, γείτων· θὰ σᾶς τὰ ῥαβδίσωμεν καὶ θὰ τὰ καθαρίσωμεν. Ὁ σύζυγός μου θὰ σᾶς δανείσῃ ἓν ὑποκάμισον λευκὸν καὶ ἓν μανδήλιον· θὰ σᾶς στιλβόσωμεν δὲ καὶ τὰ ὑποδήματά σας, καὶ, ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμὲ, τὴν Κυριακὴν θὰ γίνετε ἄξιος νὰ παραβληθῆτε μὲ τὸν ἐκλεκτότερον κύριον. Μὴ ἀφίσητε τοιαύτην καλὴν περίστασιν πρὸς ἀπόκτησιν φίλων, κύριε Κοῦμβε. Κανεὶς δὲν ὑπάρχει, ὅστις δύναται καθολοκληρίαν νὰ ἐξοικονομῇ μόνος τὰς ἀνάγκας του, καὶ ὅστις νὰ μὴ λάβῃ ἀνάγκην νὰ ἠξεύρῃ παρὰ τίνος ἀγαπᾶται. Θὰ καθέξετε καὶ ὑμεῖς ἐπίσης θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν ὡς καὶ πᾶς ἄλλος, ἐὰν θέλετε.

Ἔπειτα, ἀναχωροῦσα ἡ κυρία Διονυσίου, προσέθηκεν ἀδιαφόρως πως.

— Ἄ.' νομίζω ὅτι σᾶς χρειάζεται, ἀγαπητέ μοι κύριε Κοῦμβε, να σᾶς ἀγοράσω ὀλίγον σαποῦνι διὰ τὰς χεῖράς σας;

— Μετὰ πάσης εὐχαριστήσεως, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, χωρὶς οὐδεμία φροντὶς νὰ τὸν ἐνασχολήσῃ.

Καὶ ἔδωσε νομίσμαα τινα εἰς τὴν καλλίστην οἰκοδέσποινάν του.

Τὴν ἐπαύριον, ὁ Δαβὶδ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του τεταραγμένην σχεδὸν ἐκ συγκινήσεως, ὅτε ἀνοίγων τὴν θύραν, εἶδεν ἐκτεθειμένα ἐν τάξει ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου τῆς κλίμακος ἓν λευκὸν ὑποκάμισον, ἕνα λαιμοδέτην μὲ κυανὰς γραμμὰς, ἓν μανδήλιον ἐρυθροῦν, καὶ τὰ ἐνδύματά του ἐπεσκευασμένα, πλυμένα, καθαρισμένα, τόσον καλῶς, ὡς νὰ ἦσαν ὅλως νέα· ἐπίσης δὲ καὶ τὰ ὑποδήματά του ἔλαμπον. Ταῦτα πάντα κομίσας εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔτι δὲ καὶ τὸ τεμάχιον τοῦ σάπωνος, ἔβρασεν ὕδωρ, ἐδαπάνησεν δὲν ἐδύνετο ὁ ἴδιος νὰ κραλισθῇ, καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἐμειδία ἀκουσίως ἀτήσῃ ἀπὸ τὸ νὰ χαμωγελᾷ. Ἐδοκίμαζε σχεδὸν αἴσθημα ματαιοφροσύνης, συλλογιζόμενος ὅτι δὲν θὰ ἐφαίνετο πλέον ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀφοῦ μάλιστα τὸ μικρόν του οἴκημα δὲν ἦτο πλέον τὸ αὐτό. Ἤδη τὸ ἓν ἦτο ἄξιον τοῦ ἄλλου. Ἡ ἡμέρα ἦτον ὡραῖα καὶ ὁ ἥλιος ἔλαμπε· τὸ δωμάτιόν του ἦτο πλῆρες ἀπὸ τὸς ἀνταναχλάσεις του. Ὁ Δαβὶδ, ἀνυπόμονος νὰ ἴδῃ καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν κυρίαν Διονυσίου, ἤνοιξε τὴν θύραν του, καθὼς τὴν προτεραιαν, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ κυρία Διονυσίου καὶ ἡ κόρη της θὰ ἐμφανισθοῦν μετ' ὀλιγον ἵνα ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν τούτοις ἐπρογευμάτισεν, ἔπειτα ἐκαθάρισε πάσαις δυνάμεσι τὸν πῖλόν του.

Οἱ κώδωνες ἤχουν εὐθύμως. Ἡ κυρία Διονυσίου, μόλιν τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ Δαβὶδ, ἤργει· τελοσπάντων καταβᾶσα,

— Ἔ.' καλημέρα, γείτων, τῷ εἶπε· Κύτταξε δὰ Βασιλικὴ, τὸν κύριον Δαβὶδ· ἔγεινε δέκα χρόνους νεώτερος. Ἔ, φίλτατε, κύριε Κοῦμβε, διατὶ νὰ μὴ μᾶς συνοδεύσετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; Ὑποθέτω ὅτι τὰς ἄλας κυριακὰς δὲν ἐπηγαίνετε εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ἐξ αἰτίας τῶν ἐνδυμάτων σας, βέβαια.

Ὁ Δαβὶδ δὲν εἶπεν ὄχι· ἔλαβε τὸν πῖλόν του. Ἡ κυρία Διονυσίου ἔκαμε σημεῖον, δηλοῦν ὅτι ἐζήτει τὸν βραχίονά του. Ὁ Δαβὶδ ἠναγκάσθη νὰ τὸν προσφέρῃ, καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν, ὅλος ἐκπληκτος διὰ τὴν νέαν τῆς ζωῆς του μεταβολήν.

Θὰ δυσκολευθῶμεν ἐὰν ἐπιχειρίσωσεν νὰ ἐκφράσωμεν τί ὁ Δαβὶδ ἠσθάνθη, εἰσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου. Ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς οἰκοδομῆς, ἡ πολυπληθὴς ὁμήγυρις, αἱ ψαλμῳδίαι, ἡ μουσικὴ, οἱ ἐπίσημοι λόγοι, οἵτινες κατεβαινον ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ὅλον αὐτὸ τὸ ἀσύνηθες θέαμα, τὸν ἐξέπληττεν καὶ τὸν ἔθελγεν συγχρόνως, ἀναμιμνίσκον αὐτῷ τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους τῆς νεότητός του χρόνους, ὁπόταν συνώδευε τὴν μητέρα του εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐδέετο μετ' αὐτῆς. Ἡ κυρία Διονυσίου ἔρριπτεν ἐνίοτε ὀλέμμα ἡδονικὸν ἐπὶ τοῦ φαιδροῦ καὶ γλυκερὰν συγκίνησιν εἰκονίζοντος ἐκείνου προσώπου τοῦ γείτονός της.

Ἐξελθόντες τῆς ἐκκλησίας, ὁ Δαβὶδ ἀπεχωρίσθη, καὶ διευθύνθει πρὸς τοὺς νέους του γνωριμους. Ὁ σύζυγος, ἡ σύζυγος καὶ τὸ τέκνον τὸν ἐπρόσμενον, εἰς τὸ παράθυρον. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν, ἐξῆλθον πρὸς προϋπάντησίν του. Τὸ παιδίον ἐφάνη ἀναγνωρίσαν αὐτόν· διὸ καὶ ἐμειδίασε, τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ τὸν ἐτράβηξεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἀπευθύνον μυρίους λόγους, μ' ἐρωτήσεις ὁμοιάζοντας. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ὅστις διόλου εἰς τούτους δὲν ἐπρόσεχε, ἀπεκρίνετο τυχαίως. «Ναὶ ἢ ὄχι,» σκεπτόμενος ὅτι θὰ τῷ ἐπροξένει πολλὴν λύπην ἐὰν δὲν ἀπεκρίνετο ἅπαξ τοὐλάχιστον εἰς δύο ἐρωτήσεις.

Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, καθεκάστην κυριακὴν, ὑπήγαινεν ἐγευμάτιζεν εἰς τὴν καλὴν ταύτην καὶ ἔντιμον οἰκογένειαν. Ἐσυνείθισε δὲ τὸ τέκνον νὰ τὸν λέγῃ Μμάρπα Δαβίδ. Ὁ πτωχὸς γέρων διήρχετο τὸ πρῶτον ἥμισυ ἑκάστης ἑβδομάδος εἰς τὸ νὰ ἀναμιμνήσκεται τῶν εὐτυχῶν τούτων σκηνῶν, καὶ τὸ δεύτερον εἰς νὸ νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ἐπιστροφήν των.

Ἡ Βασιλικὴ ἐξηκολούθει νὰ διατηρῇ τὴν τάξιν καὶ

τὴν καθαριότητα εἰς τὸ δωμάτιόν του· ἡ ἡλιακὴ ἀκτὶς, πιστὴ εἰς τὴν ὑπόσχεσίν της, ἀπεδίωκε τὴν μελαγχολίαν καὶ τὴν σκοτείαν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἡ κυρία Διονυσίου ἐκάλεσε τὸν Δαβὶδ, λέγων αὐτῷ ὅτι τὸν ἤθελε διὰ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Τρέξας εἰς τὸν διάδρομον εὑρέθη κατὰ πρόσωπον δύο νέων καὶ ὡραίων κυριῶν, χαριέστατα ἐνδεδυμένων· ἡ νεωτέρα προσήλωσεν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὡραίους κυανοῦς ὀφθαλμοὺς μετὰ τοσαύτης προσοχῆς, ὥστε ὁ Δαβὶδ, ὁ γέρων Δαβὶδ, δειλιάσας, ἔγινεν ὁλοπόρφυρος· οὐδέποτε συνέβη εἰς αὐτὸν τοιαύτη προσεκτικὴ θεώρησις ἐκ μέρους παρομοίων ὀφθαλμῶν.

— Συγχωρήσατέ μοι, ἐὰν σᾶς ἠνόχλησα, κύριε, εἶπε τέλος ἡ νεᾶνις· ἀλλὰ δὲν εἴσθε ὑμεῖς, ὅστις ἐσταματήσατε πρό τινος καιροῦ ἕνα παράφορον ἵππον.

— Μάλιστα, κυρία, εἶπεν ὁ Δαβὶδ, ἐνδοιάζων.

— Ἄ.' πόσον εἶμαι εὐτυχής.' ὁ πατήρ μου καὶ ἐγὼ σᾶς ἐζητοῦμεν πρὸ πολλῶν μηνῶν. Μ' ἐσώσατε τὴν ζωὴν, καὶ δὲν ἐλάμβανον ἡσυχίαν ἐωσότου νὰ σᾶς εὕρω· ἐὰν δὲ σᾶς ἀνεκάλυψα, τὸ χρεωστῶ εἰς γυναῖκά τινα, ἥτις μὲ ῥάπτει, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐπίσης ἐκάματε ἐκδούλευσιν, δίδων ἄσυλον εἰς τὸ τέκνον της. Φαίνεται ὅτι ὑμεῖς, κύριε, ἔχετε συνήθειαν νὰ κάμνετε τὸ καλόν.

Καὶ οὕτως ὡμιλοῦσα, ἡ νεαρὰ κυρία ἐμειδία, καὶ ὁποῖον μειδίαμα.' Τίς δὲν θὰ ἐφθόνει τὴν στιγμὴν ταύτην τὸν πτωχὸν ἐμβαλλωματᾶν.'

Ἡ νεᾶνις προσέθηκεν·

— Εἰπέτε μοι, σᾶς παρακαλῶ, τί δύναμαι νὰ κάμω δι' ὑμᾶς;

Μόλις ἐννόησεν ὁ Δαβὶδ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἀλλ' ἡ ἔννοια τῶν τελευταίων ἦτο σαφεστάτη, καὶ τῇ ἀπεκρίθη ἀφελῶς.

— Ἐὰν ἀγαπᾶτε, μοὶ δίδετε τὰ ὑποδήματά σας νὰ τὰ ἐπισκευάσω.

Ἀδιώρατον μειδίαμα ἐπήνθησεν εἰς τὰ χαρίεντα χείλη τοῦ νεαροῦ πλάσματος, εἰπόντος.

— Μάλιστα, βεβαιότατα, θὰ σᾶς τὰ δώσω. ἐὰν ἔλθετε νὰ μὲ τὰ ζητήσετε· ὑποσχεθῆτε με ὅτι θὰ ἔλθετε.

Καὶ τῷ παρουσίασε τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας της· ἔπειτα, στραφεῖσα, εἶπεν εἰς τὴν φίλην της·

— Τώρα, Ἀθηνᾶ, ἂς σπεύσωμεν πρὸς τὸν πατέρα μου· ἡ εἴδησις αὕτη θὰ τῷ προξενήσῃ μεγίστην χαράν.' Θέλετε νὰ μὲ δώσετε τὴν χεῖρά σας, προσέθηκεν ἡ αὐτὴ, τείνουσα τοὺς μικροὺς καὶ θελκτικούς της δακτύλους εἰς τὸν Δαβίδ· δὲν δύναμαι νὰ εὕρω λόγους ἱκανοὺς, διὰ να σᾶς ἐκφράσω τὴν ὅλην μου εὐγνωμοσύνην.

Ὁ πτωχὸς γέρο-Δαβὶδ δὲν ἐγνώριζε πλέον οὔτε ποῦ ἦτον, οὔτε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ· ἐξέτεινε μετὰ συστολῆς τὴν μελαψήν του χεῖρα καὶ ἤγγισε τὴν χαρίεσσαν καὶ λευκὴν, ψελλίζων εἶδος τι εὐχαριστίας καὶ μὲ χαμηλὴν φωνὴν, προσκυνῶν αὐτὴν πολλάκις. Ὑπεσχέθη νὰ ὑπάγῃ τὴν μεθαύριον εἰς τὸν οἰκόν της, ὁδηγούμενος ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν, ἣν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἡ νεᾶνις. Ἠκολούθησε διὰ τῶν βλεμμάτων τὰς δύο κυρίας ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶπεν εἰς ἑαυτόν·

— Φαίνεται ὅτι εἶναι ἄνθρωποι πλουσιώτατοι· ἐὰν εἶχα πελάτας μου ὅλην τὴν οἰκογένειάν των, εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ μοῦ λείπεται πλέον ἐργασία, καὶ θὰ εἶμαι ἀναπαυμένος διὰ τὴν ἐπίλοιπον ζωήν μου... Ὠ! ἔ.'

Ζωηρὸν φῶς ἐπλήρωσε τὸ δωμάτιον, καὶ ἡ φωνὴ τῷ εἶπε·

— Ἐνθυμήσου, Δαβὶδ, ὅτι ἐὰν εὕρες φίλους καὶ προστάτας, προέρχεται τοῦτο ἀπὸ τὰς πράξεις σου τὰς καλάς· μὴ νομίσῃς ὅτι χωρὶς νὰ κάμῃς τίποτε ἔγεινες ἄξιος αὐτῶν.»

— Ἀλήθεια, ἀπεκρίνατο ὁ Δαβὶδ εἰς ἑαυτόν· Ἠναψε δὲ τὴν πίπαν του καὶ ἐκάθησεν ἵνα εὐχαριστηθῇ εἰς τὰς ἰδέας του, ἐπειδὴ δὲν εἶχε πλέον παρὰ καλάς. Δὲν ᾐσθάνετο πλέον οὐδεμίαν πικρίαν, ὡς ᾐσθάνετο ἄλλοτε πολλάκις· ἠγάπα τὴν διαμονήν του. Ἡ νεᾶνις καὶ ὁ πατήρ της τῷ ἐπρόσφερον μεγαλείτερον καὶ κομψοπρεπέστερον σῖκημα· ἀλλὰ τὸ ἀπεποιήθη, ἐπειδὴ ᾐσθάνετο ἐπίσης στοργὴν καὶ εἰς τοὺς γείτονάς του, τοὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Διονυσίου, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀφήσῃ. Ἔπρεπε νὰ σεβασθῶσι τὴν ἐπιθυμίαν του· ἀλλ' ἔστειλαν καὶ ἔστρωσαν τοὺς τοίχους του μὲ ὡραίους καὶ ποικιλοχρόους χαρτίνους τάπητας· ἐζωγράφησαν τὴν ὀροφήν του, ἀνενέωσαν τὰ ἔπιπλά του, καὶ ἐκάλυψαν μὲ ἄνθη τὸ βάθρον τοῦ μικροῦ του παραθύρου· ἔγεινεν εὐτυχέστατος, δσάκις μάλιστα ἐσυλλογίζετο ὅτι ὁ θάλαμός του, ὁ τοσοῦτον μεταμορφωθεὶς ἐκεῖνος θάλαμος, ἦτο διαμονὴ ἀξιοτέρα τῆς οὐρανίας ἀκτίνος. Μολοντοῦτο δὲν εἶπεν οὐδέποτε οὐδὲν περὶ τῆς ἰδέας ταύτης εἰς κανένα· τοῦτο ἦτο τὸ ἀπόκρυφον καὶ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ζωῆς του.

Ἡ ὡραία νεᾶνις ἤρχετο συχνὰ καὶ τὸν ἔβλεπεν· ἐκάθητο πλησίον του, ἔῤῥιπτε μετ' ἀγαθότητος ἐπ' αὐτοῦ τοὺς μεγάλους γαλανοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ ἀνοίγουσα τὴν παλαιὰν ἐκείνην βίβλον, τῷ ἀνεγίνωσκε χωρία τινά· μὲ τὴν γλυκείαν δὲ φωνήν της τῷ ἐξήγει τί ἐστὶ πίστις.

Οὕτω παρῆλθον τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Δαβὶδ Κούμβου· εἰς τὴν ἐσχάτην του στιγμὴν, φίλοι τοῦ ἔκλεισαν τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ μικρὸς αὐτοῦ θετὸς ἀνεψιὸς καὶ οἱ καλοὶ οἰκοδεσπόται του τὸν ὡδήγησαν εἰς τὴν διαμονὴν τῆς ἀναπαύσεως.

— Παράξενον, εἶπεν ἡ Κ. Διονυσίου, εἰσερχομένη εἰς τὸν οἰκόν της, καὶ σπογγίζουσα ἐν δάκρυ, ὁ Δαβὶδ συνεχῶς ὡμίλει περὶ τοῦ ἡλίου· ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἠγάπα πολύ· καὶ παρετηρήσατε χθὲς, ὅτι ὁ ἥλιος ἔλαμπεν εἰς τὸ πρόσωπόν του, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀπέθανε; Σήμερον ἀκόμη μία ἀκτὶς ἡλιακὴ ἔλαμψεν ἐπὶ τῆς νεκροθήκης του, ὅτε τὸν κατέβαζαν εἰς τὸν τάφον.

Π. Η.

Η ΓΛΑΥΞ ΤΟΥ ΚΕΡΒΕΓΚΑΡ.

(*Παράδοσις τῶν ἱπποτικῶν χρόνων.*)

(Συνέχεια, ἴδε Φυλ. 81.)

Β'.

Ὄχι μακρὰν τοῦ κοιμητηρίου τοῦ ἁγίου Οὐβέρτου, ὑψοῦτο τότε εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινὸς, ὁ κομψὸς πύργος τοῦ Κερβεγκὰρ, πρὸ μικροῦ κτισθεὶς κατὰ σχέδιον ἀραβικῆς ἀρχιτεκτονικῆς· οὐδεὶς ἀγνοεῖ

ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰσήχθη εἰς τὴν Γαλλίαν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν σταυροφόρων. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης οἱ ἀρχιτέκτονες, τοὺς ὁποίους ὁ Λουδοβίκος Θ'. ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Συρίαν, διὰ νὰ δυνηθῶσιν ἐπὶ τοῦ τόπου νὰ σπουδάσωσι τὰ πρωτότυπα τῆς σαρακινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, παρῆτησαν τὴν ἀμαθῆ καὶ δουλικὴν ἀπομίμησιν τῶν ῥωμαϊκῶν μνημείων. Ἀπὸ τὴν διατομὴν τοῦ ἡμικυκλικοῦ θόλου γεννᾶται ἡ ἀψίς· τὰ παράθυρα καταβαίνουσι πλησιέστερα εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, καὶ ἀφίνοντα τὸ τετράγωνον σχῆμά των, γίνονται στρογγύλα μὲ κομψοὺς γωνιώδεις θόλους. Οἱ θόλοι οὗτοι ἐπικρατοῦσιν εἰς ὅλα τὰ κτίρια τοῦ 14 αἰῶνος· θέλετε τοὺς ἴδει πανταχοῦ, τοὺς ἀναγνωρίσει μακρόθεν ἀπὸ τὸ φιλάρεσκον καὶ χαρίεν σχῆμά των, ποτὲ μὲν καλύπτοντας τὸ αὐστηρὸν περίγραμμα τῶν ὑψηλῶν παραθύρων τῶν ἐκκλησιῶν μας, πότε δ' ἀναβαίνοντες, ἀπὸ ὄροφον εἰς ὄροφον ἐπὶ τῶν μικρῶν πύργων μας εἰς σχῆμα ἀκρολυχνίου· ἐνταῦθα ἐκτείνονται ἑκατέρωθεν τῆς πύλης τῆς εἰσόδου τῶν φευδαλικῶν πύργων, ἐκεῖ ἀναπαύονται ἀτάραχοι καὶ σκεπτικοὶ ὑπὸ τὸ ἅγιον βῆμα τῶν ναῶν μας. Τὸ γωνιῶδες εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εἶναι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἱπποτικοῦ τούτου αἰῶνος.

Ἡ οἰκία τοῦ ἄρχοντος τοῦ Κερβεγκὰρ, δὲν εἶχε μεγάλην ἔκτασιν· δὲν ἦτο μέγαρον ἐξοχῆς, ἀλλ' ἁπλῶς πύργος· δὲν εἶχε γέφυραν, τὴν ὁποίαν νὰ σηκώνωσι τὸ ἑσπέρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· φυλακή τις σπανίως ἐτίθετο ὡς σκοπιωρὸς, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πυργιδίου· διότι ἐν καιρῷ πολέμου ὁ πύργος ἦτο πολὺ μικρὸς διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τοῦ ἄρχοντος· οὗτοι δὲ δὲν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἔρχωνται νὰ φυλάττωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ ἀρχιτέκτων ὅστις ᾠκοδόμησε τὸν πύργον, ἐφρόντισε νὰ τοῦ δώσῃ κομψότητα μᾶλλον ἢ στερῤῥότητα. Οὕτως ὁ βλέπων τὰ εὔθραυστα καὶ λεπτὰ ἐκεῖνα σχήματα, τὰ λευκὰ ἐκεῖνα τείχη νὰ στρέφωνται εὐκάμπτως, διαγράφοντα ἔλλειψιν κύκλω τῶν ὑψηλῶν καὶ λεπτῶν πυργιδίων, ὁ βλέπων τὰ κυανὰ στεγάσματα νὰ ὑψοῦνται ὡς κυκλικοὶ κῶνοι ὑπεράνω τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα καλύπτουσιν ἐν μέρει τὴν κατοικίαν, ἤθελεν ἐκλάβει αὐτὸν μακρόθεν ὡς φωλαιὰν πτηνῶν κρεμαμένην ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κλάδων λεύκης τινός.

Περὶ τοῦ πύργου τούτου, ὡς περὶ ὅλων τῶν ἄλλων· διηγοῦντο εἰς τὸν τόπον μυστηριώδη τινα παράδοσιν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ βασιλεὺς Ὠδρὲν ἐδιοίκει τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Γεδέλου, ἅγιός τις ἄνθρωπος ἦλθε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον κατεῖχεν τὸ 1300 ὁ πύργος τοῦ Κερβεγκὰρ· κτίσας ἐκεῖ ταπεινὸν ἐρημητήριον, ἔζησε πολὺν χρόνον ὁσίως καὶ ἀπέθανεν ἐν ἁγιότητι, θεραπεύων ἑαυτῷ τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς νόσους. Τέλος μετὰ ζωὴν πλήρη θαυμάτων καὶ εὐλαβῶν ἔργων, τὸ μὲν σῶμά του κατέβη εἰς τὸν τάφον, ἡ δὲ ψυχή του ἐνεπαύθη ἐν κόλποις Ἀβραάμ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἡ κατοικία ἣν ὁ ἅγιος ἄνθρωπος ἔκτισεν, ἔμεινεν ἔρημος, καὶ κατ' ὀλίγον ἐρειπώθη. Μόνον δὲ καθ' ἑσπέρας, αἰγωλιός τις ἀπαίσιος ἐρχόμενος, ἄγνωστον πόθεν, ἔσπευδε νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῶν χαραδρῶν τῶν τειχῶν, καὶ ἤρχιζε κελάδημα γλυκὺ καὶ μελαγχολικόν. Ὅταν δὲ οἱ πρόγονοι τοῦ παρόντος ἄρχοντος, ἠθέλησαν νὰ οἰκοδομήσωσι τὸν πύργον, περὶ τοῦ ὁποίου ὡμιλήσαμεν, λέγεται ὅτι δὲν ἐδυνήθησαν κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀποδειώξωσι τὸν ἀπαίσιον αἰγωλιόν, ὅστις καθ' ἑσπέρας ἐπαναλάμβανε τὸ πένθιμον ἄσμα του. Βλέπων τοῦτο ὁ ἄρχων τοῦ Κερβεγκὰρ (λέγουν οἱ ῥαψῳδοὶ Βρεταννοὶ) τὸν ἄφησε τοῦ λοιποῦ ἥσυχον, καὶ οἱ ἀπόγονοί του τὸν εἰσήγαγον εἰς τὰ παράσημά των, τὰ ὁποῖα εἶναι *ἐξ ἀργύρου μὲ τρεῖς αἰγωλιοὺς τῆς ἄμμου.* Ἐν τούτοις ὑπῆρξεν ἐκ μέρους τοῦ πτηνοῦ τῆς νυκτὸς, ἐπιμονὴ τοσοῦτον παράδοξος, ὥστε αἱ πλέον ἀλλόκοτοι φῆμαι διεσπάρησαν περὶ τούτου. Ἔφθασαν νὰ εἴπωσιν ὅτι ὁ αἰγωλιὸς οὗτος ἦν ὁ προστάτης δαίμων τοῦ Κερβεγκὰρ, καὶ ὅτι ἡ τύχη ἰτούτων συνεδέετο μὲ τὴν ἐδικήν του διά τινος μυστηριώδους συνθήκης· ἐσυμπέραναν λοιπὸν ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἡ γλαὺξ δὲν ἤθελεν ἐπανέλθει πλέον, ἡ οἰκογένεια τοῦ Κερβεγκὰρ ἔμελλε νὰ ἐκλείψῃ.

Τὴν ἐπαύριον τῆς σκηνῆς τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω διηγήθημεν, ἡ Μαρία τοῦ Κερβεγκὰρ ἵστατο ἡσύννους εἰς τὸ παράθυρόν της καὶ ἔῤῥιπτε περιεσκεμμένον βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὡραίου θεάματος, τὸ ὁποῖον παρίστατο ἐνώπιόν της καθ' ὅλην τὴν πρωϊνὴν καλλονήν του. Ἡ ξανθὴ κόμη της περιβεβλημένη εἰς δίκτυον πεποικιλμένον μὲ μαργαρίτας, ἔπιπτε βοστρυχώδης ἐπὶ τῶν κροτάφων της. Ἐφόρει μακρὰν κροκοτὴν ἐσθῆτα, κατὰ τὸν συρμὸν τῆς ἐποχῆς, τὸ δὲ ἀνάστημά της περιέσφιγγε βραχὺς ἐπενδύτης, ἐνδεδυμένος πλουσίως ἐκ λευκοϊκτίδος.

Ἡ Μαρία ἦτο δεκατετραετής, ὡραία δὲ ὡς ἄγγελος· ἡ καρδία της, ἥτις ἠρέμει μέχρις ἐκείνου ἐντὸς τῶν ἡδονικῶν ὀνειρόξεων τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἐξύπνησε πρὸ μικροῦ. Πολὺν χρόνον ἔζησε πλησίον τοῦ πατρός της, μὴ ζητοῦσα ποσῶς νὰ μαντεύσῃ διατὶ ᾐσθάνετο τὴν καρδίαν της πάλλουσαν βιαίως, διατὶ ἀκούσια δάκρυα κατέβρεχον τοὺς ὀφθαλμούς της, διατὶ ἀόριστός τις ἀθυμία κατεῖχεν ἐνίοτε τὴν διάνοιάν της ὑπὸ πικρίας καὶ μελαγχολίας. Ἄλλοτε, ὅταν αἱ ψυχικαὶ αὗται ἀνησυχίαι τὴν ἐκυρίευον, ἀνοίγουσαι ὑπὸ τὰ βήματά της ἀγνώστους ὁδοὺς, ἔσπευδε πρὸς τὸν πατέρα της, τοῦ διηγεῖτο μὲ ἁπλότητα τὰς βασάνους καὶ ἐπιθυμίας της, καὶ ἀμέσως ἤντλει ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν εἰς τοὺς γλυκεῖς καὶ σοβαροὺς λόγους τοῦ γέροντος· τότε ἡ δεινὴ τρικυμία, ἡ ἐγειρομένη εἰς τὴν καρδίαν της κατευνάζετο, καὶ ἔφευγεν ἡ ἀθυμία, ἀφίνουσα αὐτὴν ἀγνὴν καὶ γαλήνιον πάλιν ὡς παιδίον.

Τὴν ἡμέραν ἔτρεχε, παρακολουθοῦσα εἰς τὰς ἑλικοειδεῖς περιστροφάς του, τὸ μικρὸν ποτάμιον τὸ κινοῦν τὸν ἐκ τοῦ πύργου ἐξαρτώμενον μύλον. Ἐβάδιζεν εὔθυμος, ζωηρὰ, εὐτυχὴς, συλλέγουσα ἄνθη, διώκουσα τὰς πεταλούδας, ἀκούουσα τὸ ᾄσμα τῶν πτηνῶν, καὶ τὴν φωνὴν τῶν ἀγρίων ζώων· ἂν ἀπήντα καθ' ὁδὸν δυστυχῆ, ἤνοιγεν ἄνευ δισταγμοῦ τὸ χρυσοκέν-

τητον βαλάντιόν της, καὶ ἔρριπτε γενναίως μικρὸν νόμισμα εἰς τὸν δίσκον τοῦ ἐπαίτου. Πολλάκις ἐπέστρεφεν εἰς τὸν πύργον ἄνευ ὀβολοῦ, καὶ ὅταν ὁ ἄρχων τοῦ Κερβεγκὰρ, λαμβάνων ὕφος ἐπιπληκτικὸν, τῆς ἔλεγε,

— Μαρία, Μαρία! ἔκαμες πολλαῖς τρέλλαις . . .

— Πάτερ μου, ἀπεκρίνετο ἡ κόρη μετ' ἀφελείας, ἀπήντησα τόσους δυστυχεῖς!

Καὶ ὁ πατήρ της τὴν ἐνηγκαλίζετο· ἦτον ὑπερήφανος δι' αὐτὴν, καὶ αὕτη εὐτυχὴς ἕνεκ' αὐτοῦ. Οὕτως, ὅτε ἱππεύουσα ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἵππου της, ἐπήγαινε πρὸς ἐπίσκεψίν τινος τῶν πέριξ πύργων, ἔπρεπε τότε νὰ βλέπῃς πῶς τὰ βλέμματα προσηλοῦντο ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὁποία πληθὺς εὐγνωμόνων εὐφημιῶν ἠκούετο περὶ αὐτούς. Ἐφιλοτιμοῦντο τίς αὐτῶν νὰ ψάλλῃ τὰ ὡραιότερα βρετανικὰ ἄσματα, τὶς νὰ διηγηθῇ κατὰ τὴν διάβασίν των τὰ περικλεέστερα ἀνδραγαθήματα τοῦ ἱππότου ἀδελφοῦ της, τοῦ τελευταίου διαδόχου τῆς οἰκογενείας τοῦ Κερβεγκὰρ, ὅστις ὑπεστήριζεν ἀξίως τὴν τιμὴν αὐτῆς.

Ἀλλὰ φεῦ! οἱ εὐτυχεῖς οὗτοι χρόνοι μετεβλήθησαν, αἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖναι ἡμέραι ἔφυγον χωρὶς σχεδὸν ν' ἀφήσωσιν ἴχνη εἰς τὴν μνήμην της. Ἀκτὶς ἔρωτος, πεσοῦσα ἐντὸς τῆς καρδίας της, ἐφώτισε τὰς ἀγνοτέρας πτυχὰς αὐτῆς, καὶ χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ διατὶ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ πάντα ἔλαβον νέαν μορφὴν περὶ αὐτήν. Ὁ πατήρ της ἔγεινε σκληρὸς καὶ ἀνυπόφορος, οἱ ἄποροι δυστειδεῖς καὶ ἀπεχθεῖς, οἱ ῥύακες δὲν εἶχον πλέον τὰ κυανὰ καὶ ὑπόλευκα ἄνθη των, ἡ χρυσαλὶς εἶχε χάσει τὰ ποικίλα χρώματά της, τὰ πτηνὰ τὰς ὡραίας των μελῳδίας. Ἡ Μαρία ἔζη εἰς παντελῆ ἀδιαφορίαν πρὸς πᾶν ἀντικείμενον· διῆγε τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα αὐτὴν ῥεμβάζουσα. Ἤθελες τὴν ἐκλάβει ὡς ἐρημίτιδα ἀδιακόπως βεβυθισμένην εἰς ἀσκητικὰς θεωρίας. Ἡ ἐπιστροφὴ μάλιστα τοῦ ἀδελφοῦ της, τὸν ὁποῖον ἐπερίμενεν ἄλλοτε μὲ τὴν πεποίθησιν ἁγνῆς καρδίας, ἦτον δι' αὐτὴν ἀντικείμενον ταραχῆς καὶ φρίκης. Ἡ Μαρία ἐσυλλογίζετο ὅλα ταῦτα, καὶ ἡ καρδία της ἐπληροῦτο ἀνησυχιῶν. Πολλάκις θάκρυα ἔῤῥεον σιωπηλῶς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ ἐστέγνωναν ἐπὶ τῆς θερμῆς παρειᾶς της, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ νὰ τὸ σπογγίσῃ· ἄλλοτε στεναγμὸς ἀπεσπᾶτο ἀπὸ τὸ ςῆθός της, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ νὰ τὸν κρατήσῃ· ἐπεθύμει ν' ἀποχωρισθῇ τῆς ζωῆς, ἂν ἠδύνατο διά τινος αὐθορμήτου ἀποτελέσματος τῆς θελήσεώς της· καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἠγάπα τὴν ζωὴν, καὶ πολλάκις ἡδύτατοι διαλογισμοὶ ἤρχοντο νὰ φέρωσιν ἀναψυχὴν εἰς τὴν περιλογισμένην καρδίαν της. Τότε ἡ προσφιλεστάτη μορφὴ τοῦ Ῥοβέρτου ἔκαμπτε γόνυ πρὸ τῶν ποδῶν της, αὕτη δὲ περιπτύσσουσα με τοὺς βραχίονάς της τὸν τράχηλον τοῦ μνηστοῦ τῆς καρδίας της, ἐζήτει οὕτω νὰ ἐπιβάλλῃ σιωπὴν εἰς τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, οἵτινες ἀνεβόων εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας της. Ὁ Ῥοβέρτος καὶ ἀπὼν, τῇ ἔλεγε χαμηλοφώνως τρυφερωτάτους λόγους, οἵτινες τὴν ἔκαμον ν' ἀνασκιρτᾷ· τὸν ἔβλεπε, καὶ ἔρριττε μάλιστα, ἐπειδὴ ᾐσθάνετο ὅτι ὡς νὰ ἐδέχετο ἐπὶ τοῦ μετώπου της τὸν ἀσπασμόν του.

Μ' ὅλην τὴν ἡδονὴν, ἣν ἐπροξένουν εἰς αὐτὴν τὰ ὀνειροπωλήματα τῆς φαντασίας της, ἡ Μαρία παρετήρησεν ὅμως προσκυνητὴν τινὰ, ὅστις στηριζόμενος εἰς τὴν ὁδοιπορικήν του ῥάβδον, κατέβη ἤδη ἐκ τοῦ Λάνερ, καὶ διετίθετο νὰ λάβῃ τὴν μικραν ἀτραπὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν πύργον τοῦ Κερβεγκάρ. Ἐν τούτοις πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μικρὸν μονοπάτιον, ὁ ἱππότης ἐκάθησεν παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ ἐφάνη στιγμήν τινα διστάζων, ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ λάβῃ. Κατὰ πρῶτον ἐστήριξε τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῶν χειρῶν του, ὡς διὰ νὰ κρατήσῃ διαλογισμόν τινα, φοβούμενος μὴ τῷ διαφύγῃ, εἶτα τινάσσων διὰ κινήματος ὑψηλόφρονος καὶ ὑπερηφάνου τὴν μακρὰν καὶ μέλαιναν κόμην του, ῥίπτων μακρὰν τὸ ἔνδυμα τοῦ προσκυνητοῦ, τὸ ὁποῖον τὸν διεκάλυπτε, ἠγέρθη ὑπερηφάνως καὶ ἐφανη μὲ πλήρη πανοπλίαν ἱππότου, λαμπρὰν καὶ σπινθηροβολοῦσαν εἰς τὸν ἥλιον. Ἔφερον ἀκόμη τότε τὸν ἀλυσσιδωτὸν θώρακα, εἶδος χιτῶνος συντεθειμένου ὑπὸ σιδηρῶν ἀλληλενδέτων κρίκων τοῦ αὐτοῦ εἴδους· θώραξ περιεκάλυπτε τοὺς μηροὺς, τὰ σκέλη καὶ τοὺς πόδας του· τέλος ἔφερε δαλματικὸν ἢ χλαμύδα ἐκ σηρικοῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐφαίνοντο τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας τοῦ Κερβεγκάρ.

Ἅμα ἐβεβαιώθη, ὅτι τίποτε δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν του, ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ πύργου μὲ ταχύτητα, ἥτις ἐδείκνυεν ἀρκούντως τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ φθάσῃ εἰς τὸ κατώφλιον αὐτῆς, καὶ ἔκρουσε πάραντα τὴν θύραν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐβράδυνον νὰ τῷ ἀνοίξωσι.

Τῷόντι, πάντες ἦσαν εἰς κίνησιν ἐν τῷ πύργῳ. Ὁπλοφόρος τις, τεθειμένος ὡς σκοπὸς εἰς τὸ δῶμα τοῦ πύργου, ἐξεπλάγη εἰς ἄκρον διὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ προσκυνητοῦ, καὶ ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ἄρχοντα τοῦ Κερβεγκάρ. Οὗτος δὲ ἐπῆγε μετὰ σπουδῆς εἰς συνάντησιν τοῦ ἱππότου, διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν φιλοξενίαν τὴν τόσον θρησκευτικῶς τηρουμένην παρὰ τοῖς Βρετανοῖς.

— Οὔγκε! ἀνέκραξεν παρατηρῶν τὸν ἱππότην.

— Πάτερ μου, ἀπεκρίθη οὗτος.

Ἀμφότεροι ἔμειναν στιγμάς τινας σιωπηλοὶ εἰς τὰς ἀγκάλας ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Ὡδήγησαν τὸν Οὔγκον τοῦ Κερβεγκὰρ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, καὶ ἤδη ὁ πατήρ του τῷ ἀπέτεινε διαφόρους ἐρωτήσεις ὡς πρὸς τὸ ταξείδιόν του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀνδρείων ἱππότων, τῶν ὁποίων ἡ φήμη εἶχεν ἤδη διαθρυλλήσει τ' ἀνδραγαθήματα, ὅτε ὁ Οὔγκος ἐπιβάλλων σιωπὴν εἰς τὸν πατέρα του διὰ νεύματος πλήρους ἀξιοπρεπείας,

— Πάτερ μου, εἶπε, σοβαρώτεροι διαλογισμοὶ μ' ἐπασχολοῦσι τὴν στιγμὴν ταύτην. Πρέπει νὰ διακόψω τὴν χαράν, ἣν αἰσθάνομαι βλέπων σε, διότι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συνδιαλεχθῶ μετὰ τῆς Μαρίας. Ἐλπίζω ὅτι θέλεις δώσει τὴν συγκατάθεσίν

σου εἰς τὴν συνδιάλεξίν μας, ὅταν μάθῃς ὅτι ἐκ ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ τιμὴ τῆς οἰκογενείας μας.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ ἄρχων τοῦ Κερβεγκὰρ, καὶ τί κακὸν μᾶς ἐπαπειλεῖ;... ἡ Μαρία!..

— Ἡ Μαρία, διέκοψεν ὁ ἱππότης, ἡ Μαρία εἶναι κόρη, τοὐλάχιστον οὕτω πιστεύω, ἥτις δὲν θέλει ποτὲ προστρίψει κηλίδα εἰς τὰ ἔνδοξα παράσημα τὰ ὁποῖα μᾶς ἄφησες ἄθικτα· ἀλλὰ μὴ μὲ ἐρωτᾷς περισσότερον πάτερ μου· ἀρκεῖ νὰ μάθῃς ὅτι ἡ συνομιλία αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος, καὶ ἡ ἀπαίτησίς μου εὔλογος καὶ δικαία.

Ἅμα ἡ Μαρία εἶδε πανοπλίαν στίλβουσαν ὑπὸ τὸν μανδύαν τοῦ προσκηνητοῦ, ἅμα παρετήρησε τὴν βοστρυχώδη κόμην του διεσπαρμένην ὑπὸ τὸν πλατὺν πῖλον του, ἐκ προαισθήματος τινὸς σπανίως ἀπατῶντος τὰς γυναῖκας, ἐμάντευσεν ὅτι οὗτος ἔπρεπε νὰ ἦναι ὁ υἱὸς τοῦ Κερβεγκὰρ, ὁ ἀδελφός της, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιστροφὴν τοσοῦτον ἐφοβεῖτο. Τὰ ἐπὶ τοῦ μανδύου του παράσημα, μετέβαλον πάραυτα τὴν ἀμφιβολίαν εἰς βεβαιότητα, καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ ὑπερβολικοῦ φόβου, ἔτρεμεν ὡς νὰ προέβλεπε τὴν προσέγγισιν ἀναποφεύκτου κινδύνου. Ὅθεν ἤρχισε μετὰ θαρμοτάτων δεήσεων νὰ ἐπικαλεῖται τὸν Ὕψιστον διὰ ν' ἀποσύρῃ ἀπ' αὐτῆς τὴν δυστυχίαν, τὴν μέλλουσαν νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς της. Ἡ ἰδέα τὸ νὰ ῥιφθῇ κατ' ἔμπροσθεν τῆς δυστυχίας δὲν τῆς ἦλθε ποσῶς, καὶ ἔμεινεν εἰς παντελῆ ἀμηχανίαν ὡς ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου τοῦ συμβάντος. Ἄνευ ἀπελπισίας, σχεδὸν ἄνευ λύπης, ἐφαίνετο ὑποκύπτουσα πρότερον εἰς ὅ,τι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ, περιμένουσα μὲ φαινομένην γαλήνην τὸν κεραυνὸν νὰ διασχίσῃ τὰ νέφη· καὶ ὅτε ὁ Οὔγκος εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμόν της, κονιορτώδης ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐνδεδυμένος τὴν πανοπλίαν του, καὶ κροτῶν τὸ ξίφος του, αὕτη ἐνόμισεν ὅτι ἀναγινώσκει εἰς τὰ ὄμματά του τὴν αὐστηρὰν καταδίκην, ἣν ἔμελλε νὰ προφέρῃ· τὸ κατ' αὐτὴν, ἦτο φανερὸν ὅτι ὁ Οὔγκος ἐγνώριζε τὰ πάντα, καὶ ἑπομένως ἡ ἀπώλειά της ἦτο βεβαία.

— Μαρία, λέγει ὁ Οὔγκος πλησιάζων καὶ τείνων τὴν χεῖρα πρὸς αὐτὴν, Μαρία, θὰ σ' ἐπιπλήξω, τέκνον μου. Ἐρχόμενος πρὸ τῶν παραθύρων τοῦ Κερβεγκὰρ, ἤλπιζα ὅτι τὸ πρῶτον ἄτομον τὸ ὁποῖον ἤθελον ἀντιβλέψει θὰ ἦσο σύ· ἀλλ' ἰδοὺ, ἀναγκάζομαι νὰ ἔλθω ἐγὼ εἰς ἀναζήτησίν σου μέχρι τοῦ δωματίου σου, ὦ Μαρία· ἔπρεπε λοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ ἐπανιδῶμεν ἀλλήλους.

Ἡ Μαρία δὲν τοῦ ἀπεκρίθη· ἀλλ' ἔδραμε νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της ἐπὶ τοῦ στήθους του.

— Ἄκουσέ με, Μαρία, λέγει τότε ὁ Οὔγκος μὲ φωνὴν τεταραγμένην, καὶ ἂν δύνασαι ἀποκρίσου με, μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκείνην τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ ἀδελφὴ πρὸς τὸν ἀδελφόν.

Ἡ Μαρία ἔγεινε κάτωχρος, καὶ ἦλθε νὰ καθήσῃ πλησίον τοῦ παραθύρου· ὁ Οὔγκος τὴν ἠκολούθησεν, ἐκάθησε καὶ αὐτὸς πλησίον της.

— Τὴν προλαβοῦσαν νύκτα, ἐπανέλαβεν οὗτος, ἤμην εἰς Λάνερ, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Κέῤῥου· ἐκεῖ ἦτο πλῆθος χωρικῶν, ἰδιωτῶν καὶ εὐγενῶν. Τότε ὁ οἰνοπώλης μᾶς ἐδιηγήθη τὴν πλέον ἀλλόκοτον ἱστορίαν, ἣν ποτε ἤκουσα, καὶ τὴν ὁποίαν, ὁμολογῶ, δὲν πιστεύω· θέλεις νὰ τὴν ἀκούσῃς, Μαρία;

— Λέγε Οὔγκε, εἶπεν ἡ Μαρία.

— Τοῦτο συνέβη, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱππότης πρὸ τριῶν ἡμερῶν κατὰ βροχερὰν καὶ μελαγχολικὴν νύκτα, εἰς τὸ μικρὸν κοιμητήριον τοῦ Ἁγίου Οὐβέρτου . . . . ἦτον . . . .

— Μεσονύκτιον, λέγει ἡ Μαρία.

— Ἀληθῶς ἦτο μεσονύκτιον . . . . Μήπως κατὰ τύχην ἔμαθες τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ σὺ, Μαρία;

— Ἐγώ.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Οὔγκος μὲ σκωπτικὸν ὕφος, δὲν δύνασαι νὰ τὴν γνωρίζῃς, σὺ Μαρία, ἡ τόσον νέα, τόσον ὡραία, τόσον ἀθῶα, τόσον ἁγνὴ, ὄχι, δὲν δύνασαι νὰ τὴν γνωρίζῃς· ἡ ἰδέα μόνη τοιαύτης βεβήλου πράξεως, ἤθελε μολύνει τὴν μνήμην σου, δὲν εἶναι ἀληθές;

— Πόσον εἶσαι σκληρὸς, ἀνέκραξεν ἡ Μαρία ὀλοφυρομένη.

— Σκληρὸς· ἀπεκρίθη ὁ Οὔγκος, ὅστις συνεκινήθη εἰς τὴν λύπην τῆς ἀδελφῆς του· σκληρός· ὦ Μαρία.. Ἀλλὰ δὲν ἐσυλλογίσθης ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κερβεγκὰρ δὲν σὲ ἀνήκει, ὥστε νὰ τὴν καταπατήσῃς οὕτως ἐξ οἰκίας θελήσεως, καὶ ὅτι μακρὰ σειρὰ ἐνδόξων προγόνων θὰ σὲ ζητήσει ποτὲ λόγον τῆς διαγωγῆς σου. Δὲν ἐσκέφθης, Μαρία, ὅτε, περιβεβλημένη ὑπὸ μυστηρίου, ἀνεχώρησας ἐκ τοῦ Πύργου διὰ νὰ σπεύσῃς εἰς τὴν συνέντευξιν ταύτην, ὅτι ἄφινες ὀπισθέν σου τὸν γηραιὸν πατέρα μας, Μαρία, τὸν ὁποῖον μόνη ἡ ἰδέα τοιαύτης ἀτιμίας θέλει θανατώσει; Δὲν ἐσυλλογίσθης, τέλος, ὅτι ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς, ἡ αἰσχύνη ἤθελεν παρακολουθεῖ τὰ βήματά σου, φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν ἀναιδῆ συκοφαντίαν, ἥτις θὰ διασχίσει τὴν ἐσθῆτά σου, πρὶν ἡ χεὶρ τοῦ ἐραστοῦ σου τὴν μολύνει. ὦ ἄφρων κόρη.

— Οὔγκε· ἐψιθύρησεν ἡ Μαρία, καὶ ἑνώσασα τὰς χεῖρας, καὶ ὡς εἰς δέησιν γονυπετήσασα ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ της, Οὔγκε, συγχώρησέ με.

Ὁ ἱππότης ἔλαβε τὰς χεῖρας της μὲ συγκίνησιν, καὶ σύρων αὐτὴν ἐλαφρὰ πλησίον του.

— Μαρία, τῆς εἶπε, καλή μου Μαρία, ἠξεύρεις πόσον σὲ ἀγαπῶ, καὶ ἤθελα θυσιάσει τὴν δόξαν τὴν ὁποίαν ἐλπίζω εἰς τὸν κόσμον τοῦτον μᾶλλον, παρὰ νὰ ὑποφέρω νὰ μείνω ἀπαθὴς μάρτυς τῆς λύπης σου· ὅλα δύνανται νὰ ἐπανορθωθῶσι.

— Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμωμεν; λέγει ἡ Μαρία.

— Εἶδες πολλάκις τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μόνον;

— Εἰς μόνον.

— Εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ ἁγίου Οὐβέρτου;

— Μάλιστα.

— Εἶναι νέος;

— Τριακοντούτης.

— Ἱππότης;

— Ὦ! ναί, ἀνδρεῖος καὶ εὐγενὴς ἱππότης,

— Πῶς ὀνομάζεται;

— Ἠξεύρω ὅτι ὀνομάζεται Ῥοβέρτος· δὲν ἤκουσα νὰ τοῦ δίδουν ἄλλο ὄνομα.

— Δὲν φέρει συνήθως τὸν λευκὸν μανδύαν, καὶ τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ τάγματος τῶν Ναϊτῶν;

— Δὲν τὸ ἠξεύρω.

— Ὅτε ἤρχετο εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ ἁγίου Οὐβέρτου, δὲν εἶχεν εἰς τὴν συνοδίαν του τρεῖς δούλους ἐνδεδυμένους κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ἐνδυμασίαν;

— Ποτὲ δὲν τοὺς εἶδον.

— Ἂν ἦναι ναΐτης, ἐξηκολούθησεν ὁ Οὔγκος, ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν, ἢ συνελήφθη ἤδη, ἢ κρύπτεται

εἰς τὰ περίχωρα. Θὰ ὑπάγω εἰς Βρελεβενὲζ καὶ θὰ τὸ μάθω.

— Ποῖον σκοπὸν ἔχεις ; ἠρώτησε δειλῶς ἡ Μαρία.

— Μὴ φοβεῖσαι τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ Οὔγκος· ἂν ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ τὸν σώσω, θὰ τὸν σώσω· ἀλλὰ διὰ νὰ παρασκευασθῶμεν ἀξίως εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἂς ὑπάγωμεν ἀμφότεροι νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς προστατεύσῃ . . . . ὁ πατήρ μᾶς περιμένει εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν! ἀνέκραξεν ἡ Μαρία, πεφοβισμένη.

Καὶ ἔπεσεν ἐκτὸς ἑαυτῆς εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ὁ φόβος οὗτος τῆς Μαρίας χρήζει ἐξηγήσεως. Ἰδοὺ τί συνέβει πρὶν τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀδελφοῦ της.

Πρὸς τὰς δύο ὥρας τῆς πρωΐας, τὸ ἀτυχὲς κοράσιον δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀποκοιμηθῆ . . . Ἐσυλλογίζετο τὴν μητέρα της ἐποπτεύουσαν αὐτὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Ῥοβέρτον, « ὅστις ἴσως συνελήφθη ὡς ναίτης, ἐδικάσθη, κατεδικάσθη, ἐθαναν . . .» καὶ οἱ συλλογισμοί της διαδεχόμενοι ἀλλήλους, ὁρμητικοί, ζοφώδεις, τρομεροί, διετάρασσον τὴν καρδίαν της καὶ τὸ λογικόν της . . . διὰ νὰ σωθῇ ὁ Ῥοβέρτος εἰσέδυσε διὰ νυκτὸς εἰς τὸν πύργον, παρέστη εἰς τὴν Μαρίαν, ζητῶν παρ αὐτῆς τὴν σωτηρίαν του, μεχρισοῦ προετοιμάσῃ τὰ τῆς φυγῆς του, καὶ αὐτὴ ὅλη ἔντρομος καὶ οἰκτείρμων ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ πύργου.

Ὅτε ὁ Οὔγκος εἶδε τὴν ἀδελφήν του γονυπετοῦσαν ἐνώπιον του, συνέλαβεν ὑποψίαν, καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν, ἥτις ἀτὸ τὸν θάλαμον τῆς Μαρίας ἔφερε διὰ τοῦ διαδρόμου, μέχρι τῆς ἐκκλησίας. Ἡ Μαρια ἐμάντευσε τὸν σκοπόν του, καὶ ἀντλήσασα εἰς τὸν ἔρωτά της ὑπεράνθρωπον γενναιοψυχίαν καὶ δύναμιν, ἐτέθη μεταξὺ τῆς θύρας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της.

— Οὔγκε, τῷ λέγει, Οὔγκε, Θεέ μου! θέλεις νὰ μὲ κάμῃς ν' ἀποθάνω ; . . .

— Εἶναι λοιπὸν ἐκεῖ ; ἀνέκραξεν ὁ Οὔγκος, δεικνύων πρὸς τὸν διάδρομον.

Ἡ Μαρία ἔκαμε καταφατικὸν νεῦμα.

— Ὦ Μαρία ! Μαρία !

— Οὔγκε, ἐπανέλαβεν αὕτη, ἂν ἤξευρες πόσον τὸν ἀγαπῶ ! Θεέ μου ! στάσου . . . Μὴν ἀνακινῆς οὕτω τὸ ξίφος σου, ἄφησέ με νὰ σὲ ὁμιλήσω . . . μὴ μὲ τρομάζῃς μὲ τὸ ἄγριον βλέμμα σου . . . .

Ἄκουσέ με ! Δὲν εἶμαι πλέον ἀδελφή σου, Οὔγκε ; θὰ κάμω ὅ,τι θέλεις· δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ σὲ ἀντισταθῶ. Δύνασαι νὰ συντρίψῃς τὴν θύραν ταύτην . . . δύνασαι νὰ ἔμβῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθῃς εἰς αὐτὴν, ὤ! φόνευσέ με, Οὔγκε! Τουλάχιστον ἂς μὴ παρασταθῷ εἰς τὸν φόνον, τὸν ὁποῖον μέλλεις νὰ ἐκτελέσῃς.

Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἔβλεπε διστάζοντα . . .

— Οὔγκε, ἐξηκολούθησεν αὕτη ἀκτινοβολοῦσα ὑπὸ ἐλπίδος, μὲ δακρύβρεκτον πρόσωπον, Οὔγκε . . . ἄκουσέ με! . . . Τὴν νύκτα ταύτην, θ' ἀναχωρήσει, θ' ἀφήσει τὸν πύργον, θ' ἀπομακρυνθῇ διὰ παντός . . . τὸ θέλεις ; Ἐγὼ δὲν θέλω τὸν ἰδεῖ πλέον. θ' ἀναχωρήσω καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ πύργου, θὰ μὲ ὁδηγήσεις εἰς κἀνὲν μοναστήριον, ὁποιονδήποτε, φθάνει νὰ μένω ἐκεῖ μὲ τὴν λύπην μου, καὶ νὰ δύναμαι νὰ παρακαλῶ ὑπὲρ τοῦ πατρός μου καὶ σοῦ. Εἰπέ! Οὔγκε, τὸ θέλεις ;

Ἡ Μαρία δὲν ἐδυνήθη νὰ εἴπῃ περισσότερα, ἐπειδή, αἴφνης, ἡ θύρα, ἡ ἀντίθετος πρὸς τὴν ὁποίαν συνέβαινον ταῦτα, ἠνεώχθη βραδέως, καὶ τὸ αὐστηρὸν πρόσωπον τοῦ ἄρχοντος τοῦ Κερβεγκὰρ, διεγράφη εἰς τὴν σκιάν.

— Οὔγκε, λέγει οὗτος μὲ φωνὴν σοβαρὰν καὶ ἐπίσημον· λαμβάνων τὸ ξίφος τοῦ ἱππότου, ἀνέλαβες συγχρόνως τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπερασπίζεσαι τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας σου, καὶ νὰ μὴ στέρξῃς ποτὲ ὥστε ἄτιμος χεὶρ νὰ προστίψῃ εἰς αὐτὴν κηλίδα . . . Ἡ περιωρισμένη μνήμην ἔχεις, ἱππότα, ἢ ψυχὴν ἄνανδρον.

— Πάτερ μου, ἐφώνησεν ὁ Οὔγκος διακόπτων αὐτὸν, εἶμαι ἄξιος νὰ φέρω τὸ ὄνομα τῶν Κερβεγκὰρ καὶ νὰ ὑπερασπίζωμαι τὴν τιμήν των, καὶ ὅστις ἀμφιβάλλει . . . .

— Ὕπαγε λοιπὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπεκρίθη ὁ γέρων κόμης, διακόπτων τὸν υἱόν του, ἐκεῖ θέλεις εὕρε· ἄνθρωπον, ὅστις ἔχει ἰσχυροὺς λόγους ν' ἀμφιβάλλῃ.'

Ὅ,τι ὡμίλησαν οἱ δύο ἱππόται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐδεὶς τὸ ἠξεύρει, ἀλλ' ὅ,τι συνέβη τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, τοῦτο δυνάμεθα νὰ διηγηθῶμεν, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ γνωστὸν εἰς τὸν τόπον.

Τὸ μεσονύκτιον ἐσήμανε· πᾶς κρότος κατέπαυσε, καὶ ἐφαίνετο καθεύδων πέριξ· δὲν ἤκουες πλέον, εἰμὴ τὸν συγκεχυμένον καὶ ἀκατάσχετον θόρυβον τὸν ὁποῖον ἤθελες ἐκλάβει ὡς τὴν ἀναπνοὴν τῆς νυκτὸς· ἑκάστη κροῦσις τῆς ὥρας συνωδεύετο ἀπὸ τὴν θρηνώδη καὶ πένθιμον φωνὴν τῆς γλαυκός.

Αἴφνης, ἡ θύρα τοῦ πύργου ἐστράφη περὶ τοὺς στρόφιγγάς της, καὶ ἱππότης τις μὲ πλήρη πανοπλίαν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Κερβεγκὰρ, καὶ κατέβη τὸ μονοπάτιον, τὸ πρὸς τὸ κοιμητήριον ἄγον. Ὀλεθρία ἐπασχόλησις ἀπερρόφα ἐναργῶς πάντας τοὺς διαλογισμούς του, ἐπειδὴ ἡ κεφαλή του ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ περιλαιμίου του, οἱ βραχίονές του ἐκρέμαντο ἐπὶ τῶν πλευρῶν του. καὶ τὸ βραδὺ καὶ μεμετρημένον βῆμα του ἀπεκάλυπτε ψυχὴν πλήρη ἀναποφασίστων σκοπῶν καὶ δεινῶν προαισθημάτων. Τέλος ἔφθασεν εἰς τὸ κοιμητήριον. Καὶ ἐκεῖ τὰ πάντα ἠρέμουν· ὁ Κέρρος μόνος, ἐστηριγμένος ἐπὶ τῆς σκαπάνης του, εἰς τὸ χεῖλος ἑνὸς τάφου προσφάτως ἀνοιχθέντος, ἐφαίνετο ἐμποδίζων τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς περιέργους διαβάτας.

Ὁ ἱππότης ἤρχισε νὰ βαδίζῃ μεγάλοις βήμασιν ἀναμέσον τῶν δενδροστοιχιῶν· ἡμισεία ὥρα παρῆλθεν οὕτω, καὶ ἤδη ἤρχισε νὰ κατέχεται ὑπὸ ἀνυπομονησίας, ὅτε δεύτερός τις ἱππότης ἐνεφανίσθη.

Οὗτος ἦτον ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἰδοὺ ἦλθα, εἶπεν εἰς τὸν Οὔγκον, ἅμα τὸν παρετήρησε σ' ἔκαμα νὰ μὲ περιμένῃς, ἀλλὰ μὲ ἐχρειάζοντο τοσαῦται προφυλάξεις . . . .

— Ἂς ἴδωμεν.' ἀπεκρίθη ὁ Οὔγκος, ἂς σπεύσωμεν, κύριε.

— Τὸ θέλεις λοιπόν ; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος μὲ ἀπελπιστικὸν τόνον φωνῆς ;

— Ἀκούεις ἂν τὸ θέλω.' ἀπεκρίθη ὁ Οὔγκος.

Ἔπειτα, μετὰ στιγμὴν, ἐπανέλαβεν·

— Ἄκουσόν με, ἱππότα· ἴσως ἀργότερα γείνῃ ἔρευνα ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς θανατηφόρου ταύτης μονομαχίας, καὶ ἀναζήτησις τοῦ φονέως τοῦ θύματος, τὸ ὁποῖον θέλει ὑποκύψει· διὰ τοῦτο ἐζήτησα τὸν Κέρρον.

— Ἐπὶ τίνι σκοπῷ ; ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος ;

Ὁ Οὔγκος τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸν ἄρτι ἀνεωγμένον τάφον, εἰπών·

— Ἰδοὺ ἕνας τάφος, Ἱππότα, ἡ εἰμαρμένη θέλει καταβιβάσει ἐκεῖ μετ' ὀλίγον, ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου ἦλθεν ἡ ὥρα.

Ὁ Ῥοβέρτος ἀνεσκίρτησεν ἀκουσίως· ἡ διάνοιά του ἐθορυβήθη πρὸς στιγμὴν ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος ταύτης, ἥτις τῷ ἐνεφανίζετο ὑπὸ τὴν ἀπαίσιον ὄψιν τάφου νεωστὶ ἀνοιχθέντος.' Νὰ ἦναι τις πλήρης ζωῆς, πλήρης χαρᾶς, πλήρης ἔρωτος, καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ συγκρουσθῇ πρὸς ἕνα τάφον.' Νὰ ἔχῃ τις εἰς τὴν καρδίαν, ὅση δύναται νὰ πληρώσῃ αὐτὴν, ἰδανικὴν εὐτυχίαν, νὰ φθάσῃ τις μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του, χωρὶς νὰ προσκόψῃ, καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ βυθισθῇ εἰς ἕνα τάφον, τὴν νύκτα, μακρὰν ὅλων τῶν ὀμμάτων, ἄνευ οὐδεμιᾶς λέξεως πόθου καὶ στοργῆς,τὴν ὁποίαν νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Ὅλα ταῦτα ἐτρόμαζον τὸν Ῥοβέρτον, καὶ παρ' ὀλίγον ν' ἀποποιηθῇ τὴν μονομαχίαν. Ἀλλὰ τὸ ὑπερήφανον αὐτοῦ καὶ ἡ ἀλαζονεία του ὑπερίσχυσαν πάραυτα, καὶ ἔσειρε τὸ ξίφος του μετ' ἀπελπισίας ἅμα καὶ λύσσης.

Ἐν τούτοις ὁ ἄρχων τοῦ Κερβεγκὰρ καὶ ἡ θυγάτηρ του, συνωδευμένοι ὑπό τινων ὁπλοφόρων, ἐπροχώρουν βραδέως ἔφιπποι πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Λάνερ. Ὁ γέρων ἐπειρᾶτο νὰ κρύψῃ τὴν ταραχήν του ὑπὸ ἐξωτερικόν τι αὐστηρὸν καὶ ὀργίλον· ἀλλ' ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, στεναγμὸς ὑπεξέφευγε τοῦ στήθους του. Ἡ δυστυχὴς Μαρία δὲν ἐτόλμα νὰ κλαύσῃ ἐνώπιον τοῦ πατρός της, καὶ ἀπέπνιγε τοὺς λιγμούς της ὑπὸ τὸ κάλυμμα τὸ ἐπὶ τοῦ ὡραίου προσώπου της.

Ἔφθασαν οὕτω παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Οὐβέρτου.

Ἠκούετο τότε ἀρκετὰ εὐκρινῶς ἡ φωνὴ τῶν δύο ἀντιπάλων, καὶ ἡ Μαρία ἀναγνωρίζουσα τὴν τοῦ Ῥοβέρτου, ὀλίγον ἔλλειψε νὰ λειποθυμήσῃ, καὶ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον της.

Ὁ πατὴρ τὴν ἐπλησίασε μετὰ τρυφερότητος· αὕτη ἐπίστευσεν ὅτι συνεκινήθη τέλος, καὶ

— Πάτερ μου, τῷ εἶπε μετὰ ζωηρότητος, ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃς, δὲν θὰ προχωρήσω περισσότερον.

— Ἡσύχασε, κόρη μου, ἀπεκρίθη μὲ γλυκύτητα ὁ ἄρχων τοῦ Κερβεγκὰρ· ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμεῖς, ἂς σταματήσωμεν μίαν στιγμήν.

— Δὲν ἀκούεις, πάτερ μου ; ἐπανέλαβεν ἡ Μαρία, μονομαχοῦν.

Ὁ γέρων ἐρρίγησεν, ἀλλὰ δὲν ἀπεκρίθη.

— Μονομαχοῦν, ἐξηκολούθησεν ἡ Μαρία, μονομαχοῦν καὶ δὲν πηγαίνεις νὰ τοὺς διαχωρίσῃς ! . . . . Θεέ μου ! δὲν συλλογίζεσαι λοιπόν ! Εἶναι ὁ Οὔγκος, ὁ υἱός σου, ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ Κερβεγκάρ . . . Θέλεις λοιπὸν νὰ ἐκλείψῃ ἡ δόξα τῆς οἰκογενείας μας! ... Πάτερ μου, ἄφησέ με νὰ ὑπάγω·—στάσου, θὰ μὲ ἀκούσωσιν, ἐμέ. Ὁ Ῥοβέρτος θὰ ἀκούσῃ τὴν φωνήν μου, πίστευσέ με —θὰ ῥιφθῶ ἐν μέσῳ τῶν δύο· δὲν θὰ φονεύσῃ ἐμὲ, ἀλλὰ θὰ φονεύσῃ τὸν Οὔγκον ! . . . Καλέ μου πάτερ, ἐννοεῖς . . . τὸν Οὔγκον ! . . .

Ὁ κόμης ἐκλονίσθη πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τῆς Μαρίας, καὶ ἀναμφιβόλως, ἤθελε στεῖλει ἀμέσως νὰ διαχωρίσουν τοὺς πολεμιστὰς, ὅτε φωνὴ γοερὰ ἠκούσθη ἐκ τοῦ πλησίον μικροῦ δάσους.

Πάντες ἐσιώπησαν, συγχρόνως δὲ ὤφθη πετῶσα ὑπεράνω τοῦ κοιμητηρίου ἡ γλαῦξ, ἥτις πρὸ μικροῦ ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὸν πύργον τοῦ Κερβεγκάρ.

Ὁ γέρων κόμης ὀλίγον ἐπέζησε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ Μαρία ὑπῆγε νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας της εἰς μοναστήριον, καὶ δὲν ἠκούσθη πλέον νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἱππότου Ῥοβέρτου· —φρονοῦσι δὲ γενικῶς ὅτι διέφυγε τὴν τιμωρίαν τῶν ναϊτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Κέρρος, ὃν ὁ Ῥοβέρτος ἐγνώρισεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐπειδὴ ἔγεινε γνωστὸν ἀκολούθως, ὅτι ἐπλούτισε τυμβορύχων καὶ ἀπογυμνόνων τοὺς νεκροὺς, ὑπεχρεώθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν τόπον, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐξασκήσῃ ἀλλαχοῦ τὴν βιομηχανίαν του.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ο ΡΙΝΟΚΕΡΩΣ.

—o—

Ὁ Ῥινόκερως, ἐπίσης καθὼς καὶ ὁ ἐλέφας καὶ ὁ ἱπποπόταμος, εἶναι σύνδεσμός τις, συνάπτων τὴν πλάσιν, τῆς ὁποίας ἀποτελοῦμεν μέρος, μὲ ἄλλας πλάσεις, αἵτινες προηγήθησαν ἡμῶν κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειράν· ἀνακαλεῖ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν παχυδέρμων, τῶν ὁποίων τὰ πολυάριθμα λείψανα πληροῦσι τὰ λατομεῖά μας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ φύσις διατηροῦσα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τινὰς τῶν κολοσσῶν τούτων, καθόλην τὴν ἐντέλειαν τῆς φύσεώς των, ἤθελε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ μέσα της οὐδέποτε ἐξαντλοῦνται, ὅτι ἡ γονιμότης της ἠδύνατο νὰ ἦναι ἡ αὐτὴ, καὶ ὅτι ἂν εἰς τὰ παρόντα πλάσματα θαυμάζωμεν πλειοτέραν τὴν ἐντέλειαν εἰς τὰς λεπτομερείας, πλειοτέραν ἀνάπτυξιν εἰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, ἡ φύσις ἠδύνατο μολοντοῦτο νὰ παρέξῃ μεγαλειοτέρους συνδυασμοὺς τῆς ὕλης.

Ὁ ῥινόκερως ζῇ μεμονωμένος εἰς ἐρημίας ἢ εἰς δάση, τρεφόμενος ἀπὸ χλόην, ἣν οὐδὲν ἄλλον ζῶον δύναται νὰ τῷ διαμφισβητήσῃ, ἢ ἀπὸ τὰ ζῶα ἐκεῖνα, ὧν ἡ σὰρξ δύναται νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς βορά· οὐδὲν θηρίον ἔχει ὀδόντας καὶ ὄνυχας ἀρκετὰ ἰσχυροὺς ὥστε νὰ τρυπήσῃ τὸν ἀδιαπέραστον ὁπλισμόν, δι οὗ τὸ σῶμά του εἶναι περιβεβλημένον· οὐδὲν θριαμβεύει κατὰ τῆς λυσσώδους ἀμύνης τοῦ ῥινοκέρου, καὶ μόνον ὀλίγα τινα δύνανται νὰ λυτρωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς.

Ἐὰν ῥινόκερος παροργισθῇ, καταστρέφει πᾶν τὸ προστυχὸν εἰς τὸν δρόμον του, μὲ μανίαν καὶ μὲ δύναμιν ἀκαταγώνιστον. Ἐφορμᾷ εὐτόλμως ὅθεν ἤκουσε κραυγὴν, ὅθεν εἶδε διευθυνομένην τὴν πληγώσαν αὐτὸν σφαῖραν, καὶ ἀνατρέπει τὰ πάντα ἢ τὰ παρασύρει μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν μανιώδη

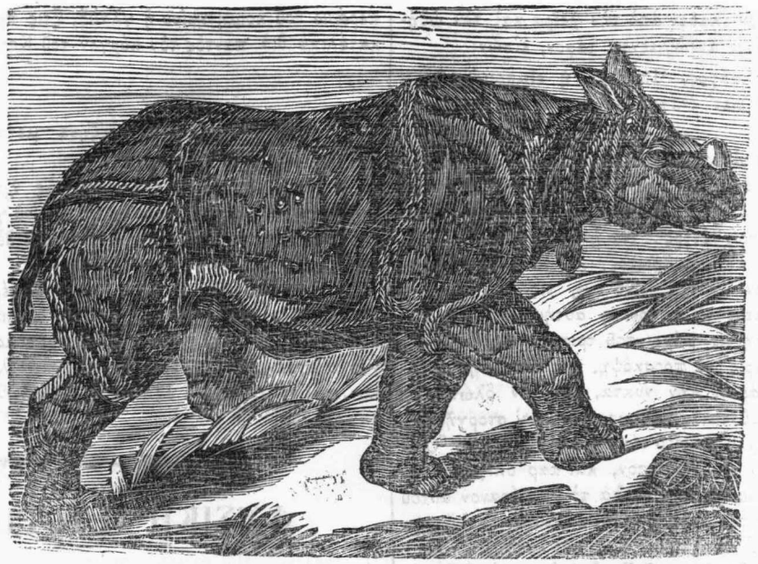

παραφοράν του· ἐκριζόνει δένδρα ἢ τὰ θραύει, καὶ πᾶς ὁ ἐχθρός του ἔπιπτεν θύμα τῆς λύσσης του, ἐὰν ἡ φύσις δὲν περιώριζε τὴν ἔκτασιν τῆς ὁράσεώς του.

Πολὺν καιρὸν δὲν ἦτο γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην ἄλλο εἶδος αὐτοῦ παρὰ τὸ τοῦ Ἰνδικοῦ, ὅστις εἶναι μονόκερως, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ κέρας κεῖται ἐπὶ τοῦ ῥύγχους καὶ στηρίζεται διὰ τῶν τῆς ῥινὸς ὀστῶν. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι ὁ Παυσανίας ἀναφέρει τὸ ἀφρικανικὸν εἶδος, τὸ δίκερον, ὅπερ ὀνομάζει *Ταῦρον τῆς Αἰθιοπίας*, τὸν ὁποῖον τὰ νομίσματα σοῦ Διοκλητιανοῦ παριστῶσι μὲ δεύτερον κέρας ἐπὶ τοῦ μετώπου, μικρότερον τοῦ πρώτου.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔφερον τινὰς ἐξ αὐτῶν διὰ τὰς θυριομαχίας, τοὺς ἔφερον δὲ ἐξ Ἰνδιῶν συγχρόνως μὲ τοὺς ἐλέφαντας· καὶ μόνον τῷ 1760 εἷς ῥινόκερος δίκερος ἐφέρθη εἰς τὸ θηριοτροφεῖον τῶν Βερσαλλιῶν, καὶ τότε ἡ ὕπαρξις καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ φαίνεται ὅτι εἶχον ἐντελῶς καὶ ὁρισμένως παρατηρηθῆ.

Πολλὰ ὀλίγοι ῥινόκεροι ζῶντες ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὁ λόγος εἶν' εὔκολος νὰ ἐξηγηθῆ. Διὰ ξηρᾶς εἶναι ὀλέθριοι συνοδοὶ τῶν περιηγητῶν, καὶ διότι, αἱμοβόρους ὄντας οὔτε νὰ φαντασθῆ τις δύναται νὰ τοὺς μεταφέρῃ ἄλλως, εἰμὴ ἐντὸς στερρέωτάτων καὶ βαρυτάτων κλωβίων. Προσθέσατε δὲ εἰς ταῦτα τὸν ὄγκον αὐτῶν, ὅστις εἶναι μέγιστος. Διὰ θαλάσσης δέ, τὸ ἐμπόδιον δὲν εἶναι μικρότερον· εἷς ἐλέφας ἀφίνεται νὰ τὸν ὁδηγοῦν, καὶ παραδίδεται εἰς τὰς τακτοποιήσεις τῶν ὁδηγῶν του. Ὁ δὲ ῥινόκερος πράττει ὅλως τὸ ἐναντίον· πρέπει νὰ τὸν φέρῃ τις εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκεῖ νὰ τοῦ δίδῃ τροφὴν, ἐὰν ἦναι ἔφηβος, σχεδὸν διακοσίων λιτρῶν τὴν ἡμέραν. Οἱ θόρυβοι τὸν ταράττουσι, ἡ κίνησις τοῦ πλοίου τὸν καθιστᾷ μανιώδη, καὶ σχεδὸν οὔτε ζυγμὴ δὲν παρέρχεται, καθ' ἣν δὲν διακινδυνεύει ἡ σωτηρία τῆς νηὸς καὶ τοῦ πληρώματος.

Ἡ Σουμάτρα ἔχει, ὡς ἡ Ἀφρικὴ, ἕνα ῥινόκερον δίκερον, τοῦ ὁποίου τὸ ἀνάστημα ἐξισοῦται μὲ τὸ μικροῦ τινος βοὸς, ἔχει δύο τομὰς εἰς ἑκατέραν σιαγῶνα. Τρίτον δέ τι εἶδος, μικρότερον ἔτι, κατοικεῖ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὰς νήσους τῆς Σόνδας. Τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι μονόκερον, ὡς τὸ τῆς Ἰνδίας, τοῦ ὁποίου ἔχει μικρόστχημον ὅλην τὴν φυσιογνωμίαν· ἔχει μόνον τρεῖς πόδας ὕψους, ἀλλὰ πολὺ ἀπέχει εἰσέτι τοῦ νὰ ἐξισωθῇ, κατὰ τὴν σμικρότητα τῶν ἀναλογιῶν, μ' ἐκείνην τῆς ὁποίας τὰ λείψανα εὑρίσκονται εἰς τὸν νομὸν τοῦ Τάρνιος καὶ Γαρόνα. Τὸ ἀνάστημα τούτων δὲν φαίνεται νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ τοῦ κοινοῦ χοίρου.

Π. Η.

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Η ΑΛΓΕΡΙΑ.

Δὲν θέλομεν ποσῶς ἐνδιατρίψει εἰς τὰς πολλὰς λεπτομερείας τῶν συμβεβηκότων, τὰς ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἀράβων μέχρι τῆς Γαλλικῆς κατακτήσεως. Δώδεκα αἰῶνες ἀνάγονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μουσουλμανικῆς κυριαρχίας, καὶ εἰς τὸν κύκλον τούτων τῆς ταραχώδους ὑπάρξεως, δὲν ἀπαντᾷ τις ἄλλο, εἰμὴ δυναστείας ἀλληλομαχοῦσας, ἐπικρατείας ἐφημέρους, κλονιζομένας καὶ καταστρεφομένας, εἰς τὴν πνοὴν τῶν ἐπαναστάσεων. Τὸ Μογρὲὶ εἶναι τὸ αἱματηρὸν στάδιον, ἔνθα ἡ εἰρήνη αὐτὴ μένει ὑπὸ τὰ ὅπλα.

Οἱ Ἄραβες, διωχθέντες ἐκ τῆς Ἱσπανίας τὸ 1491, μετὰ ὀκτὼ αἰώνων κυριαρχίαν, ἔγειναν κατακτηταὶ, καὶ ὠργάνισαν τὰς τῶν πειρατῶν δημοκρατείας, αἵτινες συνεχῶς διέσπειραν τὴν καταστροφὴν εἰς τὴν χώραν τῶν νικητῶν.

Ἡ Ἱσπανία εἶχε, κατὰ τὸν ΙΣΤ'- αἰῶνα, μεταβιβάσει τὸν πόλεμον εἰς Ἀλγερίαν· Ἡ δὲ Πορτογαλλία εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Μαρόκου. Δύο τυχοδιῶκται Ὀθωμανοί, (οἱ περίφημοι Ξανθοπόγονες) ἐσύστησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἀλγερίας, ἣν ὁ Καὶρ-Ἐδδὶν ἔθεσεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης, καὶ ἥτις μετ' ὀλίγον ἔγεινεν ἐπίφοβος εἰς ὅλας τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις. Κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ τίς ἦν ὁ διοργανισμὸς τοῦ κράτους τούτου..

Πέντε φυλαὶ ἐνέμοντο τὴν χώραν τῆς Ἀλγερίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τῶν Γάλλων ἐμφανίσεως.

ἀ. Ἓξ χιλιάδες Τοῦρκοι, λαὸς ὀλιγάριθμος, ἀλλὰ κυρίαρχος.

β'. Οἱ Μαῦροι, οἱ Κουλουγλίδες καὶ οἱ Ἑβραῖοι, εἰς τὰς πόλεις.

γ'. Οἱ Ἄραβες, εἰς τὰς πεδιάδας.

δ'. Οἱ Καβίλοι εἰς τὰς ὀρεινὰς χώρας.

Καὶ τοὺς μὲν Ὀθωμανοὺς ἔξωσαν οἱ Γάλλοι. Οἱ δὲ Μαῦροι τῶν πόλεων παραδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον. Φυλὴ νοθευθεῖσα ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας τῆς Γρενάδας, ὑπομένει ἀναντιδράστως τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀλγερίας. Συμποσοῦνται δὲ οὗτοι εἰς 50,000. Πλουσιώτεροι τῶν κατοίκων τῆς πεδιάδος, ζῶσιν ἀπὸ τὰ παλαιὰ ὠφελήματα τῆς πειρατείας, ἀγνοοῦντες τὰς τέχνας, καταφρονοῦντες τὴν γεωργίαν καὶ εἰς οὐδὲν ἐνθυμίζοντες τοὺς περιωνύμους κατακτητὰς τῆς Ἱσπανίας. Ἐκ τῆς ἐπιμιξίας τῶν Μαυριτανῶν γυναικῶν μετὰ τῶν Τούρκων γενιτσάρων, προκύπτουσιν οἱ Κουλουγλῖδες (υἱοὶ στρατιωτῶν), οἵτινες ἀπετέλουν εἰς τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Ἀλγερίας, ἰδιαιτέραν τινα κλάσιν, ἀποκλειομένην ἀπὸ τὰς τάξεις τοῦ ἀνικήτου στρατοῦ. Οἱ Μαῦροι καὶ οἱ Κουλουγλιδες, ἐκθηλυνθέντες ὑπὸ τῆς καταχρήσεως τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς κατακτήσεως.

Οἱ Ἰουδαῖοι, φυλὴ κοσμοπολῖτις, ἣν εὑρίσκει τις πανταχοῦ ζωήρὰν καὶ ἄπλειστον, ῥαδιουργοῦσαν μικροπρεπῶς, κρύπτουσαν τὴν ὑπουλότητα καὶ ἀπιστίαν της ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς ταπεινοφροσύνης, οἱ Ἰουδαῖοι εἶναι οἱ ἔμποροι, οἱ δραστηριώτεροι τοκογλύφοι τῆς Ἀλγερίας, οἱ δὲ τῆς ἐσχάτης κλάσεως μετέρχονται παντὸς εἴδους ἐπαγγέλματα· οἱ κεφαλαιοῦχοι ἐνήργουν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν δυναστείαν τὴν σωματεμπορίαν. Καταφρονούμενοι ἀπὸ τοὺς Μουσουλμάνους, κατεστάθησαν διὰ τῆς ἰσότητος, ἣν ἀπένειμαν αὐτοῖς οἱ κατακτηταὶ Γάλλοι, ἀλαζόνες καθ' ὑπερβολὴν, χωρὶς ν' ἀναγνωρίσωσι δι' οὐδεμιᾶς ὠφελίμου ὑπηρεσίας τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἣν χρεωστοῦσιν εἰς αὐτούς.

« Ἐν γένει δὲ, λέγει Γάλλος τις, οἱ Μαῦροι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μόνον κατέχουσι τὰς πόλεις εἰς τὰς ὁποίας ζῶσιν οἱ κατακτηταὶ, ἐνῷ οἱ Ἄραβες εἶναι ἀγροδιαιτοι. »

Ἐντιμός τις μαρεσιάλος, ἀπατηθεὶς ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῶν ἀνεπαρκῶν τεκμηρίων, ἢ παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰς πυρκαϊὰς, ἃς περιέφερεν εἰς τὴν Ἀλγερίαν, νομίζει ὅτι δύναται νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἄραβας, διὰ τὸν φα-

νατισμὸν, διὰ τὴν κακὴν πίστιν καὶ τὴν πρὸς τὴν κλοπὴν κλίσιν των, ἣν ἀνεβίβασαν, λέγει, σχεδὸν εἰς ὕψος ἀρετῆς, καὶ, μολονότι δὲν κλέπτουσι κτήνη καὶ ἄλλα, κλέπτουσιν ὅμως τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἔρωτός των. Τὸ πάθος τοῦτο φέρει αὐτοὺς εἰς ἐπιχειρήσεις τολμηράς.»

Νομίζομεν ὅτι δὲν ἔχει βεβαίως κρίσιν, ὁ καταδικάζων λαὸν διά τινας ἐξαιρέσεις· οἱ φανατικοὶ, οἱ ἄνρωποι τῆς κακῆς πίστεως, οἱ λῃσταὶ, καὶ οἱ ἐρωτόληπτοι, ἀνήκουσιν εἰς πάντα τόπον, ὡς καὶ αἱ πλάναι. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλον ἄκρον, ἀρεσκόμεθα μᾶλλον εἰς τὴν ἔκφρασιν ἐξετάσεως ἀκριβεστέρας, γενομένης ὑπό τινος ἀξιωματικοῦ πολυμαθεστάτου καὶ πολὺν χρόνον διατρίψαντος ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τούτων.

« Αἱ θρησκευτικαὶ προλήψεις, λέγει ὁ Κ. Πελλισσιέρος, δὲν εἶναι τόσον ἐρριζωμέναι παρὰ τοῖς Ἄραψιν, ὅσον κοινῶς νομίζεται. Μολονότι εἶναι ζηλωταὶ τῆς πίστεώς των, εὐκόλως ὅμως δύνανται νὰ παραβῶσιν αὐτὴν εἰς πράγματα μηδαμινὰ καὶ ἀδιάφορα. Δύναταί τις νὰ κατηγορήσῃ αὐτοὺς διὰ τοῦτο ; Ὄχι, ἀναμφιβόλως· διότι, οὐαὶ τῷ λαῷ ἐκείνῳ τῷ μηδενὶ πιστεύοντι ! Παρ' αὐτοῖς πᾶσα θρησκευτικὴ πρᾶξις ἐφελκύει τὸν σεβασμόν των, οἵα δήποτε καὶ ἂν ᾖναι ἡ λατρεία τοῦ ἐκτελοῦντος αὐτήν.

« Ἔχουσι προσέτι πολύτιμόν τινα ἀρετὴν, καὶ κατὰ τοσοῦτον ἀξιοσημείωτον, καθ' ὅσον τὴν διαμφισβητοῦσιν αὐτοῖς, καὶ αὕτη εἶναι ἡ πίστις εἰς τὸν πολιτικὸν λόγον των. Ἠθέτησαν, λέγουσι, πολλάκις τὸν λόγον των ἐν πολέμῳ. Ἀλλὰ ποίας συνθήκας παρεβίασαν ;

« Ὁμολογῶ ὅτι δὲν γνωρίζω οὐδεμίαν. Συνέβη ἀναμφιβόλως πολλάκις, ὥστε φυλαί τινες νὰ μὴ νομίζωνται συνδεδεμέναι ὑπὸ ἄλλων, καὶ μάλιστα ὑπόσχεσις γενομένη ὑπὸ ἀνεξαρτήτων ἀτόμων φυλῆς τινὸς, νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας. Ἀλλὰ τὶ παράδοξον εἰς τόπον ὅπου ἡ γαλλικὴ κυριαρχία ἀφῆκε νὰ εἰσχωρήσῃ ἀναρχία ἐντελὴς, ἡ δὲ δύναμις καὶ ἡ κοινὴ θέλησις νὰ μὴν ἀντιπροσωπεύωνται ὑπ' οὐδενός ; Καὶ ἐν τούτοις μ'ὅλην αὐτὴν τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐγγυήσεως, οὐδεὶς τῶν Γάλλων, ὅσοι ἐνεπιστεύθησαν τὴν ζωήν των εἰς τοὺς Ἄραβας, μετανόησε δι' αὐτό· ἐνῷ, ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ δουκὸς δὲ Ῥοβίγο, δύο ἰθαγενεῖς κήρυκες ἀπεκεφαλίσθησαν εἰς Ἀλγερίαν, καί τοι φέροντες ἔγγραφα ἀσφαλείας.

«Οἱ Ἄραβες εἶναι ἐν γένει γλυκεῖς πρὸς τὰς γυναῖκάς των, τρυφεροὶ πρὸς τὰ τέκνα των, εὐμενεῖς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας των· ἐκπληροῦσιν ἀκριβῶς ὅλα τὰ καθήκοντα τῆς κοινωνίας· ὅσοι δὲ ὑπερέχουσι κατά τι τοῦ κοινοῦ ὄχλου εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἁβρότητα τῶν ἐκφράσεών των εἰς τὰς κοινωνικὰς αὐτῶν ἢ ἰδιωτικὰς σχέσεις. Δὲν στεροῦνται ἀβροφροσύνης, οὐδὲ κοσμιότητος εἰς τοὺς ἔρωτάς των. Ὁ κυνισμὸς, τὸ χονδροειδὲς αὐτὸ τέκνον τῶν παρηκμακότων λαῶν, δὲν εἰσεχώρησε παρ' αὐτοῖς· ἐρυθριῶσι συνεχῶς, ὡς νεάνιδες, εἰς συνδιαλέξεις κοινοτάτας μεταξὺ ἡμῶν, εἰς ἃς λαμβάνουσι μέρος μετ' ἀποστροφῆς. Πλὴν μ'ὅλον τὸ κάλυμμα τοῦτο τῆς αἰδοῦς κπὶ τῆς ἀγνότητος, δὲν εἶναι πάντῃ ἐξῃρημένοι ἀξιοκατακρίτων παρεκτροπῶν. Ἀλλὰ τὰ παραδείγματα καὶ παρ' αὐτοῖς εἶναι ἐπίσης σπάνια, ὅσον καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς

« Ἡ βίος τῶν γυναικῶν ἀπέχει πολὺ τοῦ νὰ ᾖναι δυστυχὴς παρὰ τοῖς Ἄραψι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Μαύροις, ὡς πιστεύεται ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ νόμοι καὶ αἱ ἕξεις τοῦ τόπου ταῖς παραχωροῦσι δικαιώματα, ἅτινα τὰς προστατεύουσι κατὰ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν συζύγων των.

Ἐὰν συζυγική τις ἔρις ἀποβῇ σοβαρὰ, ἡ γυνὴ ἀπειλεῖ τὸν ἄνδρα μὲ τὴν ἐπέμβασιν τῆς δικαιοσύνης, ἥτις σχεδὸν πάντοτε εἶναι ὑπὲρ αὐτῆς, ὅθεν, εἰς Βαρβαρίαν, ὡς καὶ εἰς Γαλλίαν, τὸ ὡραῖον φύλον κρατεῖ συνήθως τὸ σκῆπτρον τοῦ οἴκου· καὶ ἡ ἐξουσία αὕτη σπανίως διαμερίζεται, διότι δὲν ὑπάρχουσι παρὰ ὀλίγοι Ἄραβες, οἵτινες ὀφελοῦνται ἀπὸ τὸ ἔθιμον τῆς πολυγαμίας· οἱ πλεῖστοι περιοριζονται εἰς μίαν μόνην γυναῖκα τῆς ὁποίας εἶναι μᾶλλον ὑποτεταγμένοι ὑπηρέται ἢ κύριοι, ἀπαράλλακτα ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν. Οἱ νόμοι περιέχουσι πολλὰς εὐκολίας πρὸς τὴν διάζευξιν· ἀλλ'ἐπειδὴ κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ ἀποπέμψῃ τὴν γυναῖκα του, χωρὶς νὰ τῇ δώσει καὶ χρηματικήν τινα ὠφέλειαν, ὁ χωρισμὸς εἶναι σπάνιος. Τὰ διαζύγια, δι' ἀμοιβαίας συναινέσεως, συμβαίνουσι συνεχέστερον· δὲν εἶναι δὲ σπάνιον νὰ συναπαντήσῃς γυναῖκας αἵτινες συνεζεύχθησαν δὶς ἢ τρὶς, ἐνῷ οἱ πρῶτοι των σύζυγοι ἔζων εἴσέτι. Δύνανται ἐπίσης αὗται νὰ προκαλέσωσι τὸ διαζύγιον διὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἤθελον φανῆ πολὺ παράδοξα. Σχεδὸν εἰς τὰς πόλεις μόνον ἡ ἕξις ὑποχρεοῖ τὰς γυναῖκας νὰ φαίνονται κεκαλυμμέναι· εἰς τὰς ἐξοχὰς ἡ αὐστηρότης αὕτη εἶναι σπανία, καὶ πρὸ πάντων καθ' ὅσον ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν. Μολονότι διατάσσεται ὑπὸ τοῦ Κορανίου, οἱ Ἄραβες τῆς Ἰσπανίας παρέβησαν τὴν διάταξιν ταύτην, καὶ εἰς Σηβίλλην ἐφάνησαν γυναῖκες διδάσκουσαι δημοσίᾳ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἡ ἀνοχὴ αὐτὴ, εἰσεχώρησεν εἰς τοὺς Ἄραβας τῆς Ἀφρικῆς, οἵτινες, εἰς τὰς ἐξοχὰς κρύπτουσιν ὀλίγον τὰς γυναῖκάς των, ἂν καὶ δείκνυνται ζυλότυποι. Αἱ κῶμαι ἢ τὰ χωρία, εἶναι τὸ θέατρον τῶν ἐρωτικῶν ῥαδιουργειῶν, τόσῳ συχνῶν, ὅσῳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ὧν αἱ λύσεις, ἐνίοτε τραγικαὶ, ὁμοιάζουσι τὰ συμβαίνοντα παρ' ἡμῖν δράματα· ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὰ αὐτὰ πάθη καὶ καταφεύγουσιν εἰς τὰ αὐτὰ μέσα πρὸς ἱκανοποίησίν των.

Ἐνῷ οἱ Μαῦροι τῶν πόλεων ἐθησαύριζον διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς πειρατείας, οἱ Ἄραβες τῆς ἐρήμου διετήρουν μετὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἠθῶν τὴν ἐλευθερίαν των. Ἡ ἀκαταδάμαστος ἀνδρεία τῶν φυλῶν δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ ὁρμέμφυτον τῆς προσωπικῆς ἀμύνης.

« Ἀλλὰ, τί ἐστὶ ἀραβικὸν στρατόπεδον ;» Ὁ στρατάρχης Βουζὼ ἐξηγεῖ τοῦτο ὡς ἑξῆς. Εἶναι περιχαρακωμένον ὡς τὰ ἐν Εὐρώπῃ ; κατέχει στρατιωτικήν τινα θέσιν, οὐσιώδη ὡς πρὸς τὸν ἐχθρόν; ὑπάρχουσιν ἀρκοῦντα πολεμεφόδια καὶ ζωοτροφίαι ; Ὄχι, εἶναι ἁπλούστατα, ἕνωσις σκηνῶν τινῶν κινητῶν, ἑστημένων εἰς τὰς ὄχθας ῥυακίου τινὸς ἢ πηγῆς. Δέκα λεπτὰ ἐξαρκοῦσι διὰ νὰ φορτώσωσι πάντα τὰ ἐν αὐταῖς ἐπὶ καμήλων· τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖ, καὶ οἱ ἱππεῖς παῤῥησιάζονται διὰ νὰ πολεμήσωσιν, ἐὰν νομίζωσιν ἑαυτοὺς ἄρκετὰ ἀξιομάχους.

Ὁ μεγαλήτερος στρατηγὸς δὲν θέλει κατορθώσει νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς Ἄραβας εἰς πόλεμον, ὅτε δὲν ἔχωσιν εἰς τοῦτο πρόθεσιν.

Τίποτε δὲν τοὺς ὑποχρεοῖ νὰ σᾷς προσμένουσι· δὲν ἔχουσι τίποτε νὰ φυλάξωσι, τίποτε νὰ ὑπερασπίσωσιν, ἐπειδὴ, ἡ δύναμις αὐτῶν συνίσταται ἀπὸ ἄτακτον ἱππικὸν καὶ δὲν δυνανται νὰ ὑπερασπίσωσιν ὡρισμένην τινὰ θέσιν, ἐναντίον στρατεύματος τακτικοῦ, οὗ τινος ἡ πρωτίστη δύναμις σύγκειται ἀπὸ τὸ πεζικόν. Τὸ τακτικὸν ἱππικὸν ἐν Εὐρώπῃ δὲν ἤθελε δυνηθῇ, καλλίτερον τῶν Ἀράβων νὰ ὑπερασπισθῇ μίαν θέσιν, ἓν περιχαρακωμένον στρατόπεδον. Ἑνὶ λόγῳ οἱ στρατηγικοὶ συνδυασμοὶ τῆς Εὐρώπης δὲν σημαίνουσι τίποτε εἰς Ἀφρικὴν· τὰ πράγματα, τὰ στρατεύματα εἶναι ὅλως διάφορα, καὶ ὁ πόλεμος ἐπίσης γίνεται διαφόρως παρ' αὐτοῖς. Αἱ δὲ ἀποθήκαι των εἶναι λάκκοι ἀόρατοι, ἡ καρδία τῆς δυνάμεώς των εἶναι ἐπίσης κινητὴ, ὡς τὸ στρατόπεδόν των.

Τοιαύτη ὑπῆρχε περίπου ἡ πολεμικὴ κατάστασις τῶν Ἀράβων, πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ἀϐδὲλ Καδὲρ, καὶ ἂν ἤδη τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἀλγερίας ἐκυριεύθη, ἀλλὰ δὲν συμβαίνει σπανίως νὰ δοκιμάζωσιν οἱ Γάλλοι τὴν ἀκαταδάμαστον ἰσχὺν τῶν φυλῶν τούτων. Αἱ ἐνταυθα εἰκονογραφίαι ἡμῶν παριστῶσι δύο γυναῖκας, τὴν μὲν εἰς τὸ ἐσωτερικόν της, τὴν δὲ, ὡς ἄλλην τινὰ Σπαρτιάτιδα, πολεμοῦσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

(*Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ*).

Π. Η.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

(Συγγραφὴ Φραγγίσκου Βέϋ, μετάφρασις Ἀλ. Ἰωαννίδου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Εἰσαγωγή. — Χαρακτὴρ τῆς περιηγήσεως. — Ἡ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου πρώτη τῶν ἀκτῶν θέα. — Εἴσοδος εἰς τὸν Τάμεσιν. — Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀεικινησίας αὐτοῦ. — Θαυμάσιον θέαμα τῆς μεγάλης ἀπὸ Ῥαμσγάτην εἰς Λονδῖνον ὁδοῦ. — Γραϐεσένδη. — Βοελβίχη. — Λαὸς ἐφ' ὑδάτων. — Ὁ λιμὴν τοῦ Λονδίνου. — Πανόραμα τῆς πόλεως. — Ἐντύπωσις ἰδανική. — Ἐπιῤῥοὴ τῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν ἠθῶν. — Οἱ τελῶναι. — Ἡ γέφυρα τοῦ Λονδίνου. — Ἀγγλικὴ φιλοφροσύνη. — Γέφυρα τοῦ Οὐατερλώ. — Αἱ ναυσιδρομίαι (regates) . . . κτλ, . . .— Πρώτη ἐκδρομή. — Trafalgar-Square. — Μνημεῖον Νέλσωνος. — Κιονόκρανα ἐντὸς κλωϐίων. — Ἐθνικὴ Στοά. — Ἀθλία τῶν μνημείων τῆς ἀγγλικῆς τέχνης κατάστασις. — Οὐίλλιαμ Ὀργάρθης, κλ . . . — Ἐπιῤῥοὴ τοῦ Κρόμϐελλ ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος. — White - Hall. — Ἔρευνα περὶ τῆς ἀληθοῦς θέσεως τῆς λαιμητόμου Καρόλου τοῦ Α΄. — Ἑσπέρα ἐν οἰνοπωλείῳ. — Τὸ Λονδῖνον κατὰ τὴν νύκτα.

Μολονότι ὁ ἥλιος ἔδυσε πρὸ πέντε ἤδη ὡρῶν, ἡ λάμψις ὅμως τοῦ φωτὸς αὐτοῦ διαμένει ἔτι ἐπὶ τοῦ

ὁρίζοντος. Παρατηρεῖτε, κύριε, ὅτι τὴν νύκτα ταύτην δὲν ὑπάρχει νύξ; Ὁ οὐρανὸς εἶναι κάτωχρος, ὠχροτέρα δὲ αὐτοῦ ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαῖρα φωτίζεται ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς λάμψεως.

Ἐκ τῶν ὀρθῶν τούτων παρατηρήσεων μᾶλλον, ἢ ἐκ τοῦ ὑπὸ ποικίλων ὑφασμάτων ἐσπαργανωμένου προσώπου αὐτοῦ, ἀνεγνώρισα τὸν ἐν Βολωνίᾳ ὁμοτράπεζόν μου, διὸ καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν νὰ καθήσῃ παρ' ἐμοὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Πλὴν τὸ ἀπεποιήθη,

— Ἠξεύρετε, λέγων μοι, ὅτι εἶμαι κατά τι θαλασσινός· Ὁ πεντηκοντούτης οὗτος συνοδίτης κατέχεται ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ παρατηρεῖν, καὶ τῆς ἰδέας τοῦ ὅτι γινώσκει τὴν θάλασσαν, ὡς πλεῦσας ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Κέττην(Cette).

— Πλέομεν λοιπόν, μοὶ λέγει, πρὸς τὸ Λονδῖνον τεσσαράκοντα πέντε τὸν ἀριθμὸν ἅπαντες. Πόσοι νομίζετε ἐξ ἡμῶν θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐννοήσωσιν ὅσα ἀνῖδωσιν; Οὐδὲ τρεῖς, νομίζω. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὀλίγον φροντίζω περὶ μνημείων, ἅτινα εὑρίσκονται πανταχοῦ· μολοντοῦτο θέλω τὰ ἰδῇ... Κύριον ὅμως ἔχω σκοπὸν νὰ σπουδάσω, διαρκουσῶν τῶν ὀκτῶ τούτων ἡμερῶν, τὰ ἤθη, ἵνα μάθω τί ἐστὶν Ἀγγλία.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἤθελε κινήσει τὸν γέλωτά μου, ἐὰν ἀναλογιζόμενος τοὺς ἰδίους σκοποὺς, δὲν εὕρισκον αὐτοὺς ἐπίσης ἀλλοκότους ὡς τοὺς τοῦ συνοδίτου μου. Ἡ ἀφελὴς αὐτοῦ ἐξομολόγησις μ' ἐφώτισε τὰ μέγιστα, διότι τῇ ἀληθείᾳ, μέχρι τοῦδε, δὲν ἠρώτησα ἐμαυτὸν τί ἐζήτουν. Βεβαίως ὁ λόγος αὐτοῦ ἦν ὀλίγον ἀποτετολιμημένος ὡς πρὸς τὰ πιθανὰ τῆς περιηγήσεως ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἦν οὐχ ἧττον ὑγιής· διότι, τῷ ὄντι, τὸ περιεργότερον πάντων τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι οἱ Ἄγγλοι αὐτοί, ὁ βίος δηλ. οὗτος ὁ ἰδιαίτερος τῶν διαφόρων κλάσεων τῆς κοινωνίας ταύτης, τοσοῦτον ἀποκεχωρισμένης καὶ διαφόρου τῆς ἡμετέρας (1), ὁ ἐσωτερικὸς μηχανισμὸς τοῦ δραστηρίου καὶ ἰσχυροῦ τούτου πολιτισμοῦ, ὅστις, ἀπὸ τὰ βάθη ὑπερβορείου τινὸς νήσου, λάμπων καταμγάζει τοὺς δύο κόσμους. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐγκύψῃ τις ἐν τοιαύτῃ σπουδῇ κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς μόνον ἑβδομάδος, προσκεκολλημένος εἰς περιοδίαν τινὰ, προτιθεμένην νὰ διατρέξῃ ταχέως μυριάδας περιέργων ἀντικειμένων, ἐνιαυτοὺς ὅλους παρατηρήσεως ἀπαιτούντων;

Ὡς ἐὰν δὲ προέβλεπε τὰ ἐμπόδια ταῦτα, ὁ συνοδίτης μου, προλαμβάνων, μοὶ ἀπεκρίθη.

— Ὁ χρόνος εἶναι σύντομος, αἱ δὲ περιστάσεις σπάνιαι· ἀντικείμενα ὅμως μελέτης καὶ παρατηρήσεως ἀπαντᾷ τις πανταχοῦ. Μήπως νομίζετε, κύριε, ὅτι διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις ἔχει χρείαν εὐκαιρίας, ὁδηγοῦ ἢ βιβλίου τινός; Ὄχι τῇ ἀληθείᾳ! διότι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες καὶ δέκα ἂν ζήσωσιν ἐν Λονδίνῳ ἔτη, οὐχ' ἧττον θέλουσιν ἐπανέλθει ἧττον μεμυημένοι τῶν ἐπὶ εἴκοσι μόνον ἡμέρας διατριψάντων. Ἡ παρατήρησις ἀπαιτεῖ παρατηρητήν, ὡς ἡ εἰκὼν ζωγράφον, καὶ ὡς εἶπε συγγραφεύς τις, ὁ χρόνος οὐδὲν ὠφελεῖ πρὸς τὴν τελειοποίησιν τῶν ἐπιχειρήσεων ἡμῶν. Ἄλλως τε, τῷ ἐννοοῦντι, τὸ πᾶν εἶναι κάτοπτρον, βιβλίον, ἐξεικονίζον καὶ περιγράφον. Τὰ μνημεῖα ἐζηγοῦσι τοὺς θεσμοὺς· ὁ χαρακτὴρ τῆς ὁδοῦ, τῶν οἰκιῶν, τὸ βάδισμα τῶν διαβατῶν, παρίστανται ὡς ἀποτελέσματα, ὧν, συνδιαζόμεναι, ἐξευρίσκονται αἱ αἰτίαι. Τὸ περίεργον ὄμμα πανταχοῦ ἀπαντᾷ σύμβολα, οὐδ' αὐτῶν τῶν λίθων ἐξαιρουμένων.

Ἡ πεποίθησις τοῦ ἀνθρώπου τοῦτου μὲ ἐνεθάρρυνε. Διότι, τῷ ὄντι, μόλις εἴχομεν ἄδειαν ὀκτὼ ἡμερῶν, ἃς ἐλογιζόμην νὰ διέλθω ὡς αὐτὸς, διερχόμενος δηλονότι, μετ' ἐπιστασίας τὰ κυριώτερα τῶν μνημείων καὶ ὠφελούμενος ἐκ τῆς μεθόδου τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ταχύτητος τῶν ἑβδομαδιαίων τούτων γαλλικῶν εἰς Ἀγλίαν ἐκδρομῶν. Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα διελογιζόμην ἔτι, οἰκειωθεὶς οὕτω μετὰ τῶν ἠθῶν τοῦ Λονδίνου, νὰ διαμείνω ἐν αὐτῷ ὅλον μῆνα, ξενιζόμενος παρά τινι ἀγγλικῇ οἰκογενείᾳ, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἐξετάσω ἐν ἀνέσει καὶ βαθύτερον. Πολλὰς δ' ἔχων τὰς πρὸς διαφόρους κατοίκους τῆς πρωτευούσης ταύτης συστατικὰς, ἤλπιζον ν' ἀποκτήσω γνώσεις ἀσφαλεστέρας, καθαρωτέρας, καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον δυνηθῆ νὰ γνωρίσω τὰ πάντα, τουλάχιστον ἤθελον κατορθώσει νὰ ἐκθέσω πιστῶς ἄνευ προκαταλήψεως ἢ πάθους, πᾶν ὅ,τι ἤθελε προσβάλλει τὴν ὅρασίν μου. Ἡ πρόθεσίς μου αὕτη πραγματιωθεῖσα, μοὶ ἀπέδειξε ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐν ᾗ διαφόρους ἐξετέλεσα ἐκδρομὰς, εἶναι ἀληθῶς ὀλίγον γνωστὴ παρ' ἡμῖν. Διότι πολλὰ τῶν πραγμάτων παρεμορφώθησαν, ἡ δὲ ὑπερβολὴ παρεισέφρυσε πανταχοῦ, καὶ ἠναγκάσθην νὰ μεταβάλω τὰς πρότερας ἰδέας μου, ἃς ἔχουσι κοινῶς οἱ Γάλλοι περὶ Ἀγγλίας καὶ Ἄγγλων.

Ἀλλὰ δὲν προτίθεμαι νὰ δώσω ἐπὶ ἀντικειμένου τοσοῦτον ἀκροσφαλοῦς ἀπολύτους τινας κρίσεις, οὔτε νὰ ἐκφράσω παρατηρήσεις μεμονωμένας, ὡς κανόνας τινὰς γενικούς. ὄχι, ἀλλὰ θέλω εἰπεῖ ὅ,τι εἶδον· καὶ ἐξεικονίσει πᾶν ὅ,τι ἐσχεδίασα ἀφελῶς, καὶ ἐπιμελῶς ἀπὸ τῆς φύσεως. Οὐδὲν ἐλάχιστον, οὐδὲν πλέον. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἡ κλασσικὴ γῆ τῆς ψυχρᾶς κρίσεως, ἡ γῆ τοῦ θετικοῦ καὶ πραγματικοῦ βίου· ἀποσκορακίζει δὲ τὴν ποιητικὴν φαντασίαν καὶ τὰ ἐκ συνθήκης τεχνάσματα, διότι δὲν θέλει νὰ φαίνεται ἄλλη παρ' ὅ,τι εἶναι ἀληθῶς.

Τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς τῆς Ἀγγλίας ἀναγκάζεταί τις νὰ ἐξετάζῃ λεπτομερῶς ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων. Ἡ παρατήρησις ἐν αὐτῇ ἔρχεται ἀπροσδοκήτως, καὶ καταλαμβάνει ἐξ ἀπροόπτου, ὁ δὲ περιηγητὴς ἀποδέχεται, δότ' εἰπεῖν, αὐτὴν χωρὶς νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Ἡ ἐξομολόγησις αὕτη καταδεικνύει βεβαίως μικρολόγον τινὰ σπουδὴν, ἥτις μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον, δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς νέα, καὶ, τολμῶ εἰπεῖν, σπουδαία καὶ ἐπαγωγός. Ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν θέλει ἴσως συγχωρήσει τὴν ταπεινὴν ταύτην ἐξήγησιν, ἕνεκα τῆς ὑπαγορευσάσης αὐτὴν εἰλικρινείας, καὶ, ἐὰν εὐαρεστῆται, ἂς ἔλθῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ ἀτμοπλοίου, ἡ πόλις τῆς Βολωνίας, ἵνα συναπλεύσωμεν τὸν Τάμεσιν μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ Λονδίνου. Ἡ νὺξ εἶναι πένθιμος καὶ σιωπηλή, ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος, τῆς δὲ θαλάσσης τὰ λεῖα καὶ μακρόθεν καταστράπτοντα κέλευθα ὑπ' οὐδεμιᾶς ταράσσονται ῥυτίδος.

Καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν, κατὰ τοσοῦτον κατελαμβανόμην ὑπὸ τῆς ἀφελοῦς ἐκείνης ἐκπλήξεως καὶ τῆς ἐκ τῆς ἀπειρίας ἀνησυχίας, τῆς χαρακτηριζούσης τοὺς

(1) Ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης ἀξιολόγου περιηγήσεως, (en train de plaisir), καθὼ Γάλλος, παρατηρεῖ καὶ παραβάλλει τὰ πράγματα μετὰ τῶν της πατρίδος αὐτοῦ, καὶ, ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Ἄγγλων ἐνυπάρχοντος εἰς πᾶσαν γαλλικὴν καρδίαν φθόνου, ἀρύεται τὴν φιλοσκωμμοσύνην ταύτην, τὴν ἐπιφαινομένην πανταχοῦ τοῦ ἔργου του. Σημ. τοῦ Μ.

συμπολίτας μου. Οἱ Γάλλοι δὲν περιηγοῦνται ἱκανῶς, καὶ κατὰ τοῦτο ὀπισθοχωροῦσιν, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους βορείους λαούς. Τὰ οἰκουρὰ αὐτῶν ἔθιμα ἐμποιοῦσιν ἔλλειψιν ἐπαισθητὴν εἰς τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ἀναριθμητοι προλήψεις, ἐντεῦθεν αἱ δυσκολίαι τῆς συγκοινωνίας αὐτῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἡ ἀνεπιτηδειότης αὐτῶν πρὸς τὸ ἀποικίζειν, ἡ περιωρισμένη τοῦ ἐμπορίου ἔκτασις, τὰ στενὰ ὅρια τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν ἐκπαιδεύσεως, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν πλημμελημάτων, ἅτινα ταράττουσι πάντοτε τὴν ἐξωτερικὴν τῆς Γαλλίας πολιτικήν. Οἱ πολῖται τοῦ κράτους τῆς Ἀγγλίας γνωριζουσι τὸν κόσμον ἅπαντα σχεδὸν, ὡς οἱ ἀστυνομικοὶ παρ' ἡμῖν κλητῆρες γινώσκουσι τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων. Καὶ ἐὰν θελήσωμεν παράδειγμά τι κατάλληλον, δυνάμενον νὰ ἐμπνεύσῃ ἡμῖν ὀρέξεις κινδυνωδεστέρας, ἰδοὺ ἀναμφιβόλως τὸ ἔθνος τοῦτο, οὗ τινος, καίτοι τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα καὶ ἡ φιλοπατρία φθάνει μέχρι δεισιδαιμονίας, οὐχ ἧττον ὅμως ἐξελέξατο πατρίδα τὸν κόσμον ὅλον.

Διὰ τοῦτο ἡ ἐπιχείρησις αὕτη τῆς διευκολύνσεως τῆς εἰς Λονδῖνον περιηγήσεως, ἐφάνη ἐξ ἀρχῆς ὠφελιμωτάτη ἐφεύρεσις, ἀναπληροῦσα ἐν μέρει τὴν ἐθνικὴν ταύτην ἡμῶν ἔλλειψιν. Ἐξετάσαντες δὲ αὐτὴν λεπτομερέστερον, δὲν διστάζομεν νὰ διακηρύξωμεν εἰλικρινῶς, ὅτι, φυλάττουσα τὰς ὑποσχέσεις αὐτῆς, διευθύνεται ὑπὸ ἀνθρώπων νεαρῶν, δραστηρίων καὶ ἐπιμελῶν. Αἱ ἡμέραι διαμοιράζονται ὑπ' αὐτῆς καταλλήλως· ἡ δὲ ὑλικὴ ζωὴ εἶναι τοσοῦτον ἁρμοδία, ὥστε καὶ γυναῖκες δύνανται εὐκολώτατα νὰ μεθέξωσι τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, ἥτις ἄλλως τε διευκολύνει τὴν τοῦ Λονδίνου περιήγησιν διὰ τῆς καταπληκτικῆς αὐτῆς οἰκονομίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι δύνανται, νομίζομεν, κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων αὐτῶν νὰ ἐμπιστευθῶσιν ἀδιστάκτως εἰς τὰς φροντίδας τῶν ΚΚ. Δορσὰν καὶ Μιρὲς, καθόσον μάλιστα ἑκάστη συνοδία διευθύνεται καὶ ἐπιτηρεῖται ὑφ' ἑνὸς ἐκ τῶν προϊσταμένων, ἢ τῶν συνεταίρων αὐτῆς.

Εἶδος εὐχαριστήσεως καὶ ψυχαγωγίας πάντῃ ἰδιάζον εἰς τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ περιηγεῖσθαι, εἶναι τὸ περίεργον θέαμα τῆς συνοδίας, ἀποτελουμένης ὑπὸ ἀνθρώπων, καὶ τάξεων, καὶ χαρακτήρων διαφόρων, ὧν ἕκαστος ἔχει τὴν ἰδίαν φαντασίαν του, τὰς προλήψεις του. Μεταφερόμενοι εἰς χώραν ξένην, διακρίνονται ἐκ τῆς διαφωνίας αὐτῶν ζωγραφικῶς πως καὶ ἀπροσδοκήτως, ἀλλ' αἱ ταχεῖαι αὗται ἀνθρώπων διαφόρων ἐθνῶν προσπελάσεις οὐδὲν παρουσιάζουσι τὸ ἄτοπον, διότι οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν συνοδίαν ἄνευ πληροφοριῶν τινων προσιμιωδῶν.

— Τέλος, ἀνέκραξεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ζητῶν νὰ συντέμνῃ τὰς βραδείας τῆς νυκτὸς ὥρας, ἀξιωματικός τις τῆς ἐθνικῆς φρουρᾶς, ἔχομεν ἀνάγκην ἐνταῦθα περισσοτέρας τάξεως, περισσοτέρας πειθαρχίας. Πρέπει νὰ δίδεται εἰς ἕκαστον ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ καὶ εἰς πᾶν γεῦμα, καὶ εἰς πᾶσαν ἐκδρομὴν νὰ προσκαλῆται, νὰ μετακαλῆται καὶ τὰ πάντα νὰ κανονισθῶσι στρατιωτικῶς.

— Πότε θέλομεν φθάσει εἰς Λονδῖνον;

— Τὴν μεσημβρίαν.

— Ὥραν στρατιωτικὴν τοῦλάχιστον. αἴ;

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην προσέρχεται φιλοπεριηγητής τις λέγων,

— Νομίζω ὅτι δὲν θὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν ὡς ἀγέλην προβάτων καὶ μᾶς κατατάξωσιν εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν ὡς μαθητὰς πορευομένους εἰς περίπατον· τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἔχω ποτὲ σκοπὸν νὰ περιορίσω τὴν ἐλευθερίαν μου.

— Δὲν θέλομεν ἐξέλθει ἐνταῦθα ἄνευ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, κύριε· καὶ ὅταν τις ὑπηρετήσῃ...

Καὶ ἄρχεται διένεξις ἰσχυρὰ μεταξὺ τῶν συμπλεόντων, καθ' ἣν τὸ στρατιωτικὸν τοῦτο πνεῦμα ἀνακυκᾷ ἅπαντα τὰ χρονικὰ τῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε πλησιάζομεν τὴν πατρίδα τοῦ Οὐέλλιγκων· μετ' ὀλίγον δὲ ἀκούονται πάλιν μεταξὺ τῶν φιλονεικούντων αἱ λέξεις—Οἱ Πρῶσσοι διὰ τῶν ἀντιπερισπασμῶν αὐτῶν... Ἐὰν ὁ Γρούχυος ἔφθανεν εἰς τρεῖς ὥρας... κτλ. κτλ.

Ἐν τούτοις, ἡ ναῦς θαλασσοπορεῖ, καταλείπουσα ὄπισθεν αὐτῆς τροχιὰν, ἧς τὰ ἄκρα φωσφορίζουσιν ἑκατέρωθεν. Πρὸς τ' ἀριστερὰ μακρὰ φώτων σειρὰ, οἱονεὶ κομβολόγιον ἀστέρων χορευόντων ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἀναγγέλλει ἡμῖν ὅτι ἀνερχόμεθα τὸ Δοῦβρον, καὶ ἡ μόλις ἔκ τινος ἀπροσδοκήτου τεῦ οὐρανοῦ σημείου ὑποφώσκουσα ἠώς, ὑποδεικνύει, ἀμυδρῶς πως φωτίζουσα τοὺς οἴκους τῆς Ῥαμσγάτης, περικυκλουμένους ὑπὸ ἐπαύλεων καὶ ἐσπαρμένους ὡς ἄνθη μεταξὺ δένδρων δασυφύλλων καὶ πυκνῶν. Πορῥωτέρω δὲ ἀναφαίνεται ἡ Μαργάτη, στέφουσα ἀκτὴν τινα ὠχρὰν καὶ λείαν, φαινομένην δὲ ὡς στηλοβάτην ἐπιστηριζόμενον ἐπὶ κλίνης μελαίνων φυκῶν, καὶ φέροντα τὴν πόλιν, χλόης ἐπικαθημένην. Ἡ Μαργάτη ἀναπτύσσει τοὺς πελωρίους ἐκ φαιῶν πλίνθων οἴκους αὐτῆς, διατρυπημένους ὑπὸ ἀπειραρίθμων παραθύρων, καὶ τὸ ὀγκῶδες, καὶ τὴν κορυφὴν μετ' ἐπάλξεων πεποικιλμένην ἔχον κωδωνοστάσιον αὐτῆς.

Ἡ τὴν ἀνατολὴν τεῦ ἡλίου προαγγέλλουσα ἑωθινὴ αὕτη σκιαύγεια ἀμυδρῶς μόνον φωτίζει τὰ ἀντικείμενα. Βαθμιδὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ἀκτὴ ἐπιπεδοῦται, καὶ πρὸς δεξιὰ μὲν λεπτὴ ἄμμου σειρὰ καταδεικνύουσα τὰ ὅρια τῆς θαλάσσης, ἀπατᾷ τὸν εἰσπλέοντα, νομίζοντα ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὸν Τάμεσιν· ἀλλ' αἴφνης ὄπισθεν τῆς κρασπεδώσεως ταύτης ἀναφαίνεται ἱστός τις εἰς τὸν ὁρίζοντα διαγραφόμενος. Καθ' ὅσον ἡ ναῦς προχωρεῖ πρὸς δυσμὰς, ἡ περιέργεια τοῦ περιηγητοῦ συγκεντροῦται ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς ὄχθης, ἔνθα βλέπει δύο πύργους πενθίμους τὴν ὄψιν, Two Sisters, ἀνεγερθέντας, ὡς λέγουσιν, εἰς ἀνάμνησιν δύω νεανίδων καταποντισθεισῶν ἐνταῦθα. Μετὰ ταῦτα ἀναφαίνονται πρὸς τὰ ὄπισθεν φαιοῦ τινος κολωσοῦ, αἱ λευκαὶ κεκλεισμέναι οἰκίαι τῆς Herneby, πόλεως τῶν λουτρῶν, κατοπτριζομένης ἁπάσης ζωγραφικώτατα ἐπὶ τῆς κυανῆς τῶν κυμάτων ἐπιφανείας. Δευτέρα δέ τις ἀμμώδης σειρὰ, διαβόητος διὰ τὸ παρ' αὐτὴν ναυάγιον τῆς Ἀδελαίδος, λέγουσιν ὅτι δεικνύει τὴν εἴσοδον τοῦ Ταμέσεως, καὶ ἐπειδὴ ἡ ξηρὰ δὲν φαίνεται εἰμὴ ἐξ ἑνὸς μόνον μέρους ἀναγκάζεταί τις νὰ παραδεχθῇ τὴν παράδοξον ἰδέαν ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος ἔχει μίαν μόνον ὄχθην.

Ἀλλὰ παρὰ τὴν Βαρνσταλὴν, ἄρχεται βλέπων ὁ περιηγητὴς ἀκτινοβολοῦντα τὰ κύματα τῆς ἀπέναντι παραλίας, λεπτῆς, ὀδοντοντῆς καὶ βαθυχρόου, ὡς ἐσμαλτωμένον ἔλασμα πρίονός τινος. Τὴν γαλήνην δὲ ταύτης διαδέχεται αἴφνης ἀναθρώσκουσα ἡ κίνησις καὶ ἡ ζωή. Ὁ ἥλιος οἱονεὶ ἐξεγείρων ὑπνώττοντα τὸν Τάμεσιν, ἀποδιώκει τὴν ὁμίχλην καὶ προσβάλλει καταυγάζων διὰ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἀκτίνων, σειρὰν λευκοτάτων ἱστίων, τὴν δίοδον καταδεικνυόντων, καὶ μα-

κρυνομένων ἐπὶ τῶν ὑδάτων, φαινομένων δὲ ὡς σμῆνος ἀλκυόνων ἐρατεινῶν, φευγουσῶν πέραν πρὸς τοὺς ἀέρας.

Τότε ἅπαν τὸ πλήρωμα ἐμψυχοῦται, τὸ κατάστρωμα πληροῦται, καὶ ἀπὸ τῶν ὀπῶν τοῦ κύτους ἐξέρχονται ὡς μύρμηγκες μορφαὶ ὠχραί· οἱ δὲ ἐπιβάται τῆς γαλλικῆς ταύτης συνοδίας διαιροῦνται ἐν ἀκαρεῖ εἰς δύο κλάσεις, εἰς τοὺς ἀμέσως καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα δειπνήσοντας.

Ἐνῷ δ' οὗτοι πορεύονται ταραχωδῶς, ἀκολουθήσωμεν μετὰ προσοχῆς τὴν πορείαν τοῦ ποταμοῦ, τοῦ εὐρέως τούτου τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅλου τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου λιμένος. Διότι μόλις περὶ τὴν ἕκτην τῆς πρωΐας θέλομεν φθάσει εἰς Λονδῖνον.

Ὁ διὰ τῆς ἀνόδου τοῦ ποταμοῦ κατάπλους ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ, παρέχει τὸ περιεργότερον, τὸ καταπληκτικώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τῶν θεαμάτων, ὅσα καταδεικνύουσιν αἱ λαμπρότεραι ἀνθρωπίνων χειρῶν οἰκήσεις.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ο ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ
ΤΟΥ ΝΙΑΓΑΡΑ.

(Κατὰ τὸ Γερμανικόν).

Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ὅστις σχηματίζεται ἀπο τῆς συρροῆς τῶν ὑδάτων ἀλληλενδέτων λιμνῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν αὐτὸ τῆς μεγαλοπρεπεστέρας φύσεως θέαμα, τὸν καταῤῥάκτην τοῦ Νιαγάρα, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς λίμνης Ἐριῆς καὶ εἰσβάλων εἰς τὴν λίμνην Ὀνταρίαν. Καταρχὰς τρέχει ἡσύχως καὶ γαληνιαίως· ἀλλὰ πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Κιπεβαΐ καθίσταται ἡ κοίτη του βραχώδης καὶ στενωτάτη, τὰ κύματά του συντρίβονται εἰς τοὺς σκοπέλους καὶ κτυπῶσι μὲ τοσαύτην ὁρμὴν εἰς τοὺς βράχους ὥστε τὸ ὕδωρ, ἀφρίζον, πηδᾷ ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἐνταῦθα ὁ ποταμὸς εἰς μὲν τὰ ἄκρα μετὰ μανίας τρομερᾶς ἀναβράζει, εἰς δὲ τὸ μέσον, ἂν καὶ εἶναι ὁρμητικός, εἶναι ὅμως ὀλιγώτερον κινδυνώδης, ὥστε μετὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος διοικούμενα τὰ πλοῖα, καὶ διευθυνόμενα πάντοτε κατὰ τὸ μέσον, δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν νῆσον, ἥτις διαιρεῖ τὸν ῥοῦν εἰς τὸ μέρος ὅπου καταπίπτει.

Διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν νῆσον ταύτην, πρέπει ν'ἀπομακρυνθῇ ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κιπεβαΐ, ὅπου ὁ ῥοῦς εἶναι ἡσυχώτερος· καθ' ὅλον δὲ τὸν δρόμον νὰ ἵσταται ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον· διότι τὸ πλοῖον ὀλίγον μόνον ἐὰν παρεκκλίνῃ πρὸς δεξιὰν ἢ ἀριστερὰν, εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ κατανικηθῇ ἡ ὁρμή του· ἡ καταστροφή του εἶναι ἄφευκτος.'

Καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του δὲ ἐκ τῆς νήσου ταύτης τὸ πλοῖον ὑπόκειται εἰς μέγαν κίνδυνον καὶ εἰς δυσκολίας· καὶ μολοντοῦτο πολλοὶ λαμβάνουσι τὴν ἄλογον τόλμην νὰ πλεύσουν πρὸς ταύτην τὴν νῆσον, ὅπως ἴδωσι τὴν κατάπτωσιν τοῦ ὕδατος ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἢ διὰ νὰ καυχῶνται ὅτι εὑρέθησάν ποτε ἐκεῖ.

Δι' ἐπικινδύνου τινὸς στενοποῦ φθάνεις εἰς ἐπίπεδόν τινα βράχον, ἀνυψούμενον ἐπὶ τοῦ ἀποτόμου κρημνοῦ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης· ἐκ τοῦ μέρους τούτου, βλέπεις μετ' ἐκπλήξεως τὴν κοίτην ἑνὸς ἀπεράντου ποταμοῦ νὰ διακόπτεται διαμιᾶς, καὶ ἡ παμμεγέθης ἐκείνη τοῦ ὕδατος ποσότης νὰ κατακριμνίζεται ἀπὸ 150 ποδῶν ὕψος εἰς φρικαλέα βάθη.' Ὁμοιάζει ἀκτῖνα ζωηρὰν καὶ ἐκτεταμένην φλογεροῦ ἡλίου, ἐὰν ὑποτεθῇ ἡ ἀκτὶς αὕτη ἐξ ὕδατος καὶ ἐκ τοῦ πλησίον θεωρουμένη. καὶ εἰς μυστηριώδη ἄβυσσον ἐκσφενδονιζομένη.'

Ἡ ψυχή σου καταλαμβάνεται ἀπὸ ἀκατάληπτον θαυμασμὸν καὶ ἀόριστον παγηρὰν κατάπληξιν, βλέποντος ἔμπροσθέν σου τὴν ὑπεραπέραντον δεξαμενὴν αὐτὴν, ἥτις ὡς νὰ ἦναι κρατὴρ μυστηριώδης... ὑπερανθρωπίνου τινὸς ἡφαιστίου, ἔχει τὴν δύναμιν διαμιᾶς νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἄπειρον ἐκείνην ποσότητα τοῦ ὕδατος εἰς ἀτμοὺς, ὡς πικνότατα νέφη. Ἐὰν ἡ φρίκη σου ἐνταῦθα ὑπερνικιθῇ ὑπὸ τῆς περιεργείας σου καὶ ἂν δὲν καταβληθῇς ὑπὸ σπασμωδικῆς σκοτοδινιάσεως, τὴν ὁποίαν ἐπαυξάνει καὶ ὁ κλονισμὸς τοῦ ἐδάφους, θὰ θεωρήσῃς τὸν μυστηριώδη, τὸν βροντερὸν, εἰς πολλῶν μιλίων ἀπόστασιν ἀντηχοῦντα καὶ τὸν λυσωδέστατον πόλεμον ἀφροπλασμένων καὶ γιγαντιαίων φασμάτων, τὰ ὁποῖα παρήχθησαν ἐκ τῆς ἐκσφενδονιζομένης αὐτῆς ὑπερμεγέθους ὑδατώδους ἀκτῖνος.'...

Ἐὰν τυχὸν εἰς τὸ ὁρμητικώτατον αὐτὸ ὕδωρ εὑρεθῇ ἢ ἔμβῃ πρᾶγμα τι ἢ ζῶον, ὡς ἰχθεῖς, πτηνὰ θαλάσσια, δορκάδες κλ, τῶν ὁποίων πολλὰ μάλιστα εὐχαριστοῦνται καταρχὰς εἰς τὸ νὰ τοὺς σύρῃ τὸ ῥεῦμα, εὐθὺς ἁρπάζεται καὶ κατακριμνίζνται εἰς τὴν ἄβυσσον.' Ἡ σύνθλιψις καὶ ἡ ὁρμὴ τοῦ ὕδατος, εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε τὰ ἄθλια ζῶα δὲν δύδανται νὰ ἀποφύγωσι τὴν καταστροφήν των.' Ζητοῦν ν' ἀνυψωθῶσι σπαράσσοντα τὰς πτέρυγάς των, πλὴν οἱ πόδες των συσφίγκονται ὑπὸ δεσμῶν σιδηρῶν καὶ κατασφενδονίζονται εἰς τὰ φρικαλέα βάραθρα τῆς δεξαμενῆς, παρὰ τὰς ὄχθας τῆς ὁποίας πορεύονται τὰ ἐσπαραγμένα ταῦτα ὄντα, θύματα τοῦ λυσσώδους καὶ μυστηριώδους ἐκείνου πολέμου.

Τὸ χρῶμα τοῦ ὕδατος, κατακρημνιζομένου, εἶναι ἐνίοτε μελανοπράσινον, διαφανὲς, στιλπνὸν, ὡς ἀφρὸς, καὶ παραλλάσει συμφώνως μὲ τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, μὲ τὴν θέσιν τοῦ ἡλίου, καὶ τὴν σφοδρότητα τῶν ἀνέμων.'... Οὐδεμία γλῶσσα δύναται νὰ περιγράψῃ οὔτε κἂν καθαρῶς τὴν ἐντύπωσιν ἣν προξενεῖ τὸ τόσον μεγαλοπρεπὲς καὶ τόσον καταπληκτικὸν αὐτὸ θέαμα. Ὅλαι αἱ αἰσθήσεις σου καταλαμβάνονται ζωηρῶς ὑπὸ τρόμου καὶ θαυμασμοῦ μεγίστου. Ὁ βροντερὸς πάταγος τοῦ ὕδατος σοὶ ἐμποιεῖ ἀκατάληπτον τινὰ φρίκην, ὅταν συλλογισθῇς ὅτι σμικροτάτη μόνον πνοὴ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης δίνης, ἀρκεῖ νὰ ἐκσφενδονίσῃ τὸν ἀδύνατον ἄνθρωπον, ἀπὸ τοῦ βράχου εἰς ὃν ἵσταται, καὶ νὰ τὸν ἐξαφανίσῃ διαμιᾶς ἐντὸς τῆς ἀβύσσου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐδεμία δύναμις ἀνθρωπίνη δύναται νὰ τὸν σώσῃ... Τὰ ὦτα κωφαίνονται ἐκ τοῦ βροντεροῦ αὐτοῦ ἀναβρασμοῦ, οἱ ὀφθαλμοὶ πλανῶνται ἀκαταπαύστως ἔνθεν κακεῖθεν, μὴν ἠξεύροντες ποῦ νὰ διευθυνθῶσι, καὶ ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται εἰς ταραχὴν ἀνεξήγητον.

Π. Η.